Baracsi Négy Vándor Óvoda

2427 Baracs
Szabadság tér 10.
Tel: 25-234-190
negyvandor@gmail.com

NÉGY VÁNDOR

Környezeti nevelésre épülő, és

Néphagyományőrző

Helyi Óvodai Nevelési Program

Jóváhagyta: Fazekas Kitti

Óvodavezető

BARACS

2018.

NÉGY VÁNDOR ÓVODA

B A R A C S

A Baracsi Négy Vándor Óvoda nevelőtestülete
2018-2019 tanévben

Bebesiné Kovács Zsófia

Bula Istvánné

Dobrovicsné Lengyel Edit

Fazekas Kitti

Farkas Árpádné

Frühvald Mónika

Garbacz Mónika

Németh Dóra

Óvodavezető: Fazekas Kitti
Óvodavezető helyettes: Németh Dóra

2018.

Tartalomjegyzék

Bevezetés

1. Törvényi háttér
2. Az óvoda bemutatása
2.1. Gyermekkép
2.2. Óvodakép
2.3. A mi óvodánk
2.4. Szakmai fejlődés
2.5. Az óvoda személyi feltételei
2.6. Az óvoda tárgyi feltételei
3. Az óvoda átfogó nevelési terve
3.1. Az óvodai nevelés célja
3.2. Pedagógiai programunk felépítése
3.3. Általános alapelvek
3.4. Az óvodai nevelés általános feladatai
3.4.1. Az egészséges életmód alakítása
3.4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés
3.4.3. Esztétikai nevelés, ízlésformálás
3.4.4. Az anyanyelvi,- értelmi nevelés és fejlesztés biztosítása
3.4.5. A migráns gyermekek interkulturális nevelése
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei
4.1. Szervezeti és időkeret
4.2. Hetirend
4.3. Napirend
5. Az óvodai élet tevékenységformái
5.1. A játék
5.2. A mozgás
5.3. A külső világ tevékeny megismerése
5.4. Mese - vers - irodalmi nevelés
5.5. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc
5.6. Rajzolás, mintázás, kézimunka
5.7. Munka jellegű tevékenységek
5.8. A tanulás
6. Az óvoda kapcsolatai
6.1. Kapcsolat a családokkal
6.2. Egyéb kapcsolatok
7. Sajátos feladatok
7.1. Gyermekvédelem az óvodában
7.2. Egészségvédelem
7.3. Esélyegyenlőség
7.4. Tehetséggondozás
7.5. Boldogság óra
8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén
9. Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése
10. Az ellenőrzés, értékelés rendszere
10.1. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése
10.2. A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere
10.3. A helyi nevelési program értékelése
Irodalomjegyzék
Mellékletek
Záradék

Bevezetés

Óvodánk Baracs település egyetlen óvodája. Baracs 3500 fő lakosú község Dunaújváros közelében. A falu közepén halastó, körülötte erdő és szántóföld található. A településen terménszárító, tehenészeti telep működik. A Duna part gazdag természeti környezettel van jelen. Az utóbbi években az M-6-os és M8-as autópálya építése a települési természeti környezetben változást hozott. A település folyamatosan fejlődik, adottságai következtében kialakult hagyományai jelentős szerepet töltenek be tartalmi munkánkban.

Hitvallásunk: ***„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”***
/Tamási Áron/

Óvodai nevelési programunkban fő hangsúlyt kap a környezet megismerése, amelyben tájékozódni, eligazodni képes a gyermek. A megszerzett tapasztalatok, élmények megjelennek mindennemű tevékenységében. Tevékenysége során egyre több tapasztalatot szerezve egyre jobban eligazodik az őt körülvevő világban, beletanul a világba.

A program gerince: **A környezeti nevelés, a néphagyományok ápolása.**

Tudjuk, hogy a gyermekkorban szerzett tapasztalatok mély nyomot hagynak a gyermekben, személyiségének gyökerei ebbe a talajba kapaszkodva segítik őt, sikeres, környezetét, nemzetét, embertársait szerető emberré válni. A Négy Vándor Óvoda nevelőtestülete és minden dolgozója napi tevékenységével évek óta azt szolgálja, hogy óvodás gyermekeink találják meg helyüket a környezetükben, az őket körülvevő világban.
Ebben a szellemiségben nevelünk a ***„Mindennapi élettel a mindennapi életre.”***

Programunknak egyediségét adja, hogy a természeti környezetre figyelve a jeles napok számbavételével tervezzük mindennapjainkat. A gyermeki tevékenység szabadsága alapelvünk, útmutató a gyermek egyéni fejlődési üteme. Sikeresen tevékenykedhet, alkothat a hátrányos helyzetű és tehetséges gyermek egyaránt, megfelelő gondozást kap a speciális ellátást igénylő gyermek is.

Helyi programunkat az óvoda nevelőtestülete készítette 1998-ban.
A 2001-ben elkészült a nevelőmunkát tükröző csoportnapló és a gyermekek személyi dossziéja a fejlődés követésére, rögzítésére. Óvodánk 2004. június 18-án felvette a Négy Vándor nevet és elkészült a gyermekek fejlődését dokumentáló Óvodai gyermekportfolió.

1. Törvényi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény
- 2011.évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 229/2012. (VIII. 28) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17) Korm. rendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1/1998. (VII. 24.) OM rendelet a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
- 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogram módosításáról
- Alapító okirat: B/ 2389-2/ 2018 (2018.07.10.) Baracs Község Önkormányzata Képviselő testülete határozata

2. Az óvoda bemutatása

Az óvoda hivatalos elnevezése: Baracsi Négy Vándor Óvoda

Címe: 2427 Baracs Szabadság tér 10. Telefon: (06) 25 234- 190

Az intézmény alaptevékenysége:

Három (legalább kettő és fél) éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, legfeljebb nyolc éves korig a gyermekek óvodai nevelése.
A többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.
Óvodai csoportok száma: 4
OM azonosítója: 201426
Az intézmény közfeladata: A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 8.§ szerint meghatározott **óvodai nevelés.**

Az óvoda saját logóval rendelkezik.
Az óvoda jogosult a Zöld Óvoda és az Óvodai Tehetségpont cím viselésére.
Zöld Óvoda 2006 -2009.
Zöld Óvoda 2009 -2012.
Zöld Óvoda 2012-2015

Óvodai Tehetségpont 2010

Akkreditált tehetségpont 2011-2014

Akkreditált Kiváló Tehetségpont 2014-2018

Akkreditált Kiváló Tehetségpont 2018-2022

Boldog Óvoda 2018

Fenntartó: Baracs Község Önkormányzata, 2427 Baracs Táncsics utca 27.

Az óvoda alapító okiratának száma, kelte:	Baracs Község Önkormányzata Képviselő-testülete B/ 2389-2/ 2018 (2018.07.10.) határozata

2.1. Gyermekkép

Pedagógiai felfogásunk az Alapprogramban megfogalmazottak szerint az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva hogy minden gyermek magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesüljön, esetlegesen meglévő hátrányai csökkenjenek. Nagy hangsúlyt fektetünk az érzelemben gazdag, biztonságot nyújtó légkör megteremtésére, ahol a gyermek önálló, boldog érett személyiséggé válhat. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kialakulásának.

2.2. Óvodakép

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik (2,5) életévétől az iskolába lépésig.
Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legoptimálisabb feltételeit.
Pedagógiai programunk a környezeti nevelést tartja vezérfonalának, erre építi a fejlődést elősegítő tevékenységeket, tartalmazza a fenntarthatóság pedagógiája iránti elkötelezettséget, előtérbe helyezi a helyi értékek megismerését, védelmét és megőrzését.
Az óvodáskorban, - óvodánk miközben teljesíti óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióit- megteremtjük gyermekeinkben a kisiskoláskorhoz szükséges pszichikus feltételeket.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeink óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, átörökítését, a nyelvi nevelést, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Alapelveink:

A gyermeknek joga van az életkorának és fejlettségének megfelelő óvodai életrendhez, biztonságos, egészséges környezethez, a szabad játékhoz, a gyermek személyiségéhez igazított pedagógiai hatások alkalmazásához.
- A gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
- a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, inkluzív, a családi nevelést kiegészítő, a szülővel együttműködő. A gyermeket óvja, védi, tiszteli, szereti, megbecsüli. Elősegíti sokoldalú, harmonikus fejlődését, személyiségének kibontakoztatását, a hátrányok kiegyenlítését. Az életkori és egyéni sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet figyelembe veszi. Felelős a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi, anyanyelvi, értelmi fejlődéséért. Biztosítja az egyenlő hozzáférést a nemzeti, etnikai kisebbségnek, valamint a migránsszülők gyermekeinek, valamint az önazonosság megőrzését, ápolását, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Megteremti a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrált óvodai nevelését, a másságot elfogadó környezetet, amelyek elősegítik a harmonikus személyiségfejlődésüket.
- Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása. Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata. Az erőforrás-takarékosság és a-hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése. A környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás magalapozása, fenntarthatóságára nevelés.

2. 3. A mi óvodánk

A mi óvodánk olyan óvoda, amelyben a gyermekekkel foglakozó felnőttek óvoda felfogásukban Varga István gondolataival azonosulnak, mely szerint ’kisdedóvoda’ nem más, mint:

- „ *A szeretet laka*, amennyiben abban a kisdedek rang és állapotkülönbsége nélkül az egymáshoz simulásra és egyetértésre szoktatnak.

- *A rend, pontosság és tisztaság iskolája*, a mennyiben azoknak eszközlésére, fenntartására különös gond fordíttatik.

- *A jóra és szépre példa és tükör*, a mennyiben itt fő kötelesség arra vigyázni, hogy a kisded rossz példát ne lásson…

- *Az igazság temploma*, a mennyiben az egész óvásnak főfeladata az igazságos bánásmód.

- *A polgári kötelességek és szorgalom iskolája*, a mennyiben a kisded ... ott tanulja meg saját kötelességét s mások jogainak méltánylását.

- *Az erkölcsiség hazája*, a mennyiben ottan a jónak, szépnek és igaznak állandó példája...

- *A nemzetiség dajkája*, a mennyiben a közanya a haza nyelvének törvényének és szokásainak ismeretére a kisdedek ébresztődnek és előkészítődnek

(Máramaros-sziget Erzsébet - Kisdedóvó 1841-1896**)**
(Eredeti helyesírás)

Óvodánk 1954 óta működik, 1979-től négy csoportban neveljük a gyermekeket.
A csoportok szervezésénél az óvodai nevelés családias jellegét erősítve a vegyes korosztályú csoportok kialakítását helyezzük előtérbe.
Óvodánk 2001 szept. 1-től megvalósítja a Sajátos Nevelési Igényű gyermekek integrált nevelését.
Nevelőmunkánkban jelentős szerepet játszik a környezetvédelemre, fenntartható életmódra nevelés, a helyi hagyományok ápolása, beépítése mindennapjainkba és a tehetséggondozás.
Programunk a gyermekek megismerő tevékenységét veszi alapul, köré szervezzük a pedagógiai, pszichológiai feladatokat az esélyegyenlőség figyelembevételével, az inkluzivitás, a befogadó szemlélet jegyében.
Az óvoda nyitvatartási igényének megfelelően, a színvonalas nevelőmunka megtartására törekszünk. Ennek feltétele az óvodapedagógusok, dajkai létszámok, egyéb kisegítő dolgozók törvényben meghatározott létszámú foglalkoztatása. Ez biztosítja a szakszerű ellátást, a minőségi munkavégzést. Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

2.4. Szakmai fejlődés

A 80-as évektől foglalkoztatott bennünket az óvodai nevelés lehetséges megreformálása, a mindenkori igényekhez való igazítása. Ennek során eljutottunk nevelőmunkánk megújításához, melynek alapja a gyermekek egyéni képességének figyelembevétele volt.
Szemléletünk alakulásában szerepet játszottak alternatív pedagógiai programok és szakmai továbbképzési lehetőségek:

- A Freinet pedagógiai elmélete és gyakorlata
- A Waldorf elmélet és gyakorlat egyes elemei
- Gyermeki autonómia - Dob program
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin programja

- Személyiségfejlesztés játékos tevékenységrendszerrel Hajdúböszörmény
- Epochális rendszerű nevelés Debrecen
- Népi hagyományok ápolása: - Zsámbék, Debrecen, Nyíregyháza
- Korszerű pedagógiai és pszichológiai ismeretek –ELTE PPK
- Környezeti nevelés, fenntartható életmódra nevelés – DUF
- Tehetséggondozás - Magyar Géniusz Program

Fentiek hatására 1989/90. tanévtől kezdve óvodai munkaközösség keretén belül helyi óvodanevelési programot állítottunk össze, mely évről évre gazdagodott gyakorlati tapasztalatokkal. 1998-ban könyv formájában is megjelent.

A program 2004-ben felülvizsgálatra került. Ezt követően innovációs programmal egészítettük ki a partneri igények figyelembevételével.
2010-ben kapcsolódtunk be a Magyar Géniusz Program által kialakított tehetségpontok szervezetébe.

A kapcsolódó képzések és továbbképzések, amelyeket óvodapedagógusaink az évek során elvégeztek megteremtették a feladat szakmai hátterét.

2.5. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodapedagógus az óvodai nevelés kulcsszereplője. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű. Nevelőmunkáját összehangoltan végzi a pedagógiai munkát segítőkkel és a speciális fejlesztő szakemberekkel. Minden tevékenységet ő irányít, minden helyzetben.
Helyi nevelési rendszerünk megvalósításának szakmai feltételei magas szinten biztosítottak.
Az óvoda dolgozóinak létszáma 14 fő: 8 óvónő, 1 gondozónő, 3 dajka és 1 konyhai dolgozó, 1 pedagógiai asszisztens.

Életkor szerinti megoszlás:	50 év feletti:	2 fő	
	40-50 év között	6 fő	
	30-40 év között	3 fő	
	20-30 év között	3 fő	
Iskolai végzettség:			
főiskola óvodapedagógus	- óvónők	8 fő	
közokt vez. szakvizsga	- óvónők	2 fő	
gyógypedagógia	- óvónő	1 fő	
főiskola+gondozónői szakképzettség		1 fő	
szakmunkásképző	- dajka	3 fő	
érettségi	- pedagógiai asszisztens	1 fő	
	- konyhai dolgozó	1 fő	

Pedagógiai munkánkat segíti heti több alkalommal 1 fő logopédus, gyógypedagógus és pszichológus.

A nevelőtestület kvalitását jellemző adatok:

Az első továbbképzési tervidőszakban öt óvónő diplomamegújító tanfolyamot végzett kiváló eredménnyel. A záró dolgozatok témái is igazolták, hogy a helyi nevelési programunkban leírtak, megfogalmazottak hiteles tudáson alapulnak.
Két záró dolgozat néphagyományt, egy játékot, játékos tanulást, egy fejlesztési témát dolgoz fel. Másoddiplomás óvónőink dolgozatukban a szocializációt, a helyi nevelési rendszert és a tanulási képességek mozgással való fejlesztését elemezték.
A képzések minden esetben saját helyi óvodai nevelési programunkban megfogalmazottak szerint valósultak, valósulnak meg.
A továbbképzések és a kötelező órán kívüli feladatok megosztásánál az óvónők érdeklődését, egyéni adottságait a területhez való vonzódását vesszük figyelembe. Ezáltal azt kívánjuk elérni, hogy egy bizonyos területen legyenek jártasak, minél nagyobb sikerélményhez jussanak, szívesen osszák meg egymás között a szerzett tudást, tapasztalatot, érezzék, hogy a közösség nélkülözhetetlen tagjai.

Az óvónők csoportbeosztásánál elsősorban a gyermekcsoport érdekeit vesszük figyelembe, általában egymás munkáját jól kiegészítő párokat alakítunk.

A vegyes csoportok szervezésével a gyermekek egyéni fejlettségi szintjének megfelelő fejlesztés lehetőségét kívánjuk biztosítani. Hozzájárulunk a családias légkörben való szocializációhoz.
A feltételrendszer fontos eleme az óvodai nevelőközösség, ezen belül is az óvónő személyisége a következő személyiségjegyekkel:

- megfigyelő és helyzetfelismerő képesség,
- a jövő elképzelésének képessége,
- megosztott figyelem,
- nyelvtanilag helyes beszéd,
- önmagával és a gyermekkel szembeni igényesség,
- pedagógiai tapintat,
- kiegyensúlyozott állapot, érzelmi gazdagság,
- gyerekek szeretete, megértése, megbecsülése,
- segítőkészség, optimista magatartás.

Az óvoda egész nevelőközösségének rendelkeznie kell az együttműködés, egymásra figyelés képességével a mindennapok során, hogy példaadással neveljük a gyermekeket, ahogy elődeink tették nemzedékenként újra meg újra a történelem folyamán.

Az óvónői létszám

A köznevelési törvény egyértelműen fogalmaz a gyermekek felügyeletéről: a teljes nyitva tartás ideje alatt minden csoportban a gyermekekkel óvodapedagógus foglalkozik.

A törvény által biztosított átfedési időt a településen kialakult sajátos helyi gyakorlat szerint a csoportok eltérő nyitva tartásából adódó óraszámból biztosítja a fenntartó. Ez a mód akadályozza a csoportonként két óvónő alkalmazását.

A minimális napi két óra átfedési idő a napi kötelező és helyszíni foglalkozások, séták, udvari játék felügyeletéhez elegendőek. A gyermek egyéni képességei legjobban az általa szabadon választott tevékenységben fejleszthetők, mert itt vannak jelen teljes egyéniségükkel és belső motivációjukkal.

Az ONAP módosításából adódó szemléletbeli változások és feladatok - az esélyegyenlőség, az egyéni bánásmód, a személyi adottságokhoz igazodó óvodai nevelés, az SNI és BTM-es gyermekek egyéni fejlesztése, a HH és HHH gyermekekkel való megfelelő foglalkozás, a képesség kibontakoztatás, a tehetségfejlesztés - valamint az óvoda Alapító Okiratában, saját helyi óvodai nevelési programunkban megfogalmazottak megvalósításához, a szakmai munka személyi feltételeinek biztosításához csoportonként két fő óvónő szükséges.

2.6. Az óvoda tárgyi feltételei

2016-ban a fenntartó által „A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítőintézmények, közszolgáltatások fejlesztésével c. felhívására benyújtott, **TOP-1.4.1-15-FE1-2016-00016** pályázat kedvező támogatási elbírálást kapott. 2017 06. hóban megkezdődtek új óvodai épületünk építési munkálatai, majd 1 év múlva került átadásra. A község központjában helyezkedik el, 5518 m^2 alapterületű telken, az épület 1031 m^2-es.
Az előírásoknak megfelelő infrastruktúrával, helyiségekkel és a pedagógiai munkánkhoz megfelelő tárgyi feltételekkel rendelkezünk.
A csoportszobák alapterülete 50 $m^{2.}$ Minden csoportszoba rendelkezik külön bejárattal, gyermek öltözővel-, mosdóval, udvarkapcsolatos terasszal. Egyszerre több funkciót töltenek be: óvodai tevékenységek, játék, étkezések, és a pihenés színtere is. A csoportszobáink és egyéb helységeink tágasak, világosak, jól felszereltek, biztosítják gyermekeink egészségének megőrzését, és optimális fejlődését. Megteremtik a lehetőséget az óvodai munkatársaknak a megfelelő munkakörülményekre, a gyermekek komfortérzetének, kényelmének kielégítésére, valamint a szülők fogadására.

Tornaszobánk alkalmas a speciális mozgásfejlesztésre, torna- és mozgásfejlesztő eszközökkel kiválóan ellátottak.
Óvodánk tárgyi eszközeit, berendezéseit a célszerűség, az esztétikusság, gyermekeink mozgás és játékigényének kielégítése, ugyanakkor a biztonságos kivitelezés jellemzi.

A célszerűség mellett fejlesztéseink során előnyben részesítjük a természetes anyagokat, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vesszük körül óvodásainkat,
Az óvodaépületek helyiségeinek berendezése segíti a környezetbarát szemléletmód, valamint az egészséges életmód megalapozását. Az óvodánk berendezései az egyszerűség, a takarékosság, és a praktikusság jegyeit mutatják. A gyermekek által

használt eszközöket, játékokat, berendezési tárgyakat szintén ezen elvek felhasználásával biztosítjuk.
Minden csoportszobának, gyermek öltözőnek, mosdónak egyéni színe, hangulata, arculata van.
Az udvar területe 3664 $m^{2,}$ az egy gyermekre jutó terület optimális. 2 burkolt belső udvarunkon, amelyek összesen 114,8 m^2, lehetőség van a folyamatos levegőzésre. Játszóudvarunk részben füvesített, részben térköves burkolatú. Felszerelése még előkészületben van, a játékok megvásárlását pályázaton nyert összegekből és a fenntartó támogatásával valósítjuk meg. Terveink közt szerepel csoportonként homokozók, mozgásfejlesztő játékok, játékvárak beépítése, melyek már csak a telepítésre várnak. Kerékpárok, rollerek állnak rendelkezésre a gyermekek részére, mozgásigényük kielégítésére. Nyáron nap és légfürdőzés, valamint egyéb hűsölést szolgáló tevékenységeket biztosítunk gyermekeinknek a fedett teraszokon.
Az udvarokban szeretnénk megvalósítani a zöldséges- és virágoskert, a gyógy-és fűszernövény részt, sziklakertjeink már kialakításra kerültek. A gyermekek kertgondozáshoz kisméretű kerti szerszámokat használnak. Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek szabad játékának. Nyári időszakban árnyékolók, párakapuk biztosítják a hűsölést.
A folyadékpótlásról folyamatosan gondoskodunk. Ivókút áll a rendelkezésre a külső-, belső udvarokon.
A gyermekek számára mindennap, megfelelő helyet és időt biztosítunk a szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhoz.
Sportszerekkel, az óvodai tanuláshoz szükséges fejlesztési eszközökkel jól ellátott óvodánk, folyamatos bővítésre költségvetésünk lehetőséget biztosít. Emellett támaszkodunk a pályázati lehetőségekre és szponzorok támogatására. Könyvállományunkat folyamatosan gyarapítjuk a HOP szellemiségének megfelelően, újonnan megjelenő kiadványokkal bővítjük.
Tudatosan válogattunk és válogatunk az értékes és hasznos könyvekből, amelyek felkészülésünket és a gyermekekkel való foglalkozást segíti. A törvény által biztosított szakkönyv - vásárlásnál is ezeket az elveket valljuk.
Hagyományokhoz igazodva biztosítjuk a gyermekek egységes, baracsi népviselet ünneplő öltözékét. A dolgozók számára hasonló öltözék beszerzését tervezzük.

3. Az óvoda átfogó nevelési terve

3.1. Az óvodai nevelés célja

Az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítse, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermek ellátását is).

A gyermeki szabadságjogok tiszteletben tartva, kiegészítve a családi nevelést eljuttatni a gyermekeket egyéni képességeik legfelső fokára.
Harmonikus mozgás, fejlett kommunikációs készségek, beszédkészség és beszédkultúra, kifejlett megismerő funkciók, kiegyensúlyozott, érzelmi élet és szociális érettség jellemezze őket. Tehetségük felszínre kerüljön és legyenek alkalmasak közösségben való tevékenykedésre, az iskolai élet megkezdésére.

Hozzájárulni ahhoz, hogy a gyermekek az óvodáskor végére hagyományait és környezetét ismerő és tisztelő, környezetével kiegyensúlyozott viszonyban élő, a fenntartható életmód iránt nyitott, embertársait szerető felnőttekké váljanak.

A mi udvarunk P P. 6 éves gyermek rajza

3.2. Pedagógiai programunk felépítése

Freinet pedagógiai elképzelése alapján

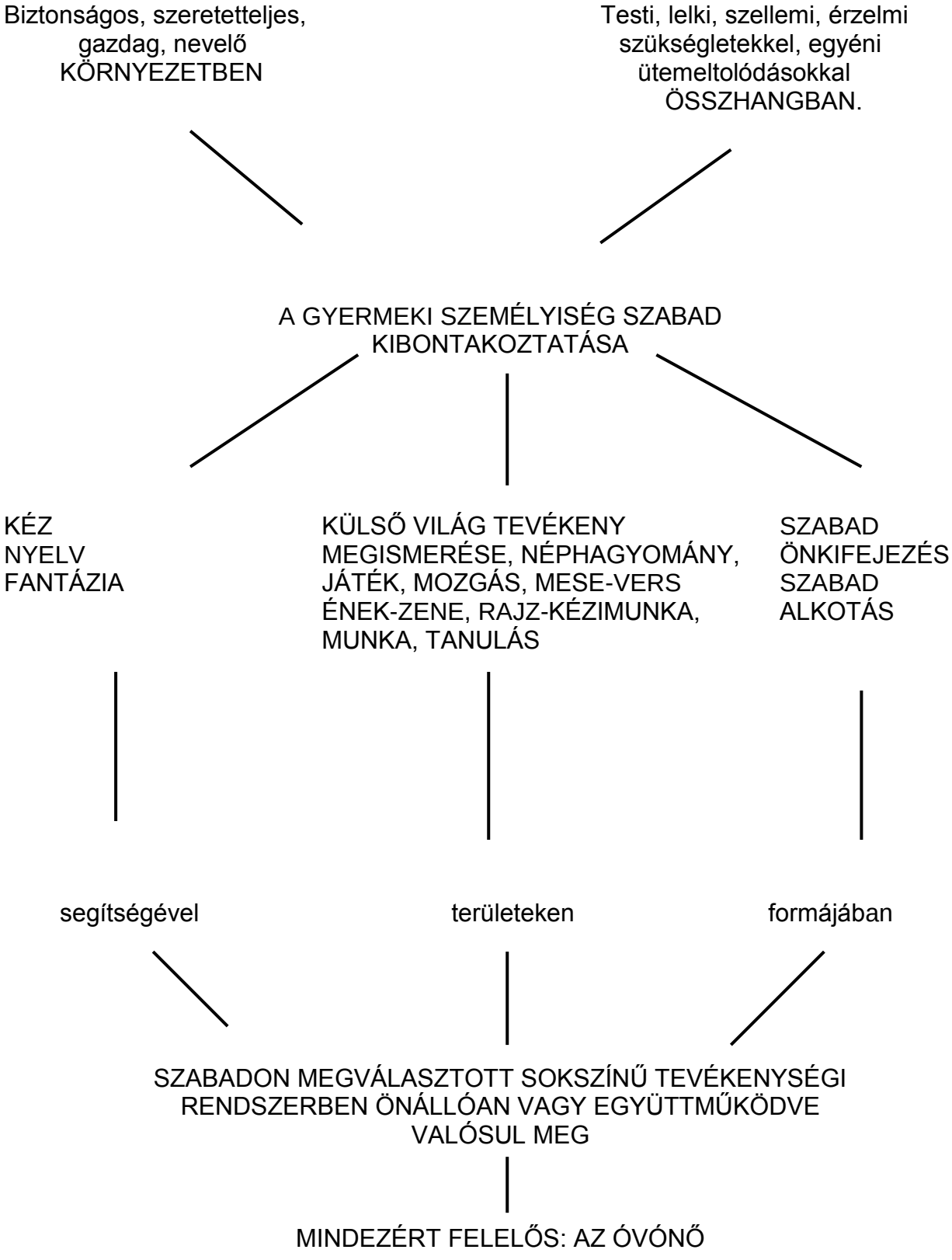

3.3. Általános alapelvek

Programunkkal helyi szükségleteket, az óvodánkba járó gyermekeket és családjukat kívánjuk szolgálni. Falusi gyermekeket nevelünk, akiknek a valósággal való kapcsolata, a természeti környezet tág lehetőségeket biztosít a fejlődésre.
Biztonságos, kedvező, csoportos együttlétre, megfelelő testi, mentális gondozásra, az óvodai élet nyitott, bizalmas, szeretetteljes légkörének megvalósítására törekszünk.
Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéniségét, érdeklődését, adottságait, önállóságukat, autonómiájukat. Segítjük önkifejezésüket személyiségük természetes fejlődését.

Együttműködés a gyermekkel az egymásra figyeléstől a szervezett tevékenységig.

Tevékenységközpontú óvodai nevelésre, a tehetség felismerésére és fejlesztésére törekszünk, melyben a gyermekek a legkülönbözőbb programok között válogathatnak. Az óvónők által kezdeményezett programok mindegyike igazodik az életkor követelményeihez, az életkori sajátosságokhoz, az egyéni fejlettségi szinthez. A tevékenységi formák kölcsönhatását, egymásra építettségét fontosnak tartjuk, mert a gyermekek által szívesen és könnyedén végezhető tevékenységek összessége biztosíthatja a gyermek személyiségének kibontakoztatását. Az összes óvodai tevékenység alapját a természet körforgása, változásai, a hozzá kapcsolódó jeles napok, népszokások adják egyre magasabb szintű tapasztalatszerzéssel.
Az óvodai nevelés egész folyamatában komplexitásra törekszünk. Az óvodai meghatározó szerepet szánunk a környezetismeret és néphagyománynak, Kiemelt szerepet biztosítunk a játéknak, a mozgásnak és az anyanyelvnek.

3.4. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú testi és lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének biztosítása.
Az erkölcsi tulajdonságok fejlesztésén túl, a szokás és normarendszer megalapozása.
Az óvodai integrált nevelésben megvalósítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését.
A gyermekeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveljük.
Az óvodai integrációs felkészítésben megvalósítja az oktatási miniszter által kiadott rendelet alapján a gyermekek szociális helyzetéből és fejlettségükből eredő hátrányok kiegyenlítését.
Erősítjük az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvéseket.
Az óvodás gyermekek számára biztosítjuk az egyenlő bánásmódot, figyelünk egyéni érzékenységükre.
Biztosítjuk számukra a törvény által igénybe vehető szolgáltatásokat, a szakmai szabályoknak megfelelő nevelést, oktatást.
Tiszteletben tartjuk emberi méltóságukat, nyugodt légkört teremtünk környezetükben.
Megfelelő eszközökkel és módszerekkel segítjük egyéni fejlődésüket.
Hátrányos helyzetük megszüntetésére mások jogainak is figyelembe vételével teszünk intézkedéseket
Az óvodai nevelés minden területén, az egész óvodai életben a gyermekek mindenek felett álló érdekét vesszük figyelembe.

A törvényben meghatározott szolgáltatásokat megfelelő színvonalon biztosítjuk, olyan módon, hogy az ne jelentsen aránytalan terhet egyetlen gyermek számára sem.
A törvényben meghatározottak szerint segítjük a képességfejlődést, a tehetség kibontakozását és a személyiségfejlődést.
A gyermek ügyeiben humánusan, körültekintően, a számukra legkedvezőbb módon döntünk.
Az óvoda megvalósítja migráns családok gyermekeinek interkulturális nevelését.
Helyi nevelési rendszerünk szellemiségénél és tartalmánál fogva megvalósítja tevékenységrendszere segítségével és nevelői felkészültségével a gyermekek személyiségének fejlesztését, közösségi életre történő felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek speciális differenciált fejlesztését, a gyermeki tehetség kibontakoztatását és fejlesztését.

Ezen belül

Az egészséges életmód alakítása

Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Esztétikai nevelés, ízlésformálás

Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

3.4.1. Az egészséges életmód alakítása

Helye a nevelés folyamatában

Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényének alakítása az óvodás korúaknál kiemelt jelentőségű.
Segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, edzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.
A környezeti tényezők segíthetik vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért nagy fontos, hogy az óvoda feltételrendszere, szervezési módjai, szokásrendje, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlettségének megfelelően legyen képes a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodásra.
A gondozási nevelési feladatok során megvalósuló mentálhigiénés szemlélet, a lelki egészség óvása kiegyensúlyozott légkörben, az egyéni igényeknek megfelelő óvoda – család, óvónő - gyermek, gyermek –dajka kapcsolat az egészséges életmód alakítását szolgálja.

Cél: A testi-lelki elégedettség és harmónia biztosítása az óvodai élet során. Egészséges életmód iránti igény megalapozása az óvodai életet követő életszakaszokra.

Feladatok:

- személyi feltételek biztosítása
- egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- betegségek megelőzése, korrekciója
- helyes életritmus biztosítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- az egészséges életmód alakításának feltétele a gyermekek számára előírt minimális térigény biztosítása,
- a táplálkozás területén a gyermekek vízigényének állandó kielégítése
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermekélelmezésben képzett munkatárs közreműködése az étrend összeállításában
- különféle táplálkozási problémás gyermekek számára egyéni bánásmód nyújtása
- vallási vagy egyéb táplálkozási egyéni igények kielégítése
- saját kiskert működtetése, néhány gyógynövény és fűszernövény felhasználása vitaminpótlás céljából
- a gyermek egyéni igényeit ismerő saját óvónő jelenlétének biztosítása
- a délutáni csoportösszevonás elkerülése az érzelmi biztonság érdekében

Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve.

A fejlesztés tartalma

Egészséges környezet

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják az egészséges életmód kialakulását, ezért gondoskodni kell a megfelelő tárgyi környezetről, melynek egyik színtere az óvoda udvara.
Udvarunk tágas, gyermeklétszámnak megfelel. Játszóhelyek kialakítottak, homokozók, mászókák, tornaudvar, pihenőhelyek, virágos és veteményeskert áll a gyermekek rendelkezésére, biztosítva a változatos tevékenységhez a színteret. Napos és árnyékos részek jól elkülönülnek. A játékok, sportszerek biztonságára folyamatosan figyelünk. Az óvodaudvar teljes része füvesített. Udvari játékaink szabványosak. Korszerű udvar, megfelelő eszközökkel, az új óvodával egy időben megvalósult. A két belső udvaron is biztosítva van a gyermekek levegőztetése.
Az óvoda helyiségeinek elrendezése megfelel a gyermekek minden igényének. A tágas, világos aula és tornaszoba minden mozgással kapcsolatos igényt kielégít.
A négy csoport négy külön bejárattal, kertkapcsolattal rendelkező terasszal ellátott. A csoportszobák megfelelő nagyságúak, tágasak, jól felszereltek és világosak. Minden csoport számára rendelkezésre áll a gyermek öltöző, külön öltöző szekrényekkel. A mosdóhelyiségek színesek, a rehabilitációs előírásoknak megfelelően készültek
A folyamatos szellőztetés könnyen megvalósítható. A hőmérséklet szabályozható.

A *berendezések* a gyermekek méretének megfelelőek, könnyen tisztántarthatók. Az egészséges, tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele az alapos takarítás, fertőtlenítés, melyben időnként a gyermekek maguk is aktívan részt vesznek.

Betegségek megelőzése, korrekciója

Óvodába csak egészséges gyermek járhat, a napközben megbetegedett gyermekeket lefektetjük, a szülőt értesítjük, szükség esetén orvoshoz visszük, a fertőző betegségek megelőzése érdekében biztosítjuk a megfelelő feltételeket (külön jellel ellátott törülköző, ágynemű, megfelelő fertőtlenítések stb.).

Figyelnünk kell a személyiségzavarokra, neurotikus tünetekre, melyek kedvezőtlen családi légkör, súlyos lelki megrázkódtatás hatására alakulnak ki.
A leggyakoribb tünetek: a gyermek ingerlékeny, kapkodó, visszahúzódó, félénk, sírós, passzív, esetleg agresszív, nem tudja figyelmét összpontosítani stb.
Ezek a gyermekek fokozott törődést, gondoskodást igényelnek, a gyermekben rejlő, tevékenységét blokkoló feszültséget igyekszünk feloldani, szükség esetén speciális szakember segítségét vesszük igénybe.
A veleszületett rendellenességek korai kiszűrése lehetővé teszi a mielőbbi korrekciót (nagyothallás, fénytörési hiba stb.)
A tartási rendellenességek megelőzése érdekében figyelni kell a helyes testtartásra, rendszeres fejlesztő mozgással javítható. A lúdtalp speciális lábboltozatot erősítő gyakorlatokkal, megfelelő lábbelivel és mezítláb járással megelőzhető.
Az óvónőnek időben fel kell figyelni a rendellenességekre, tünetekre, s a szülők segítségével keresni kell az okokat és a megoldásokat a mielőbbi gyógyulás érdekében.

A helyes életritmus életkoronként is eltérést mutat. A gyermek testi és szellemi fejlődésének alapvető feltétele a gondozás központi kérdése.
A napi életritmus, a rendszeresen, megszokott időben végzett tevékenységek (pihenés, étkezés, egyéb tevékenységek) visszahatnak az életfolyamatokra.
Minden tevékenységnél alapfeltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet.
A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges, a gyermekek egyéni képességei, adottságai, fejlettsége meghatározó.
Az egyéni fejlődést legjobban biztosítja a rugalmas napirend.

A tevékenységek megszervezésének alapja a folyamatosság, a kötetlenség, a választhatóság, átjárhatóság biztosítása.

A napot nagy intervallumokra bontottuk, kevés tevékenység kezdetét ill. befejezését kötöttük időponthoz. Egyes esetekben feltétlen szükség van időpont megjelölésre, mert vannak visszatérő tevékenységek, események (pl. ebéd, alvás) melyek minden alkalommal a nap ugyanazon időszakában valósulnak meg, és az óvoda sajátosságait is figyelembe kell venni.
A helyes életritmust a családdal együtt alakítjuk ki, figyelembe vesszük a gyermek otthoni környezetéből adódó igényeit (alvásigény reggel, busszal közlekedők) és ajánlott napirenddel segítjük a családi nevelést.

Egészségügyi szokások, készségek, képességek elsajátítása

Táplálkozás

A növekedés és a fejlődés alapvető feltétele. A gyermekek az óvodában napi háromszori étkezéssel, kellő összetételben és elosztásban a napi tápanyagszükségletek 65-70% - át kapják meg. Az étrendről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket, az otthoni étkezéseket ehhez tudják igazítani. Saját konyhánk nincs, de az étlapot összeállítását figyelemmel kísérjük.

Ismernünk kell az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, a kívánt táplálkozási követelmények betartásában fokozatosan, tapintatosan járunk el.

Az egészséges táplálkozás érdekében a szülőkkel együtt naponta biztosítjuk a zöldség és gyümölcs fogyasztását. Próbáljuk kiküszöbölni az indokolatlan édesség és cukorfogyasztását, meggyőzni a szülőket a megfelelő rágás és a vízivás fontosságáról.

Hagyományápolásunkban vonzó feladat az ünnepek hagyományos ételeinek elkészítése, elfogyasztása pl. farsangi fánk, karácsonyi mézeskalács, cipósütés, kenyérsütés stb.

Az étkeztetés feltételeinek biztosításában a gyermekek is közreműködnek, különös figyelmet fordítunk az esztétikus terítékre, a gyermekméretű eszközökre.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és a tisztaság iránti igényüket fejleszti.
Az óvónő szükség szerint maga is közreműködik az ápolási szokások kialakításában, közben bensőséges kapcsolat alakul ki a gyermek és az óvónő között, ezek eleinte a kapcsolatfelvételt szolgálják, később a tevékenység megtanulását segítik. Alkalmazkodunk a gyermek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz és befolyásoljuk az otthoni szokások alakulását.
A csoportszobában bizonyos tevékenységeknél külön is biztosítjuk a kézmosást. Szükség szerint egyes gyermekek esetében teljes mosdatásra, fürdetésre is szükség van.
Személyi higiéné szempontjából fontosnak tartjuk a naponta többszöri fésülködést, az otthoni haj- és körömápolást, valamint a fogmosást
Orrtörlésre papír zsebkendőt használunk, mely a gyermekek által elérhető helyen van, használat után fedett szeméttárolóba kerül.
A gyermekek a WC-t a nap bármely időszakában igényük szerint használják, az intim helyzetű WC használat megoldott.
A gyermekek fokozatosan, az egyéni fejlődés ütemének megfelelően jutnak el a személyes gondozottság igényléséig.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás hatásai ellen, de fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is.
A ruha, az öltözködés hangsúlyozza a kislányos és fiús jegyeket.
Szülők számára is elfogadott a réteges öltözködés, amely a gyermek egyéni igényeit szolgálja.
A tartásproblémák megelőzése érdekében nem javasoljuk a sarok nélküli cipőben járást, papucs használata nem megengedett.
Csereruha, cserecipő, tartalék fehérnemű, tornaruha, szabadidőruha a gyermekek számára a szülők által biztosítva van.

Az edzés - nagyon fontos az egészség megőrzéséhez. A légfürdőzés, a tornaruhában végzett testnevelés, és a szabadban töltött minél több idő hozzájárul a gyermekek egészségének, erőnlétének fokozásához. Ősztől nyárig nagyon sok Időt töltünk az udvaron a délelőtti és délutáni órákban egyaránt.
Szeles, esős időben az óvoda belső udvarai nyújtanak lehetőséget a levegőzéshez.
Nyári időben a gyermekek kedvelt tevékenysége a fürdés, a vízzel, homokkal való játék, mezítláb, fürdőruhában. A nagycsoportos gyermekek úszásoktatását minden évben megoldjuk. A környezeti adottságokat kihasználva sokat sétálunk, kirándulunk.

Pihenés, alvás

Az óvodáskorú gyermek fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges a megfelelő pihenés. Reggel a korán érkező gyermekeket, amennyiben ilyen igényük van, lefektetjük, és nyugodt körülményeket biztosítunk számukra.
A délutáni pihenés előtt mesével, énekkel altatunk, figyelünk a zaklatott, nyugtalan gyermekekre.
A gyermekek alvási szokásait tiszteletben tartjuk (apróbb tárgyak, kendők, játékok). Lehetőség szerint megfelelő méretű kényelmes ágyon csendben pihennek a gyermekek. A helyiség folyamatos szellőztetését biztosítjuk.
A gyermekek otthonról hozott saját párnán és jellel ellátott takaróval alszanak, pihennek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Igényesek lesznek a tisztaság iránt, önállóan mosakodnak, törölköznek, használják a körömkefét, a fésűt, rendben tartják hajukat. Önállóan mosnak fogat, fogápoló szereket tisztán tartják. Helyesen használják a zsebkendőt.
Saját magukat kiszolgálják, önállóan tevékenykednek, holmijukra vigyáznak. Mindennapi szükségleteiket önállóan kielégítik. Tisztán étkeznek, közben kulturáltan viselkednek. Megfelelően használják az evőeszközöket.
Csukott szájjal rágnak. Igénylik az asztal esztétikai rendjét. Önállóan öltöznek, vetkőznek ruhaneműikkel gondosan bánnak, cipőjüket megkötik. Képesek önállóan eldönteni, hogy fel- vagy levegyenek ruhadarabot magukról.
Ügyelnek saját személyük és a környezetük rendjére, gondozottságára. Az eszközökkel, berendezésekkel óvatosan bánnak, a rendetlenséget megszüntetik.
Igényükké válik a levegőzés, szívesen tornáznak, vesznek részt mozgásos játékokban. Nem félnek a víztől, alapfokon tudnak úszni.

3.4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi beállítódása. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért fontos, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonos, szeretetteli légkör vegye körül. Az „én" fejlődésben a 3-7 éves szakasz kiemelt jelentőségű. A 3-4 évesre jellemző agresszív, önérvényesítő, énes magatartástól 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére. Ez természetesen csak csoporthelyzetben valósulhat meg.
Az együttesség, a közösen átélt élmények bizonyos többletet adnak a csoporttagoknak, növelhetik az egyén társas hatékonyságát, módosíthatják viselkedésmódjait, egészséges összehasonlítási lehetőséget kínálnak, ebből következően reális önismeret, önértékelés kialakulását teszik lehetővé. A kisgyermek életében a környezetnek a csoportnak kiemelkedő jelentősége van.
A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a mintakövetés, a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indíttatásból fakadó átvétele, majd e minta egyre szélesebb kiterjedése, mely megnyilvánul a gyermek tevékenységében.

Cél
A személyiség, az „én" kifejlődése során optimális kapcsolat alakítása a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel. Pozitív érzelmi viszonyulásra törekvés, úgy az akarati életük, mint jellemvonásaik alakításában, tiszteletben tartva a gyermekek egyéniségét.

Feladat

- Az érzelmi nevelés és szocializáció feltételeinek megteremtése,
- Kiegyensúlyozott légkör biztosítása
- Gyermek, óvónő, dajka kapcsolat pozitív attitűdjének biztosítása.
- Önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvések segítése.
- Különbözőségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- HHH gyermekek speciális fejlesztése.
- Erkölcsi tulajdonságok fejlesztése, a szokás és normarendszer megalapozása.
- Szülőföldhöz való kötődés alapjaként a szűkebb és tágabb környezet megismertetése.
- Modell értékű kommunikáció, bánásmód az óvoda dolgozói részéről
- Kapcsolatok biztosítása, elősegítése, tiszteletben tartása.

Vegyes életkorú csoportok szervezése a korosztályi adottságoknak megfelelően.

A családias légkör megvalósítása érdekében az óvodában, a vegyes életkorú csoportokban lehetővé tesszük, hogy a testvérek egy csoportba járjanak.

Rokoni, baráti kapcsolatokra is tekintettel vagyunk, ha a szülők kérik, és a lehetőségek engedik.

A fejlesztés tartalma

Az érzelmi nevelés és a szocializáció feltételeinek megteremtése során törekszünk a derűs *barátságos, derűs légkör* kialakítására, mert ez ad a gyermek számára biztonságérzetet. A derűs alaphangulat tevékenységre serkent. A rugalmas napirend is azt a célt szolgálja, hogy a gyermekek kedvük szerint választhassanak a különböző tevékenységek közül, dönthessenek kedvük és igényük szerint kivel mit és hogyan játszanak.

A várakozás a túlszervezés kiküszöbölése nyugalmat eredményez.

A gyermekek közösségi életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, legyenek összhangban az óvoda környezetével, a gyermekek ötleteinek, igényeinek megfelelően is formálódjék.
Mindenütt *legyenek* kuckók, bensőséges zugok, leválasztott sarkok, amelyek a csoportszobák családias jellegét, intimitását növelik.
A derűs légkör alapozza meg a gyermekek érzelmi kötődését óvónőjükhöz, dajkájukhoz, az óvoda dolgozóihoz. Az óvoda dolgozói magatartásukkal, gyermekekhez való viszonyulásukkal, bánásmódjukkal segítsék elő, hogy minden óvodába járó gyermek jól érezze magát, szívesen járjon óvodába, tekintse második otthonának azt.

Kapcsolatok biztosítása, elősegítése

A *felnőtt-gyermek* kapcsolat alapja és háttere minden pedagógiai munkának.
Az érzelmekre épülő szeretetteljes kapcsolat lehet az alapja az új megértésének, az élményfeldolgozásnak, a szociális viselkedésminták átvételének, a normák, szabályok elfogadásának a konfliktushelyzetek megoldásának.
Igen fontos ezért az érzelmi támaszt nyújtó, a függőségi törekvéseket kielégítő meleg nevelői attitűd. Az óvónő személyiségének modell értékével hat a csoportszerveződés folyamatára, serkentője a gyermekek egyéni fejlődésének.
A gyermekek érzékenyen reagálnak az óvónő érzelmeire, viszonya egy-egy gyermekhez szándéka ellenére is hat a csoporton belüli kapcsolatokra, igyekezzék minden gyermekhez szeretettel, megértéssel fordulni.
A gyerekek érezzék, majd értsék meg mit tart helyesnek, mit miért utasít el, mindezt fejezze ki cselekvéseiben, szavaiban. A gyermekek így kezdetben érzelmileg, később belátás alapján azonosulnak azzal az értékrenddel, amelyet számára az óvónője közvetít.
Magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte.
A gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjék, követeléseiben vegye figyelembe a gyermekek fejlettségét, törekvéseit, de tartsa szem előtt fejlesztésük feladatait is.

Az óvónő és a gyermek kapcsolatának alapvetően fontos követelménye, hogy e kapcsolatban az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása, legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns, tehát *minta* értékű.

Gyermek-gyermek közötti kapcsolat

Ahhoz, hogy a gyermek a csoport tagjának érezze magát tapasztalnia kell, hogy őt számon tartják, hogy a csoportnak szüksége van rá. A kortársi kapcsolatok szerepe

nagy hatású a szocializációban. Ehhez az óvodai nevelés - a családi nevelésen túl - semmivel sem pótolható szocializációs színteret biztosít a gyermek számára.
A gyermek-gyermek közötti kapcsolat a személyiségfejlesztésben több szempontból is fontos, az egyes gyermeket gazdagítja, az egészséges „én" fejlődéshez biztosítja a sokoldalúságot, az összehasonlítási lehetőséget. A csoportközeg segíti, lerövidíti a tapasztalatszerzés útját, alkalmat ad a probléma többirányú megközelítésére, így rugalmas gondolkodásmódot alakít.
A kortárs is modell a gyermek számára - amit egy vagy több gyermek átvesz - ezek egy része állandósul, a gyermek beiktatja szokásrendszerébe.
A felnőtt felelőssége, hogy a gyermekcsoport szociális atmoszférája hogyan alakul.
A szocializáció folyamatában figyelnünk kell, hogy a gyermekek „én" tudata megerősödjék, én - képe a különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék, egyetlen gyermek se tűnjön el észrevétlenül a csoportban. El kell érnünk, hogy figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyerek helyzetébe, ez elősegíti, hogy minden gyermek önálló, aktív személyként élje meg önmagát, hogy az „én és a másik" elkülönüljön.

Így a gyermekek a csoportnak nem névtelen, hanem egyéni színekkel, tulajdonságokkal rendelkező tagjai lesznek. Segítenünk kell az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását.
A konfliktusok kezelését önállóan oldhassák meg, beavatkozásra csak akkor kerüljön sor, ha veszélyben van a gyermek.
Segítsük elő, hogy a különböző tevékenységek végzése közben együttműködve közösen oldhassanak meg feladatokat. A spontán kialakult csoportok mellett alakítsunk egy-egy csoportot bizonyos feladatok elvégzésére (pl. növénygondozás)
Tapasztalhassák meg, közösen örömtelibb és eredményesebb minden tevékenység.
Fontos, hogy a gyermek elfogadja társaiktól eltérő külsejét, viselkedését, különleges állapotát.
Törekedjünk arra, hogy az óvodába, de más csoportba tartozó gyerekek is érezzék, hogy összetartoznak, ezt közös tevékenységek szervezésével érhetjük el, melyre néphagyományra épülő programunkban nagyon sok lehetőség adódik.

Értékek, normák közvetítése

A közösségi szokások előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe. Kialakításuknál kezdettől fogva figyelni kell arra, hogy pozitív érzelmekhez kapcsolódjanak, *és lassan felismerjék a szokás értelmét és minél önállóbban alkalmazzák a gyermekek*. Ezeket ismerje az óvónő - köszönés, kérés, segítés stb. saját példaadásával adjon mintát a gyermeknek az utánzásra.

A gyermek boldogulása, a felnőttekhez és gyermektársaihoz való viszonyulásától alapvetően függ, ezért akkor nevelünk hatékonyan, ha e viselkedés kialakítását alapvető *felada*tnak tekintjük. Meghatározzuk az együttélés szokásait, normáit, elősegítjük az azokhoz való alkalmazkodást, a szoktatást példamutatással, a követelmények következetes betartásával alakítjuk. Mindez az óvónőtől az egyéni bánásmód széles körű alkalmazását kívánja meg.

Az együttélés, a viselkedés érvényesítendő módjai

A bizalom a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatban alapja, feltétele minden emberi együttlétnek.

A szeretetteljes magatartás, barátságos, biztonságos légkört biztosít a gyermekek számára. Segítjük őket érzelmeik megjelenítésében, követendő példát mutatunk.
A tiszteletadás - alapvető követelmény, tisztelet a felnőtt családtagokkal, az óvoda dolgozóival, vendégekkel, csoporttársakkal szemben. Megnyilvánulásai szóban és kommunikációs helyzetekben.
A csoporttagok egymás iránt érzett és kinyilvánított *megbecsülése*. Figyeljenek társaik és a felnőttek munkájára és vigyázzanak a produktumra.
Tevékenységük során gyakorolják a *tapintatos* viselkedést (pl. vigasztalják szomorú társukat stb.).
Legyenek *figyelmesek*, éljék át és váljék szokásukká a mások számára szerzett öröm. A *segítségnyújtás* számtalan formáját legyen alkalmuk megélni (segítsenek gyengébb társuknak, kisebbeknek).
Tanulják meg késleltetni vágyaikat, kívánságaikat, legyenek *türelmesek.*
Tapintatos nevelői magatartással neveljünk *önfegyelemre,* a gyermek egyéni céljait a csoportnormákhoz alkalmazkodva valósítsa meg, ha kell, rendezze át elképzeléseit, vagy mondjon le eredeti szándékáról.
Önértékelése az óvodai élet gazdag tevékenységrendszerében fejlődik, minél jobban kialakul, annál fontosabb számára a *kudarctűrés* képessége, mely által lehetővé válik a viszálykodásmentes csoporttársi együttműködés.

Színterek

Beszoktatás - befogadás

Az első találkozás az óvodával, minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja a csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát. A kisgyermekben bizonytalanságot, „elveszettségi érzést" kelthet a számára idegen környezet. Ezért kiemelten kezeljük gyakorlatunkból és tapasztalatainkból adódóan a gyermek *befogadását,* annak előkészítését és folyamatosságát.

A beíratást követően, családlátogatás során megismerkedünk a gyermekkel, szüleivel, a környezetével. Beszélgetünk a gyermek családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolatairól.
Lehetővé tesszük, hogy ellátogassanak az óvodába, Ismerkedhessenek a leendő óvó nénikkel, környezettel.

Óvodakezdéskor a gyermek igénye szerint a szülővel együtt kezdi óvodai életét
- *anyás, ill. családos beszoktatás*. (Folyamatosan, fokozatosan 1-1 óra, 1-1 nap, egy hét, kettő, ahogy a gyermek kívánja.)

A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják.

A feltételeket akkor is biztosítjuk, ha a gyermek 5-6 éves korában kerül óvodába, ez esetben a régi óvodásokat felkészítjük az újak fogadására.

Hagyományok, ünnepek

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek a hazaszeretet és a szülőföldhöz és családhoz való

kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődések, tervezgetések, a holnap öröme távlatot jelenthet a gyermek számára. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepi érzelmei átélésre gazdagon motivált tevékenységekre biztosítanak lehetőséget.
Programunkból adódóan a *népi hagyományokhoz* kapcsolódva alakítottuk ki óvodánk ünnepeit. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek maguk is részt vegyenek a szervezésben, a mindennapi élettől eltérő legyen, és az esemény tartalmától függően a szülők is aktívan közreműködjenek.

A tevékenységek egy része kizárólag a gyermekcsoportban kerül megvalósításra (sütés, közös díszítés, kirándulások) más részük az egész óvodára kiterjed (óvónők bábozása, dramatizálás). Az ünnepeknél is ezeket az elveket követjük.

Az ünnepek, hagyományok három témakörre épülnek

- a gyermekek ünnepei (születésnap, gyermeknap, anyák napja, évzáró),
- a természettel, néphagyománnyal összefüggő ünnepek
- társadalmi ünnepek

Az ünnep fényét emeli a feldíszített óvoda és az ünneplő (baracsi népviselet) ruha. A jó érzelmi előkészítés és az egyre fokozódó örömteli várakozás maga az ünnepi együttlét, melynek hangulatát tovább emelheti a felnőtt közösség ajándéka (báb, zene stb.). A gyermekek megterhelő, szorongással járó szerepeltetését elkerüljük. Az ünnepek csak a szülők együttműködő támogatásával érhetik el hatásukat, ez nem jelenthet terhet sem a szülő, sem a gyermek számára.

A fejlődés várható jellemzői óvódáskor végére

- Kialakul a gyermek „én" tudata, én érvényesítési törekvései.
- Elfogadják és tisztelik a különbözőségeket. Képesek kapcsolatteremtésre, együttműködésre.
- Szívesen tevékenykednek együtt társaikkal, elfogadják és betartják a tevékenység által megkívánt magatartásformákat.
- Akaratukat alá tudják vetni mások akaratának.
- Érdeklődnek egymás iránt, tekintettel vannak egymásra.
- Figyelnek egymás játékára, alkotására, meghallgatják a felnőtteket, társukat.
- Türelmesek, önállóan keresik a segítségnyújtás formáit.
- Tudják, hogy egy összetartozó csoport tagjai.
- Örülnek a közösen elért sikereknek.
- Bíznak önmagukban és társaikban.
- Udvariasak, köszönnek, vendéget hellyel kínálják stb.
- Segítenek egymásnak és a kisebbeknek, öltözködés, étkezés, séta közben.
- Alkalmazkodnak a szabályokhoz, tudják késleltetni szükségleteik kielégítését.
- Feladattudatuk kialakulóban van.
- Készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- A viselkedés normái 5-6-7 éves korban beépülve a személyiségbe, képesek a megegyezésre.

3.4.3. Esztétikai nevelés, ízlésformálás

Helye a nevelés folyamatában

A gyermekek otthoni környezetükből nagyon eltérő tapasztalattal, ízlést alapozó élménnyel kerülnek óvodába. A gyermekek esztétikai nevelése az óvodai nevelés keretein belül a spontán hatások mellett tudatos nevelői tevékenység.
A kisgyermekkorban az esztétikai tevékenységek iránt való vonzódás spontán, csak a hajlam adott és a csírája annak a képességnek, amely egyre szándékosabbá válik. Fontos, hogy a gyermekek ebben a fogékony életkorban kapjanak lehetőséget és ösztönzést a környezettel való helyes, értékes kapcsolatteremtésre, mikor fogékonyságuk, eredetiségük, ízlésviláguk még tiszta. Ennek megvalósítása hosszú és társas folyamat. A felnőttek és gyermekek együttlétekor alakul a látás és ábrázolás, mozgásészlelés és a mozgás harmóniája. A környezet esztétikai élményeinek forrása a beleérző képesség és a szimbólumalakítás, mely jól nyomon követhető a korai gyermekkorban. Ennek igénye életkori sajátosság, mely érzelmeket hív elő. A gyermek az esztétikai tevékenységben szívesen vesz részt, mert újraélheti élményeit.
Az esztétikai nevelés komplex folyamat. Hatásrendszere segíti a világról alkotott kép befogadását, újraalkotását, az önálló, produktív szemlélet kialakítását, a világ jelenségeinek megfigyelését, a természeti és társadalmi esztétikai tevékenységek élményét, - közben alakul a gyermek önmegismerése és kifejezése. Az összetett esztétikai nevelés a gyermek spontán, eredeti - beszéd, ének, mozgás, képi kifejezés - hajlamaira épít.

Cél

Olyan élményekre és tapasztalatokra épülő nevelés, megvalósítása, amely során a környező világ érzéki síkon megfoghatóvá válik és képessé teszi a gyermeket a valóság esztétikai felismerésére, befogadására és létrehozására.

Feladat

- esztétikailag megfelelő környezet biztosítása.
    - változatos és rendszeres élménynyújtás, képességfejlesztés különféle tevékenységeken keresztül.
- Illemszabályok kialakítása.
- Az óvodában biztosítjuk a natúr színű, fa alapanyagú bútorokat és a megfelelő színű kiegészítő textíliákat a harmonikus környezeti színhatás érdekében.
- Az óvoda környezetében minél több növényt, virágot ültetünk, gondozunk. Megismertetjük az esztétikai érték, a szép fogalmát a természeten keresztül is.

- Kizárjuk óvodánkból az esztétikai környezetszennyező megnyilvánulásokat, a csúnya beszédet, a durva magatartást a természeti és tárgyi értékek rongálását.

A fejlesztés tartalma

Esztétikailag megfelelő környezet megteremtése

A gyermekek esztétikai nevelését elsősorban azoknak a környezeti hatásoknak a rendszere biztosítja, amely körülveszi, amelyben tevékenységrendszere zajlik.

E kérdést programunk több helyen érinti, így most néhány esztétikai szempontból fontos területet emelünk ki. Az óvoda belső tereinek kialakítását az egyszerűség és a célszerűség jellemzi. Fehér vagy halványszínű falak, fehér mennyezet, nagyméretű ablakok. A függönyök színe összhangban van a többi textíliával (szőnyeg, fektető tároló függöny, faliszőnyeg stb.).
Minden helyiséget (a falakat is) zöld növények díszítenek. Dekorációban egyre többet alkalmazzuk a *természetes* anyagokat (fa, zsák, gyapjú, nád stb.). A gyermekek eszközei, játékai színesek, tarkák.
Az óvodában biztosítjuk a natúr színű, fa alapanyagú bútorokat és a megfelelő színű kiegészítő textíliákat a harmonikus környezeti színhatás érdekében.
A felnőtt dolgozók igényesek megjelenésükre, viselkedésükre igyekeznek követésre méltó modellt nyújtani.

Az óvoda környezetében minél több növényt, virágot ültetünk, gondozunk. Megismertetjük az esztétikai érték, a szép fogalmát a természeten keresztül is.
Kizárjuk óvodánkból az esztétikai környezetszennyező megnyilvánulásokat, a csúnya beszédet, a durva magatartást, a természeti és tárgyi értékek rongálását.

Változatos és rendszeres élménynyújtás, képességfejlesztés különféle tevékenységeken keresztül.

Az esztétikai nevelés céljának megvalósítása érdekében az óvónő céltudatosan vezeti a gyermekeket a környezet iránti nyitottság és az ezzel szorosan összefüggő szemlélet birtoklása felé. Egyrészt teret és lehetőséget ad az életkori sajátosságokból fakadó gyermeki kíváncsiságnak, fantáziának. Másrészt felkínálja mindazokat a lehetőségeket, amelyek nevelői mintakövetésből, mint bő forrásból adódnak. Az óvónő modellként ad mintát a sokszínűség, az alkotó kíváncsiság kielégítésére, a világ a gyermekek számára való kitágítására. Így az *esztétikai élmények iránti vágy* megalapozása egyik fontos feladata egész óvodai nevelésünknek.

A gyermekek esztétikai nevelését az őt körülvevő környezet hatásrendszere biztosítja. Az óvodai nevelésben az esztétikai nevelés az irodalom, a zene, a vizualitás, a mozgás, a viselkedés és a környezet esztétikájában valósul meg.

Másik fontos feladat a *változatos és rendszeres élménynyújtás.*
A gyönyörködtetés, a rácsodálkozás alkalmainak és lehetőségeinek megteremtésével, szervezésével, az eszközök széles körű kínálatával gazdag tevékenységrendszert kell biztosítani a gyermekek motivációja, aktivitása érdekében. Segíteni kell a kezdeményező magatartás érvényre jutását, meg kell teremteni a hangulati, környezeti feltételeket, emellett gyakoroltatni az esztétikus környezet felismerését, óvását, alakítását.
Ennek érdekében az óvónő: *szervezzen, kezdeményezzen minél több sétát*, kirándulást, mesét, bábozást, énekes játékot, adjon lehetőséget a vizuális megjelenítéshez.
Teremtsen *megfelelő érzelmi légkört* az azonosulást, átélést segítő atmoszférát, melynek feltétele, hogy a gyermekek egymásra is legyenek tekintettel.
A gyermekek eredeti ötletei kapjanak megerősítést, kiemelést, megvalósulásához nyújtsunk segítséget, a látás, hallás, tapintás, mozgás, mozgathatóság együttes élményének folyamatos biztosításával, komplex hatások érvényesítésével.

Az *esztétikai tevékenységek* kapjanak kiemelt helyet a gyermekcsoport normarendszerében.
A gyermekek együttélését jellemezze: biztonságos, nyugalmas, tevékenységre serkentő légkörben egymás ötleteinek meghallgatása, tiszteletben tartása, a létrehozott produktum megerősítése, az esztétikai kritériumok tisztelete, szabadság az új létrehozásához ésszerű korlátok között.
Olyan anyagokat, eszközöket biztosítson a gyermekek számára, melyek elősegítik az esztétikai élmény kialakulását, magában rejtik az egyéni megvalósulás lehetőségét is. (Festék, filc, gyurma, mesekönyv, báb, paraván, különböző természetes anyagok, stb.)

Fokozatos *fejlesztéssel* törekedjék: az élmény és tanulás, tapasztalatszerzés és gyönyörködtetés, befogadó és cselekvő tevékenység szoros egymásba fonásával az esztétikum iránti vonzódás kialakítására. Eközben a gyermekek egyre nagyobb számú lehetőséget igényelnek, hogy figyelmüket a pontosabb tanulásra fordítsák, mely egyben fontos eredménye is az esztétikai nevelésnek.

Illemszabályok kialakítása

Ahhoz, hogy a gyermekek az életükben adódó helyzetekben gyorsan és megfelelően tudjanak dönteni, meg kell velük tanítani a helyes viselkedés és együttélés elemi szabályait.
Az ember viselkedése része a környezet esztétikájának, információt ad látható és hallható jeleivel az ember belső állapotáról.

A világban való eligazodáshoz önmagunk és mások elfogadásához feltétlenül szükség van illemszabályok kialakítására, megértetésére, alkalmazására.

Ezeket a szabályokat pontosan és egyértelműen fogalmazza meg az óvónő, de kerülje a megalázó, megszégyenítő értékelést.

A szabályok elsajátításának színterei: a drámajáték, a szituációs játék, bábjáték és a felnőttek mintaadó viselkedése.

Az óvónő megtanítja a gyermekeket

- a jó megjelenésre (tisztaság, ápoltság, rendezettség),
- az óvodai viselkedés szabályaira (kérdezés módja, udvariassági szokások, bocsánatkérés, köszönés módjai, a konfliktusok intelligens rendezése egymás között, az árulkodás és a jogos panasz közötti különbség felismerése, bemutatkozás, óvodán kívüli viselkedés, - utazás, öltözködés ünnepeken stb.),
- az érintkezés szabályaira, (tekintettartás, gesztikulálás kerülése, térközszabályozás, udvarias és halk beszéd).

Fontos, hogy a gyermekek ismerjék a szabályok tartalmát és képesek legyenek betartani és másokkal is betartatni azokat, hogy eljussanak mások megértéséhez, önmaguk jobb megértetéséhez, az emberi érintkezés mindenkit kielégítő és tartalmas formáihoz.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.

Kialakul igényük az esztétikus környezet iránt, képesek maguk is létrehozni, alakítani, formálni azt.
Fogékonyak a szépre a természetben, a társadalomban és a művészeti alkotásokban.
Képesek megfogalmazni esztétikai élményeiket, beszédükben igényükké válik az ízléses, csendes tónus, finom beszédstílus.
Igényesek megjelenésükben, a viselkedés és az érintkezés szabályait ismerik és betartják.
Egész nevelőmunkánk eredményeként az esztétikai tevékenységek belülről fakadó, belefeledkező, gátlásoktól mentes, szívesen vállalt tevékenységgé válik.

3.4.4. Az Anyanyelvi,- értelmi nevelés és fejlesztés biztosítása

Az anyanyelvi nevelés helye a nevelés folyamatában

Az embert a beszéd kapcsolja a többi emberhez és a beszédben tudja megérteni a külvilágot, ugyanúgy, mint saját belső világát. Mozgás, beszéd és gondolkodás egymással szoros kölcsönhatásban fejlődnek. A megzavart mozgás gátolja a beszédfejlődést, a beszédfejlődés meglassúbbodása visszaveti fejlődésében a gondolkodást.

A nyelv elsajátítása során két folyamat - a beszéd megértése és a beszéd létrehozása - egymást feltételezve és támogatva fejlődik. A beszédfejlődéshez állandó társas kötődés (anya, gyermek, család), szervezett, differenciált környezet, megfelelő idegrendszer, ép beszéd és hallásszervek kellenek.

Az anyanyelv használata végigkíséri az óvoda egész napi életét, szerves része az óvodai élet minden mozzanatának. Átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladat megvalósulásának minden mozzanatában.

A valódi anyanyelvi nevelésnek alapja: az óvoda szóbeli közlést kiváltó derűs légköre.

Cél

Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, mindennemű helyzetben megnyilatkozni tudó, élményeit, elképzeléseit bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán beszélnek, nyelvtanilag helyesen használják a magyar nyelvet. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció a kommunikációkülönböző formáinak differenciált fejlesztésének kiterjesztése a nevelő tevékenység egészére.

Feladat

- az óvodai nevelő környezet példaértékű kommunikációjának működtetése
- az óvónő modell szerepének érvényesítése

- beszéd és kommunikációs képességfejlesztés, különböző tevékenységeken keresztül,
- az egyéni beszéd késztetés megvalósítása
- a gyakorlás lehetőségének biztosítása egyéni és közösségi tevékenykedésben
- a programhoz kapcsolódó kifejezések értelmezése és használata a mindennapi életben
- folyamatos, összefüggő, tiszta beszédre ösztönzés
- nyelvi kifejezőkészség alakítása
- nyelvi készség fejlesztése
- kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása,
- egyéni bánásmód
- differenciált fejlesztés alkalmazása
- együttműködés a logopédussal
- együttműködés a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- a szociokulturális háttér figyelembe vétele
- differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.
- nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozás támogatása
- migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- a gyermekek természetes beszéd kedvének fenntartása,
- a gyermekek beszédre ösztönzése- beszélő környezet teremtése
- a beszédészlelés, a beszédértés, a szóbeli emlékezet fejlesztése
- a szókincs (relációs és általános) gyarapítása,
- folyamatos, összefüggő, tiszta beszédre ösztönzés
- a szófaji gazdagság megalapozása

A fejlesztés tartalma

Az óvodás gyermek elsősorban érzelmi alapon mintakövetéssel tanul, így fokozottan igaz, hogy az óvónő minden megnyilatkozása *modellértékű.*
Az óvónő gyermekekhez fűződő viszonyában legyen elfogadó, együttműködő, a kapcsolatteremtésben kezdeményező. Egyenként ismerje a gyermekek szokásait, kedvenc játékait, napi örömeit, bánatait. Legyen meleg és támogató, határozott és következetes. Eszköztárában szerepeljen a humor és a vicc, de kerülje a gyermekre irányuló gúnyt, a kiabálást, a fenyegetőzést.
A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvónő példamutató beszéde, kommunikatív viselkedése, gyakori szeretetteljes beszédkezdeményezése és beszédkapcsolata.

A beszédhelyzetekben szerzett tapasztalatai során a gyermek átveszi a környezetétől a szórend, a ragok, a jelek, a képzők, a névelők, a névutók, a névmások, az igekötők, igemódok gondolatot kifejtő és a környezet számára pontosan érthető használatát.

A fejlődés során elkülönülnek a mondattípusok. A láncszerű vagy szaggatott szövegszerkesztéstől a jól szerkesztett, nyelvtanilag helyesen felépített mondatokig jutnak el a gyermekek.
A felnőttel való beszédkapcsolat az óvodában kiegészül a gyermektársakkal való tevékenység közbeni beszélgetéssel. Több társ beszédét, viselkedését kell a gyermeknek követnie, ezáltal fejlődik beszédfegyelme.
Az egymás iránti érzelmeket kölcsönösen jellemzik a metakommunikatív elemek, a tekintet, a mimika, a gesztusok, egyaránt hordoznak személyiségjellemzőket és

tanult viselkedési formákat is. Fontosnak tartjuk, hogy életszerű helyzetekben, természetes módon minden gyermek beszélgessen arról, ami foglalkoztatja, érdekli. Azt utánozza, amit hall és úgy, ahogyan hallotta, ezért lényeges a környezetében élők helyes és szép beszéde, amelynek spontánnak, önkéntelennek kell lenni, törekedve a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására, mely segíti a gondolkodás fejlődését is.

Az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés eszközei: mondókák, versek, mesék, bábok, dramatikus és anyanyelvi - kommunikációs játékok. Ezek szorosan kapcsolódnak a mindennapi élethez, a fejlesztés területeihez: környezetismeret, hagyományápolás, rajz - kézimunka, ének-zene, testnevelés, játék - munka - gondozás.
A néphagyományok ápolása során az óvónő által használt kifejezések épüljenek be a gyermekek szókincsébe.
Az óvónő tárja fel a gyermekek interakciós zavarait, keresse meg azok okait, tapintatosan törekedjék azok megszüntetésére. A beszédtechnikai hibákat (légzéstechnikai, artikulációs stb.) ismerje fel és a spontán beszédnél, vers és mesemondásnál példaadással korrigálja. Ez hosszadalmas és nagy tapintatot igénylő feladat, amely beépül a mindennapi tevékenységek rendszerébe.
Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk. A beszélő környezet, szabályközvetítés a javítgatás elkerülésének, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartásának, ösztönzésének és a gyermeki kérdések támogatásának kiemelt szerepet tulajdonítunk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek eljutnak arra a szintre, hogy aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
Beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos, logikai összefüggéseket tartalmaz.
Figyelmesen, nyugodtan képesek végighallgatni a másik megnyilatkozását.
Helyesen használják a névmásokat, névutókat, igeidőket, módokat.
Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
Beszédüket érzelmeik által kiváltott természetes gesztus, arcjáték kíséri.
Tisztán ejtenek minden beszédhangot.
Beszédhelyzetekhez illő állító és tagadó mondatokat, a felkiáltást, a felszólítást, az óhajtást az anyanyelvnek megfelelő hanglejtéssel, hangsúllyal használják.
Ismerik és értik a néphagyományokból átvett szavak jelentését (pl. komatál, vőfély, bocskor, szűrszabó, fejősjuhász, kotyolás stb.), ezeket beszédük színesítésére használják.
A jellemző mesefordulatok kifejezései is megjelennek a mindennapi beszédben.

Az értelmi nevelés helye a nevelés folyamatában

Az óvodába lépő kisgyermek fejlődésének elején tart, személyiségének bontakozása, viselkedésének alakulása, értelmének nyiladozása elválaszthatatlan dolog. Három-négy évet tölthet el az óvodában és ennek az időnek számára meghatározónak kell lennie érzelmileg, értelmileg és még sok más szempontból is.

Az értelmi képességek kibontakoztatása, az önálló, az alkotó, az aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben.
A 3-7 éves korosztály potenciális érési és elsajátítási lehetőségei óriásiak. Ebben az időben rendeződnek azok a képi és szimbolikus reprezentáción alapuló kognitív folyamatok, amelyek az alap kúltúrtechnikák elsajátítását teszik lehetővé. Meghatározzák a gyermek információszerző és feldolgozó folyamatait, tanulási stratégiáját és ebből eredően az iskolai sikerességet.
Az óvodáskorú gyermek értelmi képességeinek fejlődését ismerve a spontaneitás és a latens tanulás elveit követjük.

Cél

A gyermek olyan Ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

Feladata:

- a valóság megismeréséhez, összefüggéseinek feltárásához szükséges képességek harmonikus fejlődésének biztosítása,
- a megismerő tevékenységet segítő képességek (a figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, képzelet, gondolkodás) fejlesztése.
- a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni terv szerint való fejlesztése
- az egyéni képességek kibontakozásának elősegítése
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése
- az értelmi képességek /érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet / és a kreativitás fejlesztése.

A fejlesztés tartalma

A két feladat megoldása szerves egységben valósul meg az óvodai nevelésben. Nem külön képességeket fejlesztünk, hanem az egész értelmet, a megismerés egész folyamatát, *az egész embert*.
Fokozzuk az értelmi erők fejlődését mind magasabb szintű ismerettartalom, értelmi erőfeszítést kínáló új feladatok állításával. A fejlődésre döntő hatással van a nevelés-tanulás tartalma, az ismeretanyag jellege, formája és módszere.
Kiinduló pontunk az óvodába érkező gyermek értelmi szintje, észlelésének, megfigyelőképességének fejlettsége.
3-4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, az ehhez szükséges képességeket fejlesztjük (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet), manipulációs játékok, gyakorló játékok, helyszíni megfigyelések alkalmával sokrétű tapasztalatszerzés biztosításával.
A tapasztalatok minél többféle megismerő tevékenységet aktivizáljanak, a világról minél több információt szerezzenek a gyermekek, érdeklődésüknek, egyéni fejlettségüknek megfelelő szinten.
Iskolás korig a hangsúly a gondolkodás, ok-okozati összefüggések, a képzelet valóságnak megfelelő ellenőrzése irányában tolódik el az értelmi fejlesztés. A gyermekekben kialakítjuk azt a képességet, hogy a környező világ dolgaiban összefüggéseket keressenek, rendszert át vegyenek, ill. maguk is alkossanak.
A gondolkodás és fogalomkör alakulására a környezet erősen rányomja bélyegét.
A helyes fogalmak kialakításához a tárgyak elemzése (analízise) és az egyes elemek összekapcsolása egésszé (szintézis) vezet. Az óvodáskorú gyermek jól

ismeri a tárgyak jegyeit, ha jó a megfigyelőképessége. Segíti az elemzőképességet, ha nemcsak szavakban, hanem a gyakorlatban is konkrétan megtapasztalhatják az adott tárgy vagy jelenség tulajdonságait.

A helyes gondolkodás feltétele, hogy a gyermek tudjon összehasonlítani, meglássa a dolgok közötti hasonlóságokat és különbségeket.

A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója az érdeklődés fenntartása.

Ahhoz, hogy a probléma megoldására való kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, az kell, hogy önállóságukat tiszteletben tartsuk és minél több lehetőséget biztosítsunk ismeret- és tapasztalatszerzésre. A megértés, a gondolkodás egyik alapfeltétele, hogy a gyermek újonnan szerzett ismereteit összefüggésbe tudja hozni a régiekkel. Minél többet lát és tapasztal, annál tágabb lesz az érdeklődési köre, annál inkább meglát problémákat és igyekszik azokat a maga erejéből megoldani.
A gyermekek zavartalan értelmi fejlődése érdekében nagyon sok érzelem indította játékos - mozgásos tevékenységet és sokoldalú tapasztalatszerzést kell kezdeményeznünk. Minél több tevékenységet, lehetőséget biztosítunk, annál több mindent fedeznek fel, ismernek meg, egyre nagyobb lesz érdeklődésük és tudásvágyuk.

Többszöri megfigyelés után tapasztalatait alkalmazni tudja, akár több szakaszból álló cselekvéssort is végrehajt, ezt beszédével kíséri, beszédfejlődése ezáltal fokozatosan új irányt ad a gyermek gondolkodásának.

Programunkban úgy szervezzük a tapasztalatszerzést, hogy a gyermekek egy adott témakörben évről, évre ugyanazokat a dolgokat, eseményeket tapasztalják meg. A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlását is biztosítjuk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére
- az érzékelő funkciók épek, fejlettek legyenek (látás, hallás, szaglás stb.),
- belső érzékelése (mozgás, egyensúly) megfelelően működjön,
- múltbeli tapasztalataira építve felfogja környezetének eseményeit, jelenségeit,
- kialakul tér- és időészlelése,
- önkéntelen figyelme szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart,
- sokoldalú tevékenysége során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképessége,
- képesek ún. gondolati, vagyis megértésen alapuló emlékezésre, tudatos emlékezetbe vésésre,
- képesek emlékképek kombinálására, új alkotására, különbséget tesznek a valóság és a képzelet világa között,
- meglátnak dolgok közötti összefüggéseket, a tárgyak lényegtelen tulajdonságaitól el tudnak vonatkoztatni, lényeges jegyek alapján általánosításokra képesek,
- szemlélhető tapasztalatból kiinduló összefüggések révén ok-okozati összefüggéseket felismerik,
- tapasztalataiknak, ismereteiknek gazdagsága által problémamegoldó képességük az önálló problémamegoldás felé halad.

3.4.5. A migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns gyermek, az a gyermek, aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelvek

A migráns gyermekek, a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet.
Az egyéni bánásmód elvét, az ő nevelésük során is érvényesítjük.
A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét, egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok

- A felkészülés a szülőkkel és a gyermekekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik.
- A későbbiekben, a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is össze kell gyűjtenie, szükség estén utána kell olvasnia. Tanácsos ezeknek az információknak a csoportban dolgozó dajkával való megismertetése.
- Érzelmi biztonság megteremtése.
- Az eltérő szokások, viselkedésmódok elfogadtatása, értékként való bemutatása a többségi gyermekek számára.
- A magyar nyelv elsajátíttatása, eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

A migráns gyermekek fejlődésének várható jellemzői az óvodáskor végére

- Szívesen jár óvodába
- A gyermekcsoport egyenrangú tagjának érzi magát
- Szívesen játszik társaival és a csoporttársak is keresik a társaságát.

Megérti a magyar szavak jelentését, szavakat, tőmondatokat képes magyarul kimondani.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1. Szervezeti és időkeret

Óvodánkban osztott, részben osztott és osztatlan csoportokat szervezünk, igyekszünk a folyamatosságot biztosítani.
Az életkori jellemzők ismeretében és az egyéni eltérésekre építve, a gyermekek érdeklődésétől függ – a szabad játékot kivéve – a felajánlott tevékenységek megválasztása.
A gyermekek a tevékenységeket kooperatív módon mikro csoportban végzik.

A mikro csoportos együttműködés lehetőségei a gyermekek szocializációjának minőségétől is függnek, melyre kiemelt hangsúlyt fektetünk.

4.2. Heti rend

A heti rend elsősorban az óvodapedagógus munkáját segíti abban, hogy nevelőmunkáját a folyamatosság, a rendszeresség, a tudatosság és a fokozatosság elve szerint végezhesse.
A heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.
A ciklusokban a tartalmi egység elvei alapján, komplex módon jelennek meg a tevékenységi formák.
Naponta lehetőség van az éneklésre, vizuális tevékenységre, verselésre, mesélésre a gyermek igénye szerint.
A gyermekeknek naponta szükségük van szervezett játékos mozgásra.
Heti egy-két alkalommal minden csoportban átöltözéssel kötelező testnevelést szervezünk.
A gyermekeknek megadjuk a lehetőséget, hogy a megkezdett témát, tevékenységet kedvük szerint folytathassák a hét folyamán.

4.3. Napirend

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú tevékenységformák megszervezésével.
A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.
A napirendet a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi. A stabil pontokat, a rendszerességet az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik. Ahol biztosítottak a feltételek, a folyamatos reggelizés megvalósítására törekszünk.
A különböző tevékenységek a gyermek egyéni szükségleteihez igazodnak.
A napirend biztosítja a gyermek gazdag, változatos tevékenységét, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségletének megfelelő váltakozását.
A legtöbb időt a gyermek legfőbb tevékenysége a játék kapja.
A napirend alkalmazkodik az évszakokhoz, hogy a természeti hatások is szolgálják a gyermek fejlődését.
A gondozásnak is kiemelt szerepe van. A pedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal (összehangolt, sürgetésmentes munka, kommunikáció, érzelem kinyilvánítás).
Az óvodai nevelés tervezése, valamint a gyermekek fejlődésének nyomon követése valamennyi csoport számára készül.
A napi mesélés és a mindennapi testnevelés beépül a napirend folyamatába.
Az óvoda teljes nyitva tartása idejében, a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

5. Az óvodai élet tevékenységformái

5.1. A játék

„A játék nem más mint a lélek megnyilvánulása.
Segítségével olvashatóvá válik a lélek..."
(Ancsel Éva)

Helye a nevelés folyamatában

A játék a kisgyermekkor *legfontosabb* és *legfejlesztőbb* tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában. Bármelyik élménye játékának forrásává válhat.

A játék *örömforrás*, maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. Motivációja magában a tevékenységben van.
A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában tagolja, rendezi, így a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenység. A gyermekjáték útján ismerkedik a világgal, a tárgyakkal, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, ezáltal hatással van az értelmi képességek fejlődésére.

A játék a legfőbb *személyiségfejlesztő eszköz* az óvodáskorú gyermek életében, mert a kisgyermek képességeinek fejlődését segíti elő, valamint lehetőséget biztosít a szociális kreativitás fejlődésére (magatartásmódok, szerepek felcserélése, mások ötletei iránti nyitottság).
Fejlesztő hatását fokozzák a játékot kísérő pozitív érzelmek. A játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek, fokozódik a gyermekek beszédkedve. Játékban nyilvánulnak meg és fejlődnek a gyermekek közötti társas kapcsolatok, válnak közelivé és elfogadhatóvá a viselkedési szabályok és nagy hatással van a gyermekek ízlésének alakulásában is.

Bizonyos értelmi és szociális képességek kialakulásának megvan az optimális időpontja. Ebben az életszakaszban többet tanul, - anélkül, hogy ennek tudatában lenne, - mint később egész életében. A tanulási folyamat szinte teljes egészében a játékban talál közvetítő közegére.

„ A játék a gyermek útja annak a valóságnak a megismeréséhez, amelyben él, és amelyet tovább alakítani hivatott."
/Gorkij/

Feladat

- élménynyújtás és tapasztalatszerzés biztosítása,
- a játék feltételeinek megteremtése megfelelő légkör, hely, idő, eszközök,
- a játék irányítása - az óvónő feladata,
- a gyermekek fejlődését elősegítő játékfajták biztosítása.
- megfelelő tér és eszközök biztosítása az elmélyült játéktevékenység beindulásához és fenntartásához
- a játék irányításában a gyermek érdekeinek figyelembe vétele

- a játék eszközei és módszereinek megfelelő színvonalon való biztosítása
- egyéni szintnek megfelelő differenciált fejlesztés a játékban
egyéni képességek kibontakozásának segítése a játékban
- a hátrányos helyzetből adódó hiányosságok kompenzálása
- gyermek jogainak tiszteletben tartása a játékban

A fejlesztés tartalma

Jó játék akkor alakul ki, ha a gyermekek megfelelő *tapasztalatokkal* rendelkeznek és van *élményük*, amit megjeleníthetnek játékukban.
A játék témája, tartalma nagyrészt a gyermekek valóságról szerzett benyomásairól, tapasztalataitól, ismereteitől függ, ezért arra kell törekedni, hogy a gyermekek minél jobban megismerjék környezetüket, részesei legyenek az eseményeknek (pl. orvosi rendelő, szüret, betakarítás, búcsú, stb.). Ezek a benyomások, tapasztalatok nem biztos, hogy azonnal jelentkeznek játékukban, nem szabad erőltetni megjelenítését, hiszen a közös játék alapja egy-egy gyermek egyéni élménye is lehet. Számolnunk kell azzal is, hogy a gyermekek negatív tapasztalatai is megjelennek játékukban, az óvónő jelenléte ilyenkor nagyon fontos Az egymásra halmozott ismeret, ill. tapasztalatszerzés, a gyermekekre gyakorolt hatása, a túlzsúfolt óvodai élet legalább olyan káros, mint az egyhangú.
Jót és jól játszani a gyermek dolga - ezt csak akkor teheti, ha megfelelő körülményeket, *feltételeket* biztosítunk számára.
Elsősorban olyan nyugodt, barátságos, kiegyensúlyozott *légkört,* melyben a gyermeknek módjában áll kiválasztani a számára legvonzóbb játéktevékenységet, módjában áll nézelődni, válogatni és dönteni, hogy mit hol és kivel kíván játszani. Elmélyülhet a választott tevékenységben, kijátszhatja pozitív és negatív érzelmeit. Ennek alapja az óvónő-gyermek közötti szeretetteljes kapcsolat.

A jó játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagokra, *játékszerekre* van szükség. A hagyományos játékok mellett a természetes anyagokból készült játékok és a természetben található, évszakonként elérhető anyagokból készített játékszerek, eszközök nagyszerű kiegészítői a falusi környezet adta élményanyag kivetítésének a játékban. Készítésüket az óvónő, esetleg a szülők közreműködésével a gyermekek maguk Is elsajátíthatják. A *játékeszközök szabad birtoklása* joga a gyermeknek, ennek a feltételnek a biztosításával, az elmélyült, hosszan tartó játékot, a játék zavartalanságát segítjük elő. Az újonnan jött társ befogadása, ill. elutasítása, az otthonról hozott eszköz birtoklása, illetve annak differenciált megosztása szintén a jó játék feltételei közé tartozik.

Az elmélyült, nyugodt játékhoz állandó és ideiglenesen kialakított *játszóhelyek* szükségesek. A csoportszobában, ill. az udvaron való szabad rendezkedés, aktív közreműködés a tervezés a szervezés terén, a kreatív tárgyhasználatot, ill. a döntésképesség és a szituációhoz való alkalmazkodás képességét alakítja ki a gyermekben. Szabályokat az eszközök rongálása, egymás játéktevékenységének zavarása és a következő tevékenység akadályozása esetén alkalmazunk.
Folyamatos napirendünkkel rugalmasan alkalmazkodunk a játék feltételeihez, csak annyi *helyet* és csak a szükséges *időre* veszünk igénybe egyéb tevékenységre, amennyi feltétlen szükséges. Igyekszünk biztosítani, hogy a gyermekek visszatérhessenek eredeti tevékenységükhöz.

A *játékidő* nagy részét a gyermekek által kezdeményezett, spontán kialakult játék tölti ki. A gyermekek egyéni képességeitől függően szükség van az óvónő által kezdeményezett és irányított játékra is.

A *játékirányítás* alapvető sajátossága, hogy közvetett. Az óvónő mindenekelőtt azokat a feltételeket teremti meg, amelyek a játékra hatással vannak, melyektől a játék függ.

Az óvónő a játékban elsősorban partner szerepet tölt be, *együttműködik* és segít, de csak olyan szinten és mértékben amennyiben az adott gyermeknek, adott szituációban szüksége van.
A segítség módját mindig a konkrét játékhelyzet, a gyermekek igénye és fejlettsége határozza meg.
Közvetlen beavatkozásra csak a társait rendszeresen zavaró gyermek esetében van szükség.

Az óvónő változatos szervezéssel érje el, hogy szívesen tartózkodjanak a gyermekek a szabadban, kezdeményezzen mozgásos és népi játékokat is.
A játék örömét fokozza, ha az óvónő maga is szívesen vesz részt benne, szeret játszani, ismeri a gyermekek érdeklődési körét, tapasztalatait, élményeit, játékuk jellemzőit. Közben alkalma nyílik - ami egyben feladata is - egy-egy gyermek, egy-egy csoport megfigyelésére a gyermekek jobb megismerése érdekében. Erre alapozhatja a továbbiakban tervszerű kezdeményezéseit.

A gyermekek fejlődését elősegítő játékfajták óvodáskorban

Ismeretük azért fontos, mert mint fő tevékenységi forma a gyermekek képességeinek kibontakoztatásában fejlesztésében nagy szerepet játszanak.
Az óvodáskort megelőző fejlődési szakaszban a gyermekek a tárgyi cselekvések egész sorát sajátítják el és *gyakorolják*. Ezek a gyermekkor minden időszakában újra megjelennek, valahányszor a gyermek egy új képességet szerez. A *gyakorlójáték* gyakorisága a beszéd megjelenésétől kezdődő fejlődéssel együtt csökken.
A gyermekek a játéknak ezen a fokán a fölhasznált anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek.
Fontos, hogy megfelelő mozgásteret, játékszereket, eszközöket, anyagokat biztosítsunk a manipulációs vágy kielégítésére. Gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeként is. Akkor kell erre felfigyelnünk, ha a gyermek kizárólag a gyakorlójáték szintjén marad.

A gyakorlójáték keretei között bontakozik ki a *szerepjáték,* mely nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta.

A szerepekkel bővült *fantáziajáték*nak a megismerés szempontjából nagyon sok ismerethordozója van. A vállalt szerepeken keresztül megjelenítik a valóság számukra lényeges elemeit, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok. Figyelemmel kísérjük a gyermekek szerepjátékát a gyerekek kérésére részt veszünk abban, jelenlétünkkel, viselkedésünkkel mintát adunk. Szerepjátékban számos *eszközre* van szükségük a gyermekeknek, ezeket alkalomadtán az óvónővel közösen készítik el, *barkácsolják* össze, melyet fantáziájuk szerint szabadon használnak fel. Ehhez legyen egy kis sarok, eszközökkel, anyagokkal, hogy bármikor készíthessenek eszközöket.

A szerepjátékot gazdagítja a gyermekek irodalmi élményeire épülő *dramatizálás, bábozás.* Ennek során vigyázunk arra, hogy a gyermekek kötetlen módon játszhassak el ezeket az élményeket. Módot adunk, hogy szándékuk szerint átformálják, vagy szőjék tovább a történetet. Gondoskodunk jelmezekről, kellékekről, eszközökről. A báb mögé bújva a félénkebb, visszahúzódóbb gyermekek is szívesen szólalnak meg. Legyen a báb állandóan jelen, kézközeiben, legyen alkalmunk minden tevékenység közben szabadon használni. Készítünk közösen bábokat, melyeket a gyermekek szabadon, fantáziájuk szerint használják játékukban.
A gyermekek játékuk során valamilyen *szabályhoz* alkalmazkodnak. A szabálytanulás már a csecsemőkorban elkezdődik. Minden szinten minden formában szabálytanulás folyik, nem szándékosan, utánzás útján, aktív tevékenységgel a sokszoros újrajátszás és variáció lehetőségeivel. Megjelenik már a gyakorlójátékban is, ezek még nem tudatosan vállalt szabályok. Ezt fejlesztjük tovább a szabálybetartás elemeinek megismertetésén át a szabályok pontos betartásáig óvodáskor végére.
A *szabályjátékok* egyes fajtái a gyermekek mozgását, mások elsősorban értelmi képességeiket fejlesztik. Megtanulják a magatartás alapvető formáit: szerénységet, mértéktartást, eredményre törekvést, kudarctűrést. Ezt a játékfajtát akkor *szeretik* meg igazán a gyermekek, ha érdekes és vonzó, a szabály érthető számukra, betartásuk nem okoz nehézséget.
Az óvónő részvételét, figyelmét ez a játékforma különösen megkívánja. Mindennapjainkban természetes módon jelennek meg a népi játékok, amelyek valamely jeles naphoz, népszokáshoz kötődnek. Óvónőink mozgásos és értelemfejlesztő játékok gyűjteményét készítették el, melyet folyamatosan használunk és bővítünk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek és tudnak játszani.
- A környezetükben megfigyelt, tapasztaló jelenségeket képesek feldolgozni és újraalkotni.
- Önállóan kezdeményeznek szerep- és szabályjátékokat. Elosztják a szerepeket, betartják a szabályokat, egymáshoz és a szabályokhoz tudnak alkalmazkodni. - -
- Elfogadják egymás véleményét, javaslatát, a konfliktusokat megoldják.
- Képesek problémahelyzeteket megoldani.
- Egyszerűbb kiegészítő eszközöket önállóan elkészítenek, játékukban felhasználják azokat.

5.2. A mozgás

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szívesen mozognak. A mozgás és tevékenység útján szerzett tapasztalatok érthető és jól feldolgozható információt jelentenek, ezért a mozgásnak az óvodáskor egész időszakában jelentős szerepe van. A mozgás a gyermek napi tevékenységében szinte állandóan jelen van és a testnevelés keretein belül tervszerűen, de egyénre szabottan valósítja meg feladatait.

Az egészséges életmód területén hozzájárul ahhoz, hogy a számtalan tevékenység - főként a szabadban - a gyermekek természetes igényévé váljon.
Hozzájárul az értelmi nevelés megvalósításához, a különböző mozgások ismétlésével, felidézésével, fejlődik a gyermek vizuális memóriája. A testrészek a téri irányok és a különböző formák megismerésével gyarapodnak ismeretei. A hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalomalakítást és a keresztcsatornák fejlődését. Mozgás közben lehetőség nyílik a környezet tapasztalati megismerésére. A gyermek saját testének mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik „én" tudata, szociális énje. A közös mozgás öröme elősegíti a társas kapcsolatok alakulását, a társakhoz való alkalmazkodást, mozgás közben fejlődik önuralma, együttműködő képessége, akarata. Kialakul egészséges versenyszelleme.

Cél

A személyiség sokoldalú fejlesztése, változatos tevékenykedtetésen, a fizikai aktivitáson keresztül. A szellemi aktivitás előkészítése a gyermek, alkotó gondolkodásának kibontakoztatása.

Feladat

- a fizikai állóképesség fejlesztése, az önértékelés és az önbizalom növelése,
- nagy és finom mozgások és a fizikális erőnlét fejlesztése, egyensúlyfejlesztés, szem- kéz, szem-láb koordináció, ritmusérzék fejlesztés,
- testséma fejlesztése: - testrészek ismerete, a test koordinációjának alakítása, testfogalom, kezesség, lateritás, dominancia,
- a vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, ill. azt kiegészítő mozgások,
- pantomimika fejlesztésével a testséma és az emocionalitás fejlesztése,
- a problémamegoldó képesség erősítése mozgásos tevékenységgel elvégzett feladatmegoldásokkal.
- mozgással kapcsolatos szókészlet fejlesztése,
- egészséges versenyszellem kialakítása

- megfelelő tér és eszközök biztosítása a mozgásfejlődéshez, fejlesztéshez

- mozgáskoordináció fejlesztése a kötelező és a szabad mozgásban
- testtartási problémák szűrése, korrekciója szakember segítségével
- differenciált egyéni mozgásfejlesztés a hátrányok kompenzálására
- könnyített testnevelés biztosítása a diszharmonikus testi adottságú, mozgásszervi, belgyógyászati elváltozások miatt, ill. betegség utáni gyenge fizikai állapotú gyermekek részére
- gyógytestnevelés biztosítása a mozgásproblémás gyermekek részére
- hosszabb túrák, versenyjátékok szervezése az állóképesség javítására
- vízhez szoktatás, úszásoktatás nagycsoportos korú gyermekek számára

A mozgásfejlesztés tartalma

A mozgásprogram - a gyermekek kötetlen, motivált mozgástevékenységének biztosításával, a konkrét fejlesztést szolgáló testneveléssel, testedzéssel és ügyességfejlesztő sportprogramok fejlesztésével - teljesíthető.

A *szabad mozgástevékenységnél* cél a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése, a tudatos környezetalakítás. Kísérletezhessenek kedvük szerint, korlátozás nélkül, bátorságuk szerint minden tornaszeren, udvari játékon.
A *frissítő testnevelés* a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be, felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését.
Naponta két alkalommal szervezzük, időtartama a gyermekek fejlettségétől függ.
Helyszíne a csoportszoba, ill. az udvar.

A testnevelés szervezett tevékenység, amely természetesen nem jelenthet kényszert a gyermek számára. Minden csoportban hetente egy-két alkalommal kerül megszervezésre, melyből egyik helyettesíthető valamilyen kötött keretű sportfoglalkozással (úszás, verseny és ügyességi játékok, hosszabb gyalogtúra egyenetlen terepen).
A gyermekek a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan, egyéni képességeiknek megfelelően sajátítják el, fontos, hogy folyamatosan mozogjanak, és mozgás öröm legyen számukra.

Ügyességfejlesztő sportprogramok

Elsődleges célja az egészséges életvitel megalapozása a családi nevelés a család életmódjának befolyásolása. A szülőkkel való együttműködés a sporttevékenységekben való alkalmi részvétel, feladatainak, mozgásanyagának megismerése meggyőzi a szülőket a mozgás fontosságáról, személyiségfejlesztő hatásáról.
A mozgásos játékoknak különösen nagy szerepe van a nyári időszakban, a nyári élet tartalmasabbá válik általa, a víz és a levegő edző hatását kiegészítik, erősítik.
Programunkból adódóan előtérben vannak a népi játékok, mozgásos, eszközt igénylő ügyességi játékok (ugrókötelezés, ugróiskola, bigézés, pilinckézés, kakasviadal, adj király katonát stb.) és a jeles napokhoz kapcsolódó versenyjátékok, ügyességi játékok. Mindezekhez meg kell teremteni a *feltételeket.*
A csoport berendezésénél; az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét, az egy csoportba járó gyermekek egyéni mozgásszintjét és mozgásigényét.

Biztosítjuk a csoportszobában és az udvaron a nagyobb mozgást igénylő játékok számára a megfelelő helyet és kihasználunk minden lehetőséget.

Tornaszobánkban rendelkezésre állnak az alábbi sportszerek, eszközök

- ROTIKOM elemei, tornapad, tornaszőnyeg, bordásfal, kötélháló, mászórúd, BODY-ROLL készlet, GREISWALD egy-egy eleme, tornakarikák, labdák, babzsák, tornarúd, talpak AYRES terápiás–eszközök. Óvodánk udvarán megtalálható: mászókötél, lejtős mászóka, függő mászóka, lejtő, emelkedő, létra, ugrógödör.
A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Szeretik és igénylik a mozgást. Ellenálló képességük, edzettségük, alkalmazkodó képességük szabályokhoz és társakhoz kifejlődött.
Magatartásukban megnyilvánulnak erkölcsi tulajdonságaik, mint felelősségérzet, segítőkészség stb.
Ismerik az eszközök nevét és a gyakorlatokhoz kapcsolódó kifejezéseket.
Mozgásuk összerendeződött
Erőnlét, egyensúlyérzék, ritmusérzék kifejlődött.
Kitartóan képesek a feladatok elvégzésére: futás, járás, egyensúlyozás, irányváltoztatás, téri tájékozódás, térben mozgás, eszközös játékok (labda, kötél) kúszás, ugrás.
Játékos és versenyhelyzetekben megfelelő akarattal, fantáziával, kreativitással, önálló szervezéssel vannak jelen.
Figyelmük, gondolkodásuk, emlékezőképességük, ötletességük koruknak és egyéni adottságaiknak megfelelő szintű.

5.3. A külső világ tevékeny megismerése

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodai nevelés akkor valósítja meg célját, ha programját a gyermekek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerébe ágyazza, kihasználja a tapasztalatszerzés természetes élethelyzetét, s ezeket tudatosan meg is szervezi. Elősegíti, hogy a gyermekek természeti és társadalmi környezetükről tapasztalatokat szerezzenek, mely tapasztalatok szükségesek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, a környezettel való aktív kapcsolat tevékeny kialakításához. Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti értelmi képességeiket, lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását, melyben nagy szerepe van a hagyományápolásnak.

A néphagyománnyal való ismerkedés során a gyermek megismeri szűkebb és tágabb környezetének értékeit, tárgyi emlékeit és folklorisztikus jegyeit, jeles napok szokásait, tartalmát, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. Megismeri a legközelebbi környezetének *zenei, nyelvi, tárgyi* motívumait, ezeket kivetíti komplex tevékenységeiben és visszahat környezetére.
A kisgyermek első tapasztalatait környezetéből meríti.
A különböző hatások ellenére a *családi nevelésnek* alapozó, a fejlődés folyamán a személyiség jellemzőinek kialakulásában elsődleges szerepe van.
Az óvoda környezetével, tevékenységrendszerével két fontos területen járulhat hozzá az otthonról hozott tapasztalatok gazdagításához:
- más jellegű tevékenységet kínál a gyermeknek
- a gyermektársak, a derűs nevelői attitűd

Mindezek eredménye a személyiségfejlesztés környezeti feltételeinek kiszélesítése, az óvodán kívüli nevelés kiegészítése és a hátrányok kompenzálása.

Cél

Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést.

„Földünket nem őseinktől örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön."
(Indián mondás)

Az ember környezetkultúrája, környezethez való viszonya születésétől kezdve alakul, óvodáskorban ennek tere a külső világ tevékeny megismerése.

Feladatok:

- természeti és társadalmi környezet megfigyelése és tapasztalatok szerzése,
- néphagyományok ápolása,
- Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása,
- Környezetalakítás,
- Környezetvédelem.
- óvodai konyhakert és tó ápolása
- akvárium beállítása minden csoportba
- a természeti környezet településünkre jellemző objektumainak megismertetése
- Duna - parti kirándulás szervezése évszakonként
- környezetismereti túra szervezése évente jeles napokon
- Petőfi - Ház megtekintése Szalkszentmártonban nagycsoportosokkal
- Budapesti kirándulás az Állatkert, a Közlekedési Múzeum és Néprajzi Múzeumba nagycsoportosokkal
- népi eszközök, tárgyi értékek gyűjtése, óvása
- népi kismesterségek megismerése, gyakorlása
- népi gyermekjátékok készítése

A fejlesztés tartalma

A természeti és társadalmi környezet megfigyelése és tapasztalatok szerzése, néphagyományok ápolása.

Társadalmi környezetükből a gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról, szükségleteiről, munkájukról, a családtagok jogairól, egymáshoz való viszonyáról, az együttélés konkréttapasztalatairól. Viselkedésüket jellemezze a szeretet, tisztelet, a részvét, az őszinte együttérzés, a segítő szándék, a megértés. Magatartásukban nyilvánuljon meg a tolerancia és az önfegyelem.

Az óvoda új környezet a gyermek számára, ezért fontos, hogy megismerése érzelmileg pozitívan hasson. Megismerése során egyre nagyobb biztonsággal és otthonossággal mozog az óvodai környezetben. A gyermekek ismerjék a felnőttek óvodai munkáját, saját közreműködésükkel ők is hozzájárulnak környezetük ápolásához.

Szerezzenek tapasztalatokat az óvoda környezetében megfigyelhető *foglalkozásokról.* Legyen tapasztalatuk az *orvos, a védőnő* munkájáról. Ismerjék a gyógyszerek használatát, a baleset-megelőzést. Tudják megnevezni az emberi

testrészeket, ismerjék érzékszerveiket, azok funkcióit; védelmét, gyakorolják önálló tisztántartásukat.
Látogassanak el az iskolába, ismerkedjenek az ott folyó munkával (5-6-7 évesek).
Gyakorolják a *helyes gyalogos közlekedést*. Az ehhez szükséges reflexek kialakítása mozgással, zenei neveléssel történjen.
Ismerjék a *közlekedési eszközöket*, az óvoda környezetében megtalálható lehetőségeket - természetes környezetben figyelhessék meg, szerezzenek tapasztalatot, gyakorolják a viselkedési formákat.
Figyeljék meg a *napszakokat,* gyakorolják az ehhez kapcsolódó tevékenységeket. Időérzékük fejlődjön. Legyen fogalmuk kisebb-nagyobb időegységről
A *természeti környezetet* az évszakok változásain keresztül közvetlen megfigyeléssel tapasztalják meg.
Az *időjárás* a természet jellemzői, a színek, fények, formák szépségei alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatokat nyújtanak.
A *növény- és állatvilág* megismerése fontos része a környezet megismerésének. Védelmüket, gondozásukat helyszínen is módunkban áll közvetlenül megfigyelni. növények fejlődését szintén természetes környezetben az óvoda udvarától az erdő, a rét és a vízpart élővilágának bemutatásával végezzük el.

Hagyományápoló munkánkban hónaponként számba vesszük a természet változásaihoz kapcsolódó jeles napokat, naptári és egyházi ünnepeket, szokásokat és eseményeket.
A mezőgazdasági munkákat is ezeken a kiemelt napokon igyekszünk bemutatni. Ezekhez a napokhoz kapcsolódó állatok viselkedésére vonatkozó és emberi tevékenységeket jelölő szokások megfigyelése, feldolgozása, tapasztalatszerző, ismeretnyújtó óvodai munkánk alapja.
A társadalmi és természeti környezet megismertetésében érzelmileg telített, környezetünknek megfelelő, egyes gyermekek számára konkrétan megtapasztalható, élményeket nyújtunk.

Elősegítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeik fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. Alapelvünk, hogy a környezet tárgyai, jelenségei egyéb tulajdonságain kívül mennyiségi jellemzőkkel is rendelkeznek.
A környezet változásainak megfigyeléséhez feltétlen szükség van matematikai alapismeretekre. Matematikai alapismeretek alapján lesznek képesek a gyermekek visszahatni a természetre, társadalomra. A környezet mennyiségi és formai viszonyai a környezet megismerésére nevelés feladatkörében jelenik meg. A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését.
Egyéni feladatmegoldás egyéni sikert eredményez, a közös siker pedig erősíti a csoporttudatot.
A matematikai nevelés elősegíti a gyermek környezetéről szerzett tapasztalatainak feldolgozását.

Főbb tevékenységek a matematikai tapasztalatszerzés területén

- Megfigyelések, összehasonlítás, szétválogatás tulajdonságok szerint, saját szempontok alapján,
- Sorba rendezés mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint,
- A számfogalom megalapozása mérési, összemérési feladatokkal, mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel,
-Tapasztalatszerzés a geometria körében építés, síkbeli alkotások, geometriai formák felismerése,
- Tükörrel való tevékenység, mozgások tükör előtt (fontos feltétele a téri percepció kialakításának),
- Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban (testnevelés, rajzolás, énekes kör és szabályjátékok stb.).

A matematikai nevelés anyagát nem elvont „ismeretek" alkotják, hanem a környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok feldolgozásával, az egyéni fejlődés figyelembevételével, a problémamegoldó tevékenység környezetre való kiterjesztésével alakítjuk ki.

Környezetalakítás

A környezet megismerése nevelés alapvető célját akkor éri el, ha a gyermek a tapasztalatokra épülő Ismereteit gyakorolhatja, alkalmazhatja. A gyermek tevékenységével tapasztalatokat szerez, azokat feldolgozva visszahat környezetére. A gyakorlás egyik formája a szabad, kötetlen játéktevékenység. Az alkotó fantázia mozgósítására állandóan kézközeiben vannak az óvodai csoport eszközei.
A gyakorlás másik módja a természetes élethelyzetekben történő környezet-átalakítás. Az óvodai élet folyamán a gyakori tevékenységváltáshoz szükség van a környezet megfelelő átalakítására. Játéktér kialakítása meséléshez, bábozáshoz, körjátékhoz, szabályjátékhoz, tornához stb.

Néphagyományok ápolásához kapcsolódóan környezet-átalakításra van szükség akkor is, amikor a gyermekek és szülők által összegyűjtött tárgyakat visszük be, szemléltetés, dekoráció vagy egyéb tevékenységhez.

A természeti környezetből évszakonként összegyűjtött anyagok elhelyezése és a csoportszoba évszakonkénti díszítése is ilyen tevékenység. Ezek az anyagok a külső környezet átalakításában is nagy szerepet játszanak.

Környezetvédelem

A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul, ehhez szükséges a természethez való pozitív érzelmi viszony, mely tiszteletet jelent mind a társadalmi, mind a természeti környezettel szemben.
A környezetalakítással és a munkatevékenységgel szorosan összekapcsolódik.
Fontos nevelési feladat, hogy a gyermekek védjék az élő környezetet, gondoskodjanak életfeltételeik biztosításáról, ne rongálják, ne pusztítsák azt. Tudják, hogy minden élőlénynek joga van az élethez.

A jövő környezetét a jelen óvodásai fogják alapvetően meghatározni, ezért nagyon fontos az óvoda minden dolgozója és a szülők környezetvédő magatartása a környezetszennyezés elkerülésében és a környezet helyreállításában.

Hagyományápoló munkánkban, még a családokban fellelhető tárgyi értékek (köcsög, korsó, szőttes, faeszközök, fonott tárgyak stb.) összegyűjtése, szakszerű védelme, ápolása, olyan módon való elhelyezése, hogy a későbbi nemzedékek is megcsodálhassák azokat. Általuk megismerhessék azt a környezetet, melyből eleink származnak, ami a miénk.
A környezetvédelem kiterjed az emberre, mint a társadalmi környezet egyedi és megismételhetetlen egységére. Az idősek tisztelete, a kisebbek, gyengébbek óvása, védelme, a felnőttek munkájának megbecsülése a környezetvédő magatartás kialakulásának feltétele.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Ismerik nevüket, szüleik nevét, foglalkozását, lakásuk címét. A testrészeket az emberi testfelépítésének megfelelően megnevezik, igényesek testük tisztaságára. Megkülönböztetik a jobb és a bal oldalt, dominanciájuk kialakult.
Gyakorlottak lesznek az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket, tudják, hogy azok az emberek munkájaként készülnek és az emberek munkáját könnyítik.
Ismerik a környezetükben lévő intézmények nevét, rendeltetését.
Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemző tulajdonságaikat, az évszakokhoz kapcsolódó néhány kiemelkedő népszokást, hagyományt.
Felismerik és megnevezik a napszakokat, hónapokat, a hét napjait.
Ismerik a növény szót, annak tartalmát, tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van.
Tudják, hogy a növényeket gondozni kell, ismernek néhány növényekkel kapcsolatos munkát (szántás, szüret, aratás stb.).
Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, tudják csoportosítani életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint. ismernek néhány erdei és vadállatot, néhány madarat - költözőt és nálunk telelőt - ismerik óvásukat, védelmüket.
Ismerik és megnevezik környezetük színeit a sötét és a világos árnyalatait, gyakran észlelt tárgyak feltűnő összefüggéseit. Képesek lesznek ismert tárgyak, jelenségek közötti összehasonlításokat végezni külső jegyeik, rendeltetésük szerint. Ismernek néhány jellegzetes hagyományt, jeles napot a hozzájuk kapcsolódó szokásokat.
Képesek az óvónő kérdéseit, gondolatait, megérteni, követni. Matematikai jellegű helyzetről, problémáról saját gondolataikat szabadon is elmondani, egymás állításainak igazságát megítélni. Jól ismert tulajdonságok szerint válogatást, összehasonlítást, sorba rendezést végeznek.
Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, a halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, ugyanannyi, rövidebb, hosszabb stb.).
Önállóan is össze tudnak mérni hosszúság jellegű mennyiségeket, két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is.
Elő tudnak állítani különféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással, többet, kevesebbet, ugyanannyit. Meg tudnak számolni tárgyakat legalább 10-ig oda, vissza. Számfogalmuk kialakult, elemi műveletekre képesek 10 számkörön belül. Halmazokat tudnak képezni megadott, vagy választott szempontok szerint.
Építéseik, síkbeli alkotásaik legfőbb eredménye a szemléletfejlődés: azonosítani tudnak különféle helyzetükben is egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.

Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből, színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat. Különféle geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat megnevezni.
2-4 elemből álló alakzat tükörképét meg tudják építeni. A térben való tájékozódásban értik és tudják az irányokat, ill. a helyeket jelölő névutókat (pl. alá, fölé, között stb.). Mindezt síkban is értik.

5.4. Verselés, mesélés

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodai nevelésnek fontos területe az esztétikai nevelés részeként a mese, vers, irodalmi nevelés. Része az óvodai életet átfogó anyanyelvi nevelésnek. *Helye és ideje van mindig*, ahányszor a *nap folyamán lehetőség és igény van rá.* A mese és a vers emberi kapcsolatokra tanít, erkölcsi tartalma van, belső indulati élményeket közvetít.

Sajátosságai

*A mese s*zereplői sajátos személyek. Cselekményük sajátos környezetben játszódnak, meseszerű fordulatokkal. A gyermek nem tart rá igényt, hogy igaz legyen, kettős tudattal éli meseélményeit. Képzeletbeli beleélése segíti és megalapozza a műalkotás befogadását.

A mese oldja a szorongást, belső képteremtésre tanít. A mese és vers élmény a kisgyermek számára, irodalmi nevelésről azonban csak akkor beszélhetünk, ha a gyermek szereti a verset, a mesét, ha örömöt okoz neki, ha kéri, várja az újabb és újabb élményt. A gyermek kezdetben a befogadó az óvónő az előadó.

Az irodalom közege a nyelv, ezért lényeges, hogy nyelvileg tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset halljanak a gyermekek.
Az óvodán kívül szerzett élményeket, ha esztétikailag elfogadható, az óvónő építse be, használja fel a csoport közös élményének kialakításában. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, hozzájárulnak a gyermek biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában – esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonylatait, a lehetséges, és megfelelő viselkedésformákat.

A mesék, versek az anyanyelv eszközei, a szóhasználat, a sajátos stílus az írói eszközök gazdag lehetőségeit kínálják. Az irodalmi művek szókészlete, a szójelentés megértése, a mesék fordulatai ösztönzik a gyermeket a szóbeli kifejezésre. Hozzásegítik őket szorongásaik leküzdéséhez, gátlásaik oldásához, képzeletük erősödéséhez, önbizalmuk „én" képük alakulásához.

Cél

Az erkölcsi fejlesztés és a testi jó érzés megvalósítása a társaság figyelembevételével. A gyermekekkel való különös játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége, szellemi szükségleteik kielégítése: beszéd, tanulás, tanítás, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény.

Feladatok:
- a gyermekek irodalomhoz fűződő pozitív viszonyának kialakítása,
- a nyelvi érintkezés formáinak kialakítása, a gyermekek aktív bekapcsolása a verbális tevékenységbe,
- a felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása.
- megfelelő tér és eszközök biztosítása az irodalmi neveléshez
- színházi, bábszínházi élmények nyújtása helyben és Dunaújvárosban
- a mese, vers megszerettetése a hátrányos helyzetű gyermekekkel
- könyvajánlat készítése a szülők részére évszakonként
- közösségi érzés erősítése irodalmi alkotások segítségével
- a szép és csúnya fogalmának alakítása, esztétikai értékrend megalapozása
- a jó és rossz fogalmának alakítása, erkölcsi értékrend megalapozása

A fejlesztés tartalma

Az óvónő naponta többször kezdeményezzen verset, mesét, a gyermekek kérésének, érdeklődésének, az adott szituációknak megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembevételével. Egy-egy mesét hosszabb időn keresztül legyen alkalma a gyermekeknek meghallgatni. A mindennapi mesék hatására segítse elő a dramatizáláshoz és bábozáshoz szükséges eszközökkel a mese tartalmának kijátszását. Beszéde feleljen meg a helyes magyar beszéd szabályainak. Pontosan fogalmazza meg az adott szituáció tartalmát. Legyen őszinte a gyermekekkel, igyekezzen önmagát adni, tekintse a gyermekeket partnernek. Teremtse meg a mesehallgatás külső és belső feltételeit, hangulatát (fény, zene, festmény, természeti környezet stb.). Ossza meg érzéseit, érzelmeit a gyermekekkel. Magatartásával közvetítse, saját élményként élje át a mesékben rejlő üzenetet, azt az igazságot, hogy az ember mindig többre, tökéletesebbre törekszik.
Igényesen válogasson egyéni érdeklődéséből, műveltségéből adódóan a rendelkezésre álló irodalmi alkotásokból. Az irodalmi anyag tartalma legyen szituációhoz és a gyerekek életkorához, érdeklődéséhez megfelelően kapcsolható. Forrásai a magyar és a világirodalom gyermekek számára készült alkotásai. Grimm, Andersen, Magyar népmesék, Illyés Gyula, Arany László meseválogatásai, Móra Ferenc meséi. Versek közül a gyermekekhez közelállók Weöres Sándor, Zelk Zoltán, Csanádi Imre, Szabó Lőrinc, A, A Milne, Bihari gyermekmondókák stb.

Óvodánkban a környezet és a néphagyományhoz kapcsolódva választjuk ki az alkalomhoz, a gyermekek érdeklődéséhez, az ismeretnyújtás szintjéhez legjobban illőket. (Pl. Mihály-napi vásárhoz - Szóló szőlő, mosolygó alma c. mese, farsanghoz Ilók és Mihók stb.) Külön gyűjtemény tartalmazza.

Az óvodai élet tartalmassá tételére és a mindennapi tevékenységek színesítésére alkalmazzuk népi gyermekköltészetünk alkotásait: etetők, altatók, ujjsorolók, mondókával kísért mozgásos játékok, népi eredetű drámajátékok, növényekhez, állatokhoz kapcsolódó, hozzájuk fűződő érzelmi viszonyt tükröző és fejlesztő mondókák.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.
Irodalmi nevelésünk akkor éri el célját, ha a gyermek befogadóból előadóvá válik. Mindennapi életében felismeri azokat a helyzeteket, amelyekre ráillenek az irodalmi alkotásokban megismert fordulatok, felfedezik környezetükben a szépet, a jót és egységben élnek önmagukkal és a világgal.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Szeretik és igénylik a mesemondást. Részt vesznek a mesemondás feltételeinek kialakításában. Figyelmesen végighallgatják a mesét, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek jelei.
Folytatásos mesét, verses mesét, meseregények szálait össze tudják kötni.
Van kedvelt mesehősük, a mese fordulatait beviszik játékukba.
A meséről beszélgetnek, szófordulatait mindennapi beszédükben alkalmazzák.
Bábozás, dramatizálás, mesejelenetek ábrázolása kedvelt tevékenységeik közé tartoznak.
Mesekönyveket önállóan nézegetik, hozzájuk kapcsolódó szöveget, képolvasást, magyarázatot összefüggően mondanak. A játék tartozékaiként verset, mondókát az alkalomhoz illően önállóan mondanak.
Önállóan kezelik a könyvespolc könyveit, vigyáznak rájuk, részt vesznek javításukban. Az olvasást utánozzák egy-egy betű iránt érdeklődnek.

5.5. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Helye a nevelés folyamatában

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonnyá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.
Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat és szoktatja őket a szép, tiszta éneklésre. Fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját.
Elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is. A képességek fejlődését az élet során szerzett tapasztalatok az ebből adódó tevékenységek határozzák meg.
Az óvodai ének-zeneinevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, népszokásokhoz, a mozgáshoz, az óvodai élethez.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, kezdeményezéseken és foglalkozásokon.
Az óvodai ének-zenei nevelés során gyakran hatunk a gyermek érzelmeire és a gyermek érzelmei visszahatnak a felnőttére. Együtt örülünk, bánkódunk, mindez fejleszti az együttlét társas örömét.

Cél

Kodály Zoltán „Zenét művelő, zenét élvező és értő magyar közönség kiművelése, amely a kisgyermekkorban kezdődik." A gyermekeknek az éneklés örömet szerezzen, belőle társas éneklés, társas zenélés, bontakozzon ki, alapozza meg a zenei anyanyelv kialakulását. Kis zenei formákon keresztül a néphagyományokból kiindulva a világirodalom remekeihez jussunk el.

Feladatok:

A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése. A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, élménynyújtás.
Képességfejlesztés: hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus szép mozgás kialakítása.
- megfelelő tér és eszközök biztosítása a zenei neveléshez
- biztonságérzet alakulásának segítése a zene által keltett érzelmek által
- megfelelő szintű mozgáskoordináció kialakulásának segítése a kapcsolódó mozgások által
- hagyományápolás, a népzenei alkotások továbbélésének biztosítása
- differenciált egyéni fejlesztés a hátrányok kompenzálására
- hangszeres zenei tudás megalapozása a zeneiskolai előkészítővel
- néptáncoktatás biztosításával a mozgáskultúra megalapozása

A fejlesztés tartalma:

A zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán ki kell használni, a gyermek óvodába lépésének pillanatától az eltávozásig. *A jó zenei légkör* átszövi az egész napot. Énekeljünk, dúdolgassunk a gyermekek között hangulatkeltés, a gyermekek érzelmi állapotának megtartása vagy éppen megváltoztatása céljából. Az óvónő hangja a „zenei légkörhöz" tartozik, hangszíne, hangereje egész viselkedésmódja minta a gyermekek számára.
Biztosítson megfelelő teret, eszközöket a sikeres zenei neveléshez. Vannak énekes játékok melyek kifejezetten udvarra alkalmasak, mert nagyobb teret igényelnek.

Álljon rendelkezésükre néhány ízléses szép kivitelezésű eszköz, hangszer, azokat bármikor kedvük szerint használhassák (fejdíszek, szoknyák, mellények, botok, ritmushangszerek stb.).
Az énekelgetés, a személyes kapcsolat, az énekes játék a legjobb módszer a gyermekek *zenei érdeklődésének* felkeltésére. Az *énekelgető óvónő érzelmileg hat a gyermekre,* örül a közös játéknak, kedvet kap, utánozza és maga is énekelgetni kezd. Azok a gyermekek dúdolgatnak, énekelgetnek szívesen, ahol az óvónő is dalos kedvű és szeret a szavakkal, dallamokkal játszani. Zenei élményeket

szereznek a gyermekek játék közben, spontán, kötött, kötetlen keretű szervezett foglalkozásokon egyéni érdeklődésük alapján. A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelő mondókákból, dalanyagból, zenehallgatási anyagból áll.
Ehhez kapcsolható az állatok hangja a természetben, környezet hangjai, ezek újra felidézése, hangutánzással való kiegészítése, emberi hang megnyilvánulások, hangutánzó játékok, hangadást kísérő mozdulatok, egyszerű játékos mozgások, különböző nehézségű mozgásformák, táncos jellegű mozdulatok, mozgás-improvizáció zenére színesítik a zenei tevékenységet.

Az óvónő feladata, hogy biztosítsa az éneklés, a mozgásos játékok gyermekek által kezdeményezett alkalmainak lebonyolítását, a kezdeményezések mozgás- és zenei anyagának a gyermek életkori sajátosságaira épülő kiválasztását, kapcsolódását környezeti és hagyományápoló elképzeléseinkkel.
Biztosítsa, hogy a gyermekek a nap bármely szakában próbálkozhassanak zenés tevékenységekkel, használja ki ezeket a lehetőségeket az egyéni fejlesztésre. Segítse a gyermekek önmegvalósítását, önállóságát, kreativitását, képzeletének és fantáziájának fejlődését.
Tartsa tiszteletben a gyermekek jogát a tevékenység elutasítására, s engedje bekapcsolódni bármikor a gyermek szándéka szerint. Ezáltal biztosíthatjuk, hogy a visszahúzódó, félénk, szégyenlős gyermek is feloldódik - bizonyos idő után, ha meggyőződhet arról, hogy senki sem kényszeríti a részvételre - nem kerül kudarchelyzetbe.
A szerepcserés játékoknál lehetőleg minden gyerek kerüljön sorra. Legyen tisztában a lányok által játszott és a fiúk által kezdeményezett, játékok tartalmának különbözőségével (pl. fiúknak küzdőjátékok).
A *készségfejlesztő* feladatok egymásra épülnek, és mindaddig előkerülnek és felszínen vannak, ameddig az minden egyes gyermek sajátja nem lesz.
Az óvónő ismerje a zenei képességek fejlesztésének területeit, hogy munkáját tudatosan tudja megtervezni:
- éneklési készség (tiszta éneklés, a gyenge hallású gyermek, a gyermekhang ápolása és fejlesztése),
- a zenei hallás fejlesztése (magas és mély hang különbsége, halk-hangos közötti különbség, hangszínek felismerése, a belső hallás fejlesztése),
- a ritmusérzék fejlesztése (az egyenletes lüktetés, az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, tánc, gyermekhangszerek),
- a zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok),
- zenei alkotókészség fejlesztése,
- a zene hallgatására nevelés.

Segítse a családi nevelést az otthoni énekelgetésben (dal, mondóka, mozgásanyag megismertetése). A szülői érdeklődést ilyen irányban is elégítse ki.
Hagyományápoló programunkban fokozottan építünk népi gyermekjátékokra, dalokra, mondókákra, néptáncra és a népszokásokból adódó egyéb zenei anyagra.

A mozgással való ismerkedést *„abban a korban kell elkezdeni, amikor az élmények életre szóló emlékké vésődnek a gyermek agyában, érzelmi emlékezetében"* (Vásárhelyi László)
Forrásaink: Forrai K: Ének az óvodában, Fejér megyei népzenei gyűjtemény, Kodály: Kis emberek dalai, Bihari gyermekmondókák, Fejér Megyei Pedagógiai Intézet mondókagyűjteménye, Táncos játékok az óvodában, Járdányi: Terefere Tercsi, Törzsök B. Tulipánfa. Kerényi Gy: Gyermekjátékdalok.

Az évszakhoz, népszokásokhoz kapcsolódó dalok, játékok, táncok kreativitásra serkentik a gyermekeket és fokozott együttműködésre késztetik őket.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközök a gyermek zenei képességeinek / ritmus, éneklés, hallás, mozgás/ és zenei kreativitásának alakításában. Az együttmozgás és együtt éneklés élménye kibővül a helyszínen szerzett környezeti tapasztalatokkal, élményekkel - természet, régi használati eszközök, népviselet - mely által színesebbé válnak hétköznapjaik, kifejezésre kerülhetnek érzelmeik és viselkedésükkel környezetükre is visszahatnak.
A zenében, mozgásban feloldódó, önmagát kifejező, boldog gyermek látványa a legnagyobb öröm, mely *célunk és eredményünk egyaránt.*

A fejlődés várható jellemzői

A gyermekek önként, belülről fakadó késztetésként énekelnek.
Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza. A mondókákat a magyar beszéd ritmusa szerint mondják. Dallamfelismerést, ritmusvisszaadást változatos formában alkalmazzák.
Halk-hangos éneklést, gyors-lassú tempó érzékeltetését, felelgetős játékot, magas-mélyéneklés közötti különbséget egyedül is képesek érzékeltetni.
Belső hallásuk kifejlett, dallambújtatásra, természethez kapcsolódó hangok utánzására, hangszínek megkülönböztetésére, hangszerek hangjának felismerésére képesek. Megérzik a zenei motívumok hosszát, azt mozgásban és térben szemléltetik.
Egyöntetűen körben járnak szép testtartással, kézfogással is. Egyszerű táncos mozgások elemeit Ismerik (dobbantás, koppantás, páros forgás, kilépés stb.).
Térformák kialakítására, visszaalakítására esztétikusan képesek.
Dalokhoz egyszerű játékokat, mozgást kitalálnak. Élőzenét, népdalokat, műdalokat figyelmesen hallgatják, örömet jelent számukra a zene.

5.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Helye a nevelés folyamatában

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A gyermek alapozó élménye, a külvilágról szerzett tapasztalatai eltérőek. Biofizikai érésük, manipulációs készségeik, író, rajzoló mozgásuk egyéni és az óvodáskor előtti időszak pozitív és negatív hatásait tükrözi.
A látás-befogadás, látás-kifejezés, ábrázolás, alakítás során fejlődnek értelmi képességeik, vizuális érzékelésük, észlelési emlékezeti képességeik, manuális és dinamikai képzeteik, fantáziájuk, képi gondolkodásuk, alkotóképességük, esztétikai

érzékenységük. Tudatosodik bennük hogy a környezővilág térben, mozgásban, történésben létezik. A gyermek vizuális fejlődésére hatást gyakorol a társadalmi környezet, a tömegkommunikáció, a téri és tárgyi környezet, külső téri táj, udvar, kert, épületek, a belső tér bútorai, eszközei, díszítményei, műalkotások valamint a társak és az őt körülvevő felnőttek.
A tevékenység olyan örömforrás a gyermek számára, amely hozzájárul az alkotás, önkifejezés, a környezet esztétikai alakítása és az esztétikai élmények befogadásának igényéhez.

Cél

Az óvodai nevelésben ismeret és képesség jellegű tudás megszerzése, mely által a gyermek vizuális, kommunikációs képessége fejleszthető. Ennek eredménye a kreatív, esztétikum létrehozására, tartalom és forma összhangjának kifejezésére képes, én tudattal rendelkező, gazdag képzelettel, belső képpel rendelkező, önelfogadó gyermek nevelése.

Feladat

- a látó, érzékelő rendszer, keresztcsatornák, térpercepció, testséma, alaklátás és formaállandóság, a nagy és kis mozgások fejlesztése, manuális érzékelés, finommotoros mozgás, színészlelés fejlesztése,
- feltételek biztosítása: - tapasztalat, élmény, lehetőség, eszközök. Technikai ismeretek elsajátítása.
- sokszínű tevékenységkínálat biztosítása megfelelő eszközökkel
- differenciált egyéni fejlesztés a hátrányok kompenzálására
- írásmozgás koordináció kialakulásának segítése a sokszínű tevékenységgel
- önértékelés, önbizalom, sikeresség megalapozása
- képességek, készségek és kreativitás fejlesztései
- ismeretszerzés a felhasznált anyagok és módok kapcsán
- a tanulás folyamatának alakítása az egyes fázisok felidézése által
- balról-jobbra haladással az írás-olvasás mozgás-mechanizmusának elsajátítása.

A fejlesztés tartalma

Az óvodás gyermek az őt környezetéből érő spontán vizuális ingerek és a szervezett foglalkozások hatására egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik.
A tárgyi világról egyre pontosabb Ismereteket szerez, majd sokrétű ábrázoló tevékenysége során mindegyiket újraalkotja. Ábrázoló tevékenysége nem más, mint a világról kialakított vizuomotoros reprezentációja.
A megfelelő vizuális önkifejezés kiteljesedéséhez szükség van a testséma, testfogalom minél pontosabb kialakulására, a kinesztetikus észlelés és a térpercepció fejlődésére ahhoz, hogy a gyermekek térben, mozgásban, történésben tudják megjeleníteni a különböző dolgokat. Mindezek tudatos fejlesztéséhez sokféle ötletes játékot választhatunk, - s mivel az óvodai élet korai szakaszában az ábrázoló tevékenység szervesen beépül a játékba - szinte észrevétlenül „szabad" játéka közben bármikor elővehetjük, segíthetjük a gyermekek ez irányú fejlődését.

Minden csoportban a gyermekek rendelkezésére áll: a megfelelő hely és a gyermek által elérhető, bármikor elővehető eszközök, a csoportszoba berendezése,

szabadban: homok, kavics, zászlók, szalagok, farönkök, agyag, festék, víz, természetes anyagok (fűzfavessző, nád, textil) szerszámok stb. Különböző minőségű papírok a dobozkartontól a selyempapírig, textíliák a zsákvászontól a selyemig, különböző eredetű és vastagságú fonalak, bőr: natúr és festett, festékek: fedő, víz, textil, tojás, étel, különböző ragasztók, ecset, ceruza, kréta, toll, olló, fűrész, kalapács, szög, gipsz, viasz.
Az óvodai élet során sokféle tevékenység szervezésére, kezdeményezésére van lehetőség építés, plasztikai munkák, képalakítás, festés: papírra, üvegre, fára, textilre, rajzolás, batikolás, fonás, szövés, barkácsolás, pókozás, gyöngyfűzés, nemezelés, tojásfestés, mézes kalács - figurakészítés. Az eszközökhöz kapcsolódó technikai ismeretek elsajátítása, a velük való Ismerkedés csoportosan vagy egyénileg történik, a tanulás feltétlen egyénre szabott.

Ott és akkor segítünk, amikor szükség van rá: fogások, eszközhasználat, időrendiség a folyamatban. A megértésről való meggyőződés, a fogalmak tisztázása, pontos magyarázat és bemutatás után figyelünk a pontos megtanulásra és elegendő időt biztosítunk a kellő begyakorlásra. Fontos, hogy a gyermek még a gyakorlás időszakában megkedvelje az adott tevékenységet, ne akarjon kimaradni, semmiből. Újabb technika bemutatása csak a készségszint elérése után következhet. A technika fejlődése az önkifejezés magasabb szinten történő megvalósulását eredményezi. Óvodánkban havonta és hetente számba vesszük a környezet változásából és az azokhoz kapcsolódó jeles napok szokásaiból, ünnepek tartalmából adódó lehetőségeket, az oda illő anyagokat, a velük kapcsolatos eszközöket, technikákat.

A természet és a hagyomány gazdag választékot biztosít a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka gyakorlására. Elődeink által használt anyagok, technikák sok információt és élményt nyújtanak a gyermekeknek. A megtanulható fogásokat igyekszünk mai gyakorlatunkba beépíteni. Hangsúlyos szerepet adunk közvetlen környezetünk nemzeti jellegű alkotásainak, szín és formavilág, technika és anyag otthont idéző, nyugalmat és harmóniát árasztó tárgyainak. Ezeket gyűjtjük, védjük, formálja ízlésünket, otthonossá teszi óvodánkat.

Nap, mint nap biztosítjuk a gyermekek kapcsolatát, találkozását azokkal az anyagokkal, élőlényekkel (növények, állatok), amelyek egy későbbi állapotukban életük egy-egy területén velük vannak (len, gyapjú stb.).
Az óvónő felkészültsége lehetővé teszi a környezeti és hagyományápoló programból adódó feladatok sokszínű megoldását. A gyermekek és a szülők igényeinek kielégítésére törekszik, hozzájárul környezete ízlésformálásához, esztétikai fejlődéséhez.

Átveszi a család felől jövő pozitív kezdeményezéseket (hagyományápolás, gyűjtés) és visszahat azokra. Egész személyiségével hozzájárul a gyermekek önelfogadásához, én tudatuk alakulásához a motivációs bázis kiépítéséhez.

A fejlődés várható jellemzői óvódáskor végére

- élményeiket, tapasztalataikat vizuálisan képesek megjeleníteni,
- a rendelkezésükre álló tér alakításában ötletesek, célszerűek,
- tárgyak térbeli kiterjedésével tisztában vannak, főbb formai jellemzőket megneveznek,
- a képi kifejezés változatos eszközeit készségszinten alkalmazzák,
- színhasználatuk valóságnak megfelelő, vannak kedvenc színeik,
- formaábrázolásuk változatos, arányok, egyensúly és térbeliség létrehozására képesek,
- emberábrázolásuk részletező, mozgásábrázolással próbálkoznak,
- tárgydíszítésben önállóak, az ábrázolás technikáit készségszinten művelik,
- tevékenységük kitartó, egymás munkáit értékelik,
- fejlettségi szintjük a részletgazdagságban, kompozíciókészítésben, bonyolultságban, tervszerűségben tükröződik,
- egyre gyakoribb az együttes alkotás,
- díszítőjellegű, írás-előkészítő feladatokat szívesen oldanak meg. A balról jobbra haladás a díszítőmunkában - szín, forma, mennyiségi - ritmus tartásával nem okoz problémát.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

Helye a nevelés folyamatában

A személyiségfejlesztés egyik eszköze a munka és a munka jellegű játékos tevékenység. A munka célra irányuló tevékenység, többnyire külső irányítással folyik, a gyermekektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli.
A munka elvégzését külső szükségesség indokolja, a gyermekeknek valamit teljesíteniük kell, munkájuk eredményét ők és mások egyaránt tapasztalhatják.
A munka végzése közben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti és társadalmi környezetükről. Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelenti.
A kedvvel végzett munka hatására alakul ki a gyermekekben a munkavégzés készsége és szokása. Közben megtanulják a legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát, ismerkednek a munkaszervezés folyamataival. Munkavégzés során alakul kötelességtudatuk, felelősségtudatuk, erősödik kezdeményezőkészségük, fejlődik együttműködési képességük. Az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység, közben alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségessé válását. Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és a közösségi értékelés alakulása.

A munka saját és mások elismerésére nevelés egyik formája, mely folyamatos együttműködést és konkrét, reális a gyermekhez mért fejlesztő értékelést igényel.

Cél

A gyermek egész személyiségének alakítása, fejlesztése cselekvő tanulással az óvodai élet során megszeretett és megkedvelt munka illetve munka jellegű aktív tevékenységeken keresztül.

Feladat

- lehetőség biztosítása a gyermek számára olyan munkák végzésére, amelyek fejlesztik képességüket, gazdagítják személyiségüket,
- tapasztalat útján fedezzék fel a gyermekek a munka hasznosságát, szükségességét,
- a munka végzésére belső motiváció késztesse a gyermekeket,
- éljék át a munka örömét, tanulják meg tisztelni a munkát végző embert, munkavégzés közben alkalmazkodjanak egymáshoz,
- becsüljék egymás munkájának eredményét,
- éljék át az én csináltam, mi csináltuk sikerélményét,
- tudatosuljon bennük mikor játsszák a munkát és mikor végeznek eredményt hozó munkát,
- a munkavégzés során a higiéniai és balesetvédelmi szabályok betartása, egészség, testi épség megóvására nevelünk,
- fontos feladatunk a munkához való pozitív viszony kialakítása, melyben támaszkodunk a munkára nevelés potenciális feltételeire
- úgy, mint: a gyermek tevékenységi vágya, a felnőtthöz való viszonya, utánzási vágya, önállósági törekvései, a feladatok elemi szintű megértése.
- programunknak megfelelő hely és eszközök biztosítása
- a közösségért végzett feladatok által a közösségi kapcsolatok erősítése
- a munkafolyamat fázisainak felidézésével a tanulási képességek fejlesztése
- az egymástól való tanulás megvalósítása
- az önértékelés, önbizalom alakulásának segítése

A fejlesztés tartalma:

Feltételek megteremtése

Teremtsük meg a gyermekek számára az életkorukhoz, erejükhöz mért munkalehetőségeket. Lehetőségekhez képest kapjanak tartalmilag gazdag, változatos feladatokat. A gyermekek saját személyük illetve a csoport érdekében maguk végezhessenek el minden olyan munkát, melyre egészségük károsodása nélkül képesek. Mindezekhez eszközöket kell biztosítani, melyek könnyen kezelhetők legyenek, és ne okozzanak balesetet.
Meg kell teremteni a munkához szükséges nyugodt, kiegyensúlyozott légkört. Önálló munkavégzéssel adjunk módot, hogy a gyermekek a szükséges készségeket elsajátítsák, gyakorolják. A közvetlen segítés a gyerekek önállóságának és a munka elvégzéséhez szükséges ismereteinek, készségeinek fejlesztésében nyilvánuljon meg.

Napirendben megfelelő időt biztosítunk, hogy a különböző feladatokat a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően végezzék.
Az óvónő és a dajka kezdi a munkát és mintát ad a gyermekeknek a pontos, kitartó munkavégzésére. Legfontosabbnak tartjuk a munkára nevelésben, hogy a gyermekek maguk ismerjék fel adott szituációban a munka elvégzésének szükségességét.

Munkafajták - munka jellegű tevékenységek

1. Mindennapi élettel kapcsolatos munkák:
   - terítés, törölgetés, söprögetés, teremrendezés, elrakodás játék, eszközök, stb.) reggeli készítés (nagycsoport) naposság.
2. Heti munkanap: egész éven keresztül ugyanazon a napon ugyanaz a munka végzése:
   - játékválogatás, rendezés, portörlés, babafürdetés, babaruhamosás, étel
   - készítése (reggeli elkészítése) zöldség, gyümölcstisztítás, - darabolás stb.
3. Évszakhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó alkalomszerű munkák:
   - kerti munka, udvarrendezés, levelek összegyűjtése, víz világnapján patakpart tisztítása,
   - rendrakás ábrázoló tevékenység után,
   - cipőtisztítás Mikulásra
   - nagytakarítás, dekoráció kicserélése ünnepek előtt,
   - születésnapi sütemény készítése,
   - cipó-, fánksütés,
   - jelmezvarrás farsangra,
   - kokárdakészítés,
   - játékeszközök, babaruhák, könyvek javítása,
   - segítés a felnőtteknek.

A gyermek életkorának megfelelően a szemlélődéstől a konkrét munkáig terjedő folyamat a gyermek számára szabadon választható.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek képesek szükségleteiknek megfelelően önállóan ellátni magukat (öltözködés, önkiszolgálás).
A naposi munkát, egyéb alkalomszerű tevékenységet szívesen végzik, nem tartják tehernek.
Szívesen segítenek az óvoda rendjének, tisztaságának fenntartásában. Megbízásokat számon tartják (élősarok gondozása, tízórai és ebéd utáni seprés stb.) önállóan végzik.
A munkavégzéshez legszükségesebb eszközök, szerszámok célszerű használatát ismerik.
Minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van.

5.8. A tanulás

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodáskorú gyermek az óvodai életben a vele való foglalkozás során egésznap tanul. Mindennapjait éppen ezért úgy kell megszervezni, hogy mindig legyen a közelében egy olyan társ, felnőtt vagy gyermek, óvónő vagy dajka, akitől tanulni lehet, tanulni érdemes
Óvodánkban az elmúlt években kerestük azt a tanulási formát, ami a nevelés céljait leghatékonyabban szolgálja. Munkánk eredményeként olyan tanulási formát alakítottunk ki, amely figyelembe veszi a gyermek életkori sajátosságai mellett a mindenkori fejlettségi szintjét, jelzi a fejlődésbeli lemaradásokat, megadja az egyénre szabott feladatokat. Az ONAP módosításai egyértelműsítik, megerősítik korábbi törekvéseinket.
A gyermek legnagyobb értelmi teljesítményét az anyanyelv elsajátítását az önkéntelen figyelem által vezérelt spontán utánzási késztetéstől hajtva valósítja meg. Ez a mintakövető utánzás a tanulás legfőbb *formája.* A tanulási folyamat alapját az érzékelés, észlelés útján szerzett tapasztalat képezi. Tapasztalatokhoz változatos *tevékenységeken* keresztül jut el a gyermek.
Tevékenysége során különböző képességei fejlődnek - a cselekvés képességei, kognitív vagy megismerő képesség, gondolkodási képesség. A képességek fejlettsége elsősorban tevékenységben érhető tetten és fejlesztése is a megtervezhető tevékenységben hatékony. A tanulás, ill. az óvodai nevelés során nincs ilyen vagy olyan képességfejlesztés, hanem minden hatás komplex, a részeken keresztül az egészre, a *személyiségre* hat.

Programunk személyiségközpontú, képességfejlesztő, ezért olyan tanulási, szervezeti formát kerestünk, amelyben mindez megvalósulhat.

Az óvodai tanulás tevékenységekben megvalósuló tanulás, a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

Cél

Az óvodai tanulás elsődleges célja a gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és képességek fejlesztése, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítása a gyermek előzetes tapasztalataira és ismereteire építő, a cselekvő tanulást támogató környezetben. A tanulás irányítása és értékelése során gyermeki személyiség kibontakozása.

Feladatok

- a tanulás feltételeinek megteremtése,
- a tanulás megszervezése-tervezés,
- gyermeki tapasztalatnak összekapcsolása

- élménynek az összekapcsolása
- differenciálásra való felkészülés
- a projekt rendszer általános alkalmazása
- élethelyzetekben való gyakorlás
- differenciált tevékenységek tervezése, vezetése,
- a spontán tapasztalatok rendezése
- a gyermeki kompetenciák megfogalmazása
- a kompetencia alapú nevelés alapelvének átültetése a napi gyakorlatba
- a gyermeki tehetség felfedezése, gondozása, fejlesztése

A fejlesztés tartalma

A tanulás alapfeltétele mindenekelőtt a meleg-korlátozó, előítélet-mentes, szeretetteljes légkör, melyben tiszteletben tartjuk az elmélyülten játszó gyermeket, a gyermek szándékát és döntési jogát.
A célszerűen berendezett csoportszoba, a jól átgondolt szokásrendszer, *lehetőségek* megteremtése a gyermek szükségleteinek, kielégítésére: - közlés, önkifejezés, szereplés, versengés, tevékenységek stb. - mind feltétele nevelési rendszerünkben a tanulásnak.
A tanulási tevékenységet játékba ágyazottan naponta folyamatosan és komplex módon valósítjuk meg.
A tanulási folyamatban kialakítjuk a szükséges munkafegyelmet, az önálló feladatvégzést differenciáltan segítjük.
Az 5-6-7 évesek esetében követelménynek tartjuk, hogy feladataikat befejezzék, az önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás erősítése érdekében. Mindezt az előbbiekben megfogalmazottak szerint és nem iskolai módszerek alkalmazásával kívánjuk elérni.

A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozunk. A gyermekek pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságaiknak megfelelő eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az épp fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Tervezésünkben a környezetismeret és a néphagyomány adja a tanulási folyamat gerincét.

A néphagyomány és a népi kultúra napjainkban is aktuális a jövő irányában is fontos értéket képvisel. Népi kultúránk átörökítése, értékeinek továbbadása kötelességünk, a benne megvalósuló komplexitás nevelőmunkánk példája.

A tervünkbe beépített és munkánk során feldolgozott népszokásokon keresztül megéreztetjük a gyermekekkel az összetartozás melegségét, a közös vidámság örömét, megismertetjük a különböző életmódokat, megtanítjuk tisztelni az idősebbeket, gyakoroljuk a viselkedés és az illem különböző formáit.

Tervező munkánkban hónaponként számba vesszük a várható környezeti változásokat, az ehhez kapcsolódó jeles napokat szokásokat. Ez a két tényező képezi nevelési tervünk kiindulópontját.
Az óvodai nevelés ideje alatt a gyermekek több alkalommal megtapasztalhatják ugyanazt az eseményt (időjárás-változás, környezetváltozás, szokásváltozás stb.) és így egyre magasabb szintű ismeretekre tesznek szert.
A tervezés során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét és ennek alapján határozzuk meg az aktuális feladatokat.
A tervezésben tükröződik az óvónő felkészültsége, műveltségi szintje, önmagával és a gyermekkel szembeni igényessége.

Az éves, hónapokra bontott nevelési-tanulási tervben megfogalmazottakat heti terv szerint, többségében projekt módszerrel, gondolattérkép segítségével valósítjuk meg. A hét első napjaiban illetve jeles napokon ismereteket, tapasztalatokat nyújtunk, amelyekhez zenei, vizuális, matematikai anyanyelvi, irodalmi fejlesztő feladatokat kapcsolunk. A gondolattérkép elkészítésébe a gyermekeket is bevonjuk, építve, ezáltal előzetes ismereteikre, tapasztalataikra. A projektesemények megvalósításába esetenként bevonunk segítő személyeket is, de az óvodában minden tanulási forma óvodapedagógus által irányított.

Az együttes tevékenységek

- kényszer nélküliek,
- ismételhetők, a tévedések azonnal javíthatók,
- megoldási módot választhat a gyermek,
- felfedezhet,
- kipróbálhat,
- önállósága érvényesülhet,
- kreativitása felszínre kerülhet és fejlődhet,
- ötvöződnek a tevékenységek tartalmi elemei és élményszerűek.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek önként bekapcsolódjanak a tanulási folyamatba.
Különösen figyelemmel kísérjük, hogy az 5-6-7 évesek rendszeresen részt vegyenek a tanulási folyamatban.
A tevékenységekben szerezzék meg a gyermekek azokat az ismereteket, képességeket, amelyek gyakorlati probléma megoldásra képessé teszik őket.
A kudarcok kiküszöbölését rendkívül fontosnak tartjuk, mert a siker öröme motiválja a gyermek újabb megismerő, tapasztalatszerző tevékenységét.
Lényeges elem a folyamatosság, a folytathatóság, amely a tevékenységek időkereteinek, a közöttük levő határoknak az oldását, az egyéni adottságok; szándékok szabadabb kifejeződését jelenti. Ez a tanulásmód alkalmat ad az óvónőnek, hogy tudja, melyik gyermeket mivel kell fejleszteni ahhoz, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Olyan feladatokat adnak, amely tudatos, pontos és képességfejlesztő. Hangsúlyozott a felelősséget vállaló óvónői magatartás minden gyermek fejlődéséért

.

A fejlődés várható jellemzői

Képesek azonosulni az óvónő által meghatározott feladattal. Kialakul bennük az igény, hogy a cselekvéses tanulásra. Megkezdődik az önellenőrzés képességének alakulása, kifejlődik együttműködő képességük.
Kialakulnak a közösségi élet szempontjából fontos normák, együttélési szabályok: az egymásra figyelés, egymás meghallgatása, a segítségadás, az együttműködés és egymás elfogadása.

6. Az óvoda kapcsolatai

6.1. Kapcsolat a családokkal

Óvodánkban az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, az együttműködés során érvényesítik az intervenciós gyakorlat célravezető formáit, a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Alapelveink:

- a nevelésben a család szerepe elsődleges az óvoda épít rá és kiegészíti azt,
- az óvónő fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal,
- kapcsolatában éreztesse az őszinte odafordulást és a segítő szándékot addig a pontig, amíg a szülő ezt elfogadja,
- a kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenysége során,
- az óvónő ismerje és fogadja el a család szokás- és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásolja az életmód jó szokásainak alakításában,
- legyenek tájékozottak a „helyi nevelési programról" kialakításában, beválásának figyelemmel kísérésében képviselői által vegyenek részt.
- a szülői szervezet / közösség / figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését az óvodában
- a pedagógiai munka eredményességéről tájékozódik és megállapításairól tájékoztatja a nevelőtestületet és a fenntartót

Óvodánkban a szülők képviseletét a Szülői Munkaközösség látja el, mely Szervezeti és Működési Szabályzatában megfogalmazottak és a vezető irányításával vesz részt az óvoda életében.

A kapcsolattartás formái

- napi beszélgetések, információ a gyermek állapotáról,
- családlátogatások,
- szülői értekezletek,
- nyitott óvoda meghirdetése (a szülő bármikor betekinthet az óvoda életébe, napi munkájába, egy feltétellel, jelenlétével nem zavarhatja a csoport életét)

- az 5-6-7 éveseknél kivétel nélkül minden szülő látogasson el legalább egyszer az óvodába,
- közös programok szervezése szülőkkel (szüret, Kiszehajtás, gyermeknap, kirándulások stb.),
- szülői munkaközösségi programok: (munkadélutánok, rendezvények, társadalmi munka, bál), mely által anyagi támogatást is nyújt.
- az óvodai pedagógiai program és a házirend elérhetőségét minden szülő számára biztosítjuk
- az új gyermekek szüleit az óvodai felvételt követően az óvodában fogadjuk és információt nyújtunk a működéssel kapcsolatban
- a szülőket évente kétszer tájékoztatjuk gyermeke fejlődéséről, a tájékoztatást a szülő kéri
- a szülői szervezet tájékoztatást kérhet a gyermekek nagyobb csoportját érintő kérdésekben
- a szülői szervezet képviselője tanácskozási joggal vehet részt a nevelőtestület értekezletein
- a gyermekek neveléséhez szakmai segítséget nyújtunk egyénileg és csoportos formában
- a családokat érzelmi oldalról is támogatjuk, az óvodában mindig lehet kérdezni és kérni

6.2. Egyéb kapcsolatok

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, szervezetekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

Kapcsolataink: bölcsőde, egyéb szociális intézmények, pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi szolgálat, közművelődési intézmények, iskola, szülői szervezet, települési önkormányzat, helyi civil szervezetek, külföldi partnerek.

Települési önkormányzat

Biztosítja a működéshez szükséges feltételeket. Folyamatosan figyelemmel kíséri az óvodai nevelést. A képviselő-testület előtt beszámolunk meghatározott időszakokban a nevelőmunkáról, az óvoda életéről. Vizsgálják a fenntartás a működés feltételeit, szükség esetén támogatják kéréseinket, pályázatainkat.

Iskola

Fontosnak tartjuk az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenetet, így az óvoda és az iskola nevelőmunkájának összehangolását, az együttműködést.
Az óvoda iskola előkészítő munkája akkor eredményes, sikeres, ha a gyerekek örömmel, bizalommal és érdeklődéssel várják az iskolát.
Az óvónő szoros, nevelőpartneri viszonyt alakítson ki az iskolai pedagógussal.
Tegye lehetővé, hogy a gyerekek pozitív élményeket szerezzenek az iskoláról.

A családok és a gyermekek egyéni helyzetét és jellemzőit ismerve segítsük az iskolába lépés zavartalanságát.
A hatékony együttműködés érdekében ismerje meg az iskola nevelési elveit, adjon lehetőséget a tanítónak az óvodai nevelési módszerek, eljárások megismerésére.
Adjon tájékoztatást a gyermekek fejlődéséről, egyéni fejlődési üteméről, az egyéni bánásmód tapasztalatairól és az esetleges várható alkalmazkodási nehézségekről.
Tegyenek kölcsönös látogatást, a gyermekek ismerkedjenek leendő tanítójukkal, vegyenek részt közös rendezvényeken.
Az óvónő kísérje figyelemmel a gyerekek iskolai beilleszkedését. Munkatervébe építse be a kapcsolattartás konkrét feladatait.
A fejlettség szerinti beiskolázásra az óvónő folyamatos megfigyelése tapasztalatai és az orvosi szakvélemény alapján kerüljön sor.
Ha a beiskolázás eldöntéséhez kiegészítő vizsgálatra van szükség forduljon a területileg illetékes szakszolgálathoz.

Közművelődési intézmények

Könyvtár, művelődési ház, Dunaújváros Művelődési Központ - sajátos lehetőségeit tudatosan használja fel az óvónő a nevelőmunkában. Ezeket úgy válogassa, hogy elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú megoldását, lehetőleg úgy építse be a nevelőmunkába, hogy ne zavarja a gyermek napirendjét, pihenését, válogasson a kínálatból igényesen.

Ismerkedjünk a könyvtárral 1-1 könyvet kölcsönözzenek az óvodai kezdeményezésekhez, tevékenységekhez. Vegyenek részt óvodás gyermekek részére szervezett néhány báb és színházi előadáson, egy-egy kiállításon, egy-egy alkalommal gyermekmunkák kerüljenek kiállításra (pl. könyvhéten mese, vers rajza stb.). Az óvónő kapcsolódjék be az óvodáskorú gyermekek számára szervezett speciális programok megszervezésébe, szakértelmével segítse a közművelődési intézményekbe folyó munkát.

Egészségügyi intézmények

Környezetünk adottságaiból adódóan kapcsolatot tartunk az óvoda orvosával, védőnőjével, a Dunaújvárosi Mentálhigiénés gondozóval az egészséges életmód, egészségmegőrzés érdekében.

Helyi civil szervezetek

A hagyományos kapcsolatokon túlmenően a lehetőség kibővül az adományozókkal, civil szervezetekkel (pl. nyugdíjasklub, nagycsaládosok egyesülete stb.)

Szakszolgálat, szakmai szolgáltatás, tehetséggondozás

A Székesfehérvári Pedagógiai Központtal szaktanácsadónkon keresztül tartunk kapcsolatot. A továbbképzéseken, konferenciákon részt veszünk. Helyi továbbképzés szervezésében közreműködünk.

Nevelési tanácsadó segítségét kérjük szükség esetén és a beiskolázás zavartalan lebonyolítása érdekében. Az általuk szervezett továbbképzéseken részt veszünk, az ott hallottakat felhasználjuk nevelőmunkánkban.
Szükség esetén együttműködünk a Szakértői Bizottsággal a gyermekek vizsgálatának és fejlesztésének megszervezésében.

Külföldi kapcsolatunk

Községünk baráti kapcsolatban áll a franciaországi Montois la Montagne településsel. Az évenkénti látogatás előtt megtanulunk egy-egy dalt, verset. A gyermekekben tudatosítjuk, hogy vannak más nyelven beszélő népek, más kultúrák is. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvodánk a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint –szakmai kapcsolatot tart fenn.

7. Sajátos feladatok

7.1. Gyermekvédelem az óvodában

Az óvoda működésének egész folyamán a gyermekek mindenek felett álló érdekét biztosítja. Tiszteletben tarjuk a saját családban nevelkedés jogát. Különleges védelmet biztosítunk a bántalmazás és az elhanyagolás ellen. Fokozott védelmet biztosítunk a fogyatékkal élő gyermek számára. Együttműködünk az egészségügyi és szociális intézményekkel. A gyermeki jogok védelmét az óvoda minden dolgozója kötelességének tartja.

Óvodánkban a gyermekvédelmi munka kiemelt jelentőséggel bír. Az utóbbi években nagy volt a fluktuáció községünkben, a közeli városból többen költöztek falura, annak reményében, hogy könnyebb lesz a megélhetés. A társadalmi, gazdasági viszonyok változásával magasabb lett a mindennapi gondokkal, megélhetéssel küzdő családok száma. A munkanélküliség nőtt és ezzel egyenes arányban a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű családok száma is emelkedett.
Gyermekvédelmi munkánk hosszú távú *célja* a helyi sajátosságok ismeretében: mentálhigiénés óvodai rendszer kialakítása, minden óvodás korú gyermekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, a speciális segítséget igénylő gyermekek és családok komplex gondozása.
Programunk személyiségelvre épül, enyhíti a szociokulturális ártalmakat, megelőzheti a magatartási és tanulási zavarok kialakulását.

A gyermekvédelem feladata

Enyhítse, elhárítsa azokat a hatásokat, amelyek a gyermekekben károsító jellegűek, másrészt segítse azoknak a hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulhatnak a gyermekek zavartalan fejlődéséhez.
Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. A gyermekekre való fokozott odafigyelés teszi lehetővé, hogy időben fedezhetjük fel a személyiségfejlődési problémákat (nehezen

nevelhetőség, testi, szellemi fejlődésben való elmaradás). A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése is csak korai felderítés alapján lehetséges.
A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvodai nevelőtestület *együttesen* felelős.

Az óvónő feladata első családlátogatáskor a gyermekek megismerése, az anamnesztikus adatok rögzítése. Személyiség lapon vezeti a gyermek fejlődésének útját. A hiányosságok észlelése esetén egyéni bánásmóddal, fejlesztéssel próbál segíteni. Ha szükséges szakember segítségét kéri. (Logopédus, fejlesztőpedagógus.) Ha a gyermek fejlődését, életét veszélyeztetettnek látja a családban, akkor a gyermekvédelmi megbízotthoz fordul.
Mivel a családnak a nevelésben elsődleges a szerepe, ebben az esetben az óvónő és a gyermekvédelmi megbízott feladata a szülők nevelése, segítése, olykor az egész család „gondozása", védelme. Ha erőfeszítéseik nem járnak eredménnyel, külső segítséget kell igénybe venni (orvos, önkormányzat gyermekvédelmi megbízottja).

A gyermekvédelmi megbízott feladatai

- Minden tanév elején összegyűjti a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek adatait.

- Munkatervet készít, mely tartalmazza a kapcsolattartás formáit, csoportos óvónőkkel, szülői munkaközösséggel, orvossal, védőnővel, önkormányzattal,
- A feladatokat időrendben rögzíti, segélyezésre javaslatokat tesz.
-A problémás gyermekek Nevelési Tanácsadóhoz irányítását segíti.
- Rendszeresen látogatja a veszélyeztetett gyermekeket és segíti a HH és HHH családok gondozását.
- Segíti az óvónők gyermekvédelmi munkáját (pl. család helyzetének felméréséhez szempontsor összeállításával stb.),
- Gyermekvédelmi továbbképzéseken részt vesz, az ott hallottakról tájékoztatja kollégáit.

Az évente készült gyermekvédelmi beszámoló tartalma

Óvodások száma. Ebből veszélyeztetettek száma. Hátrányos helyzetűek száma. HHH gyermekek száma. /Nyilatkozatok./ Három vagy több gyermekes családban élők. Fogyatékos gyermekek száma. Csonka családban nevelkedők száma. Veszélyeztetettség okai. A nevelési év során tett gyermekvédelmi intézkedések.

7.2. Egészségvédelem

Az óvodába érkező gyermekeket az orvos megvizsgálja. Ha a gyermeknek fejlődésbeli rendellenessége van, vagy speciális fejlesztést igényel, lehetőség szerint az óvodában kell megszervezni a fejlesztését.
Ezt szolgálják a logopédiai, fejlesztőpedagógiai, kineziológiai foglalkozások.
Amennyiben a gyermek egészségi problémái, magatartása, viselkedésének zavara meghaladja az óvodai nevelés lehetőségeit az óvónő feladata, hogy a gyermeket és

szüleiket megfelelő szakemberhez irányítsa. Ezekben az esetekben az óvónőnek igen nagy tapintatra van szüksége, legjobb, ha a szülő maga győződik meg a problémáról óvodai tevékenység közben. Így elérhető, hogy a szülő jogának, szerepének tiszteletben tartásával a gyermek nevelése, fejlesztése bizalmon alapuló közös üggyé váljon.

7.3. Esélyegyenlőség - az egyenlő hozzáférés biztosítása

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatási és társadalmi integrációjának előmozdítása.
Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik**.**

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

a) Különleges bánásmódot igénylő gyermek:
a.a) Sajátos nevelési igényű gyermek
a.b) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
a.c) Kiemelten tehetséges gyermek
b) Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermek:
Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:
Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozás

Alapelvek, feladatok, tevékenységek

A sajátos nevelési igényű gyermek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő ellátásban részesüljön attól kezdődően, ahogy a fogyatékosságát megállapították.
Az óvodai nevelés folytatója a családi nevelésnek, bizonyos esetekben új módon kiegészíti, korrigálja azt. Épít a korai fejlesztés, gondozás eredményeire.
Integrált nevelésünkben különös tekintettel vagyunk az alábbiakra:

Segítjük a sérült gyermek harmonikus személyiségfejlődését eredményei, erényei, sikerei, próbálkozásai elismerésével, másságának elfogadásával.
Elvárásainkat a terhelhetőség, a biológiai állapot befolyásolja, egyes területek kiemelkedő teljesítménye, felismerése, gondozása kiemelten fontos számunkra.
A nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítása, a sérülés arányában elvárható alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra való törekvés, együttműködés kialakulása érdekében annyi segítséget nyújtunk, hogy az önállóságot ne korlátozzuk.
A különleges gondozást az egész napos tevékenység során csoportos, kiscsoportos vagy egyéni foglalkozás formájában nyújtjuk a különleges igénynek megfelelően.
A speciális segédeszköz elfogadtatása, következetes használata, megőrzése folyamatos feladat.
Törekszünk arra, hogy a kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
A fejlesztés céljait és feladatait a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai -orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisaira építjük.
Az óvodai nevelés során az általános alapelvek mellett a sajátos nevelési igényű / fogyatékos / gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének irányelveit, feladatait vesszük figyelembe.

Feladataink:

- Befogadó, másságot elfogadó környezet biztosítása
- Különleges gondozást igénylő gyermekek ellátása
- A fokozott érzelmi igények kielégítése
- A sérülés mértékétől függő alkalmazkodó képesség, akaraterő, önállóság, együttműködő készség kialakítása
- A szokásostól eltérő fejlesztő eljárások alkalmazása
- A képességek egyenetlenségéhez igazodó, sérülés-specifikus egyéni fejlesztés, különös tekintettel a kompenzációra
- Az értelmi képességek korrekciója az egész személyiség fejlődése érdekében
- Egyéni fejlesztési terv kidolgozása a felmérés alapján
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a jobb teljesítményt mutató területek felismerése, gondozása, megerősítése a harmonikus pszichés fejlődés érdekében
- Kapcsolattartás a szülőkkel, pedagógusokkal, szakszolgálatokkal

A sikeres integráció feltételei, közé tartozik a pedagógusok, szülők, óvodai dolgozók attitűd váltása, innovatív szemléletmódjának kialakítása. Amennyiben valamelyik félben nincs meg a befogadás, együttműködés szándéka, akkor nem beszélhetünk sikeres integrációról.
Intézményünkben egy fő óvodapszichológus és gyógypedagógus foglalkozik a gyermekekkel. A beszédhibás gyermekek fejlesztését logopédus végzi. Az egyéni fejlesztésekre az óvodában fejlesztő szoba áll rendelkezésre, ahol elterelő ingerek nélkül történik a fejlesztés, emiatt gyorsabban érhetők el eredmények.

Óvodánk olyan többletszolgáltatásokat nyújt, amelyek lehetővé teszik bizonyos típusú problémák kezelését.

Óvodapszichológus

Célja:
Az óvodáskorú gyermekek egészséges testi, szellemi és lelki fejlődésének biztosítása, nyomon követése, és ennek érdekében a gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógusokkal, szakemberekkel és a gyermek szüleivel történő hatékony együttműködés.

Feladata:
- A beilleszkedési és magatartási problémák okainak feltérképezése, a pedagógus vagy szülő részéről érkező egyéni felkérés alapján, egyéni tanácsadás
- Hospitálás az óvodai csoportokban
- Problémafeltáró konzultáció, diagnosztikus jellegű vizsgálat tanulási nehézségek megelőzése érdekében, a gyermek egyéni, terápiás jellegű megsegítése
- Csoportos-és egyéni krízisintervenció, konfliktuskezelés, esetmegbeszélés, esetkonferencia
- Döntés segítése (a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságához, a nevelési tanácsadó, a tehetségkoordinátor, valamint a gyermekpszichiátria felé)

Gyógypedagógus

Célja:

Szakértői Bizottság által SNI-nek nyilvánított gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása az integrált óvodai nevelés keretében.
Egyéni sajátosságainak megfelelő, egyéni ütemű, sokoldalú tapasztalás által, elemi ismeretek alakítása, fejlesztése, rögzítése.
A sajátos nevelési igényből következő hátrányok csökkentése, ennek érdekében a gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógusokkal, szakemberekkel és a gyermekek szüleivel történő hatékony együttműködés.

Feladata:

- Az SNI gyerekek alapos megismerése, képességeik felmérése
- A részképességek hiányainak figyelembe vétele, a meglévők erősítése
- A sérült területek, képességek fejlesztése életkorhoz igazodó egyéni vagy csoportos foglalkozás keretein belül
- Egyéni bánásmód, az eltérő ütemű fejlődés lehetőségének biztosítása
- Egyéni fejlesztési terv kidolgozása a felmérés alapján, a szakértői bizottságok szakvéleményének figyelembevételével
- Gyógypedagógiai ismeretterjesztés óvodapedagógusoknak, szülőknek. Folyamatos konzultáció.
- Minél rendszeresebb kapcsolat tartása a pszichológusokkal, az utazótanári hálózatában dolgozó gyógypedagógusokkal, logopédusokkal, gyógytornászokkal, akik az SNI-s gyermek fejlesztésében részt vesznek
- A fejlesztő foglalkozások egymásra építése, mely által a fejlesztő munka hatékonyabbá válhat
- A fejlesztő órák kötetlen hangulatának megteremtése

Óvodákban a sérülés specifikus fejlesztését (érzékszervi, mozgás, beszéd stb.) utazó szakemberek látják el.

Feladatai:

- A habilitációs /rehabilitációs foglalkozások megtartása, ezekről az egyéni fejlődési lap vezetése
- Fejlesztési terv készítése a fogadó pedagógussal, az adott intézményben dolgozó gyógypedagógussal, fejlesztő pedagógussal együttműködve
- Rendszeres konzultáció, módszertani segítségnyújtás az SNI tanuló pedagógusainak

Minden egyéb tevékenység normál óvodai foglalkozások keretében történik. Hangsúly az együttes tevékenységen, közös játékban, kölcsönös kommunikációban van.
A nevelés hatására fejlődik a gyermekek alkalmazkodó képessége, akaratereje, önállósága, együttműködési készsége. A sikerkritérium minden esetben a gyermek beilleszkedése, önmagához képest való fejlődése.
Az eredményes integráció egyik legfontosabb eleme a megfelelő csoportlétszám. Az integrációt csak megfelelő csoportlétszám mellett lehet felvállalni. A sikeres fejlesztés érdekében fontosnak tartjuk a szakmai kapcsolatok kiépítését, amelyek egyrészt segítenek a pontos differenciált diagnózis felállításában, másrészt bővítik a terápiás lehetőségek körét, a sérülés jellegének megfelelően.
Az integrált neveléshez szükségesek az alapvető *tárgyi eszközök.* (11/1994. (VI.8) MKM rendelet 7. sz. melléklete alapján) rendelkezésre állnak, de folyamatosan bővítjük a fejlesztéshez szükséges eszközöket.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlettségének mutatói az óvodai élet végére:

- Gyermekenként változó a sérülés mértékétől befolyásolt, és függ a fejlesztés sikerétől
- Sikerként könyvelhető el, ha a gyermek jól érzi magát a közösségben, amely befogadta őt
- A pedagógusok, a társak és a szülők elfogadó, segítő magatartása biztonságot jelent számára, így alakul önbizalma és környezetéhez való viszonya

7.4. Tehetséggondozás

Tehetségnevelő munkánk alappillérei

- Környezeti nevelésen alapuló személyiségfejlesztő és néphagyomány ápoló helyi nevelési program
- Kiemelten kezeljük a gyermekek szabad tevékenység választásának jogát
- A gyermekek egyéni képességeinek kibontakoztatása az általa szabadon választott tevékenységekben
- Egyéni képességei kibontakoztatásához biztosítjuk a külső tényezőket, a szocio-kulturális és nevelési-oktatási feltételeket, a személyes erősítő tényezőket.

- A tehetség felismerése a képességek, készségek azonosításában, felfedezésében valósul meg.
- Különös tekintettel vagyunk a gyermekek kreativitására, amelynek legfőbb színtere a szabad játék.
- Az esélyegyenlőség értelmezése és megvalósítása tehetségük felfedezésben, kibontakoztatásában és a gyengeségek felismerésében, javításában napi feladatot jelent.
- Nevelőközösségünk képzettsége magas szintű. A jelentős tudástöbbletet az egész nap tartó óvodai nevelés során hasznosítjuk.

Az óvoda minden gyermek számára biztosítja a hely óvodai nevelési programhoz kapcsolódó tevékenységeket. A gyermekek képességeinek kibontakoztatása érdekében az óvodában a gyermekek érdeklődése alapján, lehetőségeink figyelembevételével.

Feladatunk:

1. A szülő figyelmének a felhívása a gyermek kiemelkedő képességére,
2. Megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakoztatásához,
3. Folyamatos felkészülésünk a speciális képességek támogatásához
4. Differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása

Tehetségpontunk specifikus tevékenységformája a képességfejlesztés. 2013-ban módosítottuk programunkat, melybe már belekerült a tehetséggondozás is, mint speciális feladatunk. A tehetséggondozás, saját szempontrendszer kialakításával, beválogatás alapján működő tehetségműhelyek keretein belül folyik a délutáni órákban, főként 12-15 fős csoportokban, 5-6 éves gyermekek részvételével. Az adott foglalkozásokat megfelelő felkészültséggel rendelkező óvónők a kötelező órán túli időben tarják, önként vállalva.
Tehetségműhelyeink:

1. ”Chatty Children” angol nyelvi tehetségműhely, idegen nyelvvel való játékos ismerkedés
2. „Pipiske” kézműves, népi kismesterségek: a vizuális kifejezőképesség fejlesztése, az átélt tapasztalatok, élmények sokrétű megjelenítése. A néphagyomány kismesterségeinek bemutatása, gyakorlása, motívum kincsének megismerése, alkalmazása. Szövés, csuhéjazás, fazekasság, textilfestés, tojásfestés, egyéb kézműves mesterségek: gyöngyfűzés, üvegfestés, gipszöntés
3. „Napraforgók” néptánc-népi gyermekjátékok, természet, ember, hagyomány témakörben ismeretek, tapasztalatok, élmények nyújtása komplex módon. Anyanyelv, irodalom, dráma, játék, zene
4. „Bóbita” mozgásos-kinesztetikus, a tanulási képességek fejlesztése valamint
5. a dráma tehetségműhely.
6.

Tanév végén egyéni és csoportos hatásvizsgálattal ellenőrizzük az elért eredményeket.
Óvodánk 2011. október 15-től Akkreditált Tehetségpont, és 2014-ben és 2018.-ban sikerült elnyerni Akkreditált Kiváló Tehetségpont címet. Óvodánk rendelkezik a műhelyek működtetéséhez megfelelő eszközállománnyal (égető kemence, korongozó, népviseleti ruhák stb.)

Mint tehetségpont, több lehetőségünk adódik tehetséggel kapcsolatos pályázatokra munkát benyújtani. Az elnyert támogatások segítségével folyamatosan bővítjük eszközállományunkat,
A nevelőtestület a tehetségpedagógia területén folyamatos önképzéssel és továbbképzéseken szerzett tudással segíti az eredményes és hatékony tehetségfejlesztést.
Emellett elnyert pályázati projektek keretében lehetővé vált a tehetséggondozáshoz kapcsolódó szakmai képzéseken való részvételre. A tehetséggondozásban érintett óvópedagógusok számára tehetségsegítéssel kapcsolatos tudásuk elmélyítése céljából több alkalommal 10 órás képzés került megvalósításra óvodánkban. Ezt a jelentős tudástöbbletet az egésznap tartó óvodai nevelés során hasznosítjuk.

7.5. Boldogság óra

Intézményünk a 2017/18-as nevelési évtől részt vesz a „Jobb Veled a Világ Alapítvány" óvodai szintű boldogságóra programsorozatán.

A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás és óvodás korosztály számára.

„*Tudományosan bizonyított, hogy a Boldogságórák hozzájárulnak a gyermekek pozitív lelki fejlődéséhez és belső jólétéhez."*

A Boldogságórákat Magyarországon 2014 szeptemberében indította el a Jobb Veled a Világ Alapítvány szervezésében Bagdi Bella, az alapítvány elnöke.

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élmény gazdag feladatai, játékai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak." Prof. Dr. Bagdy Emőke.

A Boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon az óvodásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.

Intézményünk szándéknyilatkozatot fogalmazott meg, hogy egyetért a Boldogóvoda célkitűzéseivel, azonosulni tudunk a programmal, óvodapedagógiai tevékenységünkben rendszeresen dolgozzuk fel a témákat. A programot a nagy,- és középső csoportos korosztálynál vezettük be.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit.

Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála

2. Optimizmus gyakorlása

3. Kapcsolatok ápolása

4. Boldogító jócselekedetek

5. Célok kitűzése és elérése

6. Megküzdési stratégiák

7. Apró örömök élvezete

8. Megbocsátás

9. Testmozgás

10. Fenntartható boldogság

Minden témánál az alapítvány biztosítja az alábbiakat, havonta egy foglalkozás keretében:

1. elméleti háttér
2. óravázlat
3. szabadon választható feladatok, az adott témához ingyenesen letölthető dalok

Érdemesnek tartottuk a csatlakozást a Boldogságóra programhoz:

Mert fontosnak tartjuk az értelmi nevelésen túl a gyermekek lelki és szociális nevelését.

Szeretnénk, hogy az általunk nevelt gyermekek olyan technikákat kapjanak és tanuljanak meg, amely segítséget nyújt számukra a mindennapi életben.

Szeretnénk, hogy a megfelelő megküzdési stratégiák álljanak az általunk nevelt gyerekek rendelkezésére problémás helyzetekben.

Hiszünk abban, hogy minden gyermeknek jár a boldogság.

Hiszünk abban, hogy a pozitív megerősítés kihat a gyermek önismeretének egészséges fejlődésére, teljesítményére és eredményeire, és kapcsolataira.

8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

„ 1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,

- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,

- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait,

kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. A szociálisan érett gyermek
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

3. Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

5. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hétéves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre is.

9. Az óvoda irányítási - szervezeti felépítése

Az óvoda közalkalmazotti viszonyban álló 14 fő alkalmazottja felett a munkáltatói jogkört az óvodavezető gyakorolja.
Az intézmény szervezeti és szakmai szempontból önálló. Szervezetével és működésével kapcsolatban minden olyan ügyben dönt, amelyet jogszabály nem utal más hatáskörbe.
Az óvodavezető az intézmény szakmai munkájának egyszemélyi felelőse.

Hatáskörébe tartozik

A mindenkori költségvetésből és egyéb forrásokból a működtetés és a fejlesztés, személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

Feladata

Az óvodai nevelőtestület vezetése, a pedagógiai munka irányítása, ellenőrzése, jogszabályok, rendeletek betartásával a zökkenőmentes működés, az érdekképviseleti szervekkel, fenntartóval, pedagógiai szolgáltatóval, nevelési tanácsadóval, szakmai szervezetekkel együttműködés.
A Szervezeti és Működési Szabályzatban, a Közalkalmazotti Szabályzatban és a Kollektív Szerződésben a vezetésre vonatkozó pontok betartása.
Az óvoda ügyvitele.

Az óvodavezető helyettes

A vezető közvetlen munkatársa, a vezető távollétében teljes felelősséggel végzi a vezetői feladatokat. Munkaköri leírásban és a Szervezeti Működési Szabályzatban rögzítettek szerinti feladatmegosztásban látja el a feladatát.

Szakmai munkaközösség

Évek óta szakmai munkaközösség működik - munkaterv szerint. Az abban megjelölt témában a tervező, elemző, értékelő tevékenységben vesznek részt a tagok. Tagjai óvodapedagógusok, önkéntes részvétellel.

Szülői közösség

A szülők a Knt-ben meghatározott jogaik és kötelességeik érdekében munkaközösséget hoztak létre.
Szülői közösség nyolc tagból álló választmányt alakít ki elnökkel és pénztárossal, gyermekvédelmi megbízottal. A választmány tagjait évente bővítik.
A saját és az óvodai Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározottak alapján működik. A szülők képviselőivel az óvodavezető tartja a kapcsolatot.

10. Az ellenőrzés, értékelés rendszere

„Minden terv, minden program annyit ér, amennyit megvalósítunk belőle."

10.1. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

Legfontosabbnak tartjuk a gyermekek folyamatos megfigyelését, megismerését, mert nevelni és tanítani csak akkor tud az ember, ha megérti azt, akit alakítani, formálni kell.

Portfólió alkalmazása az óvodában

A Baracsi Négy Vándor Óvoda nevelőtestülete saját helyi nevelési programjában megfogalmazott céljainak megvalósulását *gyermek fejlődési portfolió* vezetésével követi nyomon.

Szakmai előzmények

Helyi óvodai nevelési programunk beválás követő vizsgálata az óvodai dokumentáció korszerűsítését javasolta számunkra. A gyermekek értékelésének módja és formája nem volt összhangban a saját programban megfogalmazott egyéni képességfejlesztés szándékával. A helyzetelemzést követően a nevelés keretein belül a gyermeki tevékenységek és a fejlesztés eszközeinek tudatos összehangolását tűztük célul. A programban megfogalmazott Cél- Feladat_ Tevékenység_ Módszer -Eredmény folyamatában kívántuk a gyermekek egyéni fejlődését kívántuk az óvodai évek alatt nyomon követni.
Ehhez példát egy franciaországi óvodából hozott ötlet, a 'gyermekdosszié' adta.
SZAK 2002 pályázati támogatással, Dr. Pereszlényi Éva szakmai irányításával, saját egyetemi tanulmányaim alatt szerzett tudásommal és a nevelőtestület tapasztalataink felhasználásával 2002. szeptembertől belépő óvodásaink számára *gyermekdosszié* később *gyermekportfólió* készült.

A portfolió célja

Az óvodáskorú gyermek egyéni fejlődésének követése és a fejlődés dokumentálása.
A gyermek képességeinek megismerése.
A képességek mentén a gyermek személyiségfejlesztése szabadságának tiszteletben tartásával.

A portfolió tartalma

A gyermek fényképét a borítólapon, a gyermek anamnesztikus adatait, a családi helyzet leírását, a szociokulturális jellemzőket, a felvételkor tapasztalható aktuális adatokat, főbb jellemzőket a nevelés módszereire és a fejlettség, a neveltség szintjére vonatkozóan, valamint a helyi óvodai programban megfogalmazott célok megvalósulásának, folyamatát, tervszerűségét és a gyermek egyéni fejlődési sajátosságait.

Az óvónő feladatai

Az aktuális adatok felvétele, a fejlettség szintjének meghatározása, a fejlődés állomásainak követése és regisztrálása, a családdal való együttműködés eseményeinek követése, az óvodai élet eseményeinek megjelenítése fotók segítségével és a fejlődést tükröző gyermekrajzok, gyermekmunkák elhelyezése, a dosszié gondozása az óvodai évek alatt. A gyermekek fejlődéséről az óvodapedagógus köteles a szülőt tájékoztatni a nevelési év során két alkalommal. Ennek a feladatnak a portfólió vezetésével maradéktalanul eleget tesz az óvónő.

A portfólió eszközei

Az egyéni fejlettségi szint mérésére használt eszközök az óvodapedagógusok szakmai felkészültségének megfelelően kerülnek kiválasztásra: gyermekrajzok, PREFER, DIFER, Bender A, Sindelár és egyéb eszközök. Problémás esetek vizsgálatához igénybe veszünk gyógypedagógust, logopédust, a Nevelési Tanácsadó és a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői, ill. A Mozgásvizsgáló Intézet lehetőségeit. A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztési terve természetes módon része az óvodai portfóliónak.

Az alkalmazás feltételei

Az alkalmazás szakmai feltétele az óvodapedagógus tanulmányai során szerzett általános pedagógiai és pszichológiai ismeretei, az önképzés és szervezett továbbképzés során szerzett tudása, a kolléganők tapasztalataiból és a saját gyakorlat során szerzett tapasztalatok. Valamilyen szinten minden óvónőnek értékelnie kell a gyermeket. Értékelés nélkül- legyen az normához vagy saját szinthez viszonyított - nincs tudatos és eredményes egyéni fejlesztés az óvodában.

A portfólió alkalmazásának eredménye

„Négy Vándor” című saját helyi óvodai nevelési programunkban megfogalmazott céljaink megvalósítása óvodai dokumentációnkban követhető és egységes. Az óvodánkból iskolába kerülő gyermekekről a későbbi fejlődésre vonatkoztatható információk vannak jelen, melyek az iskolai tanulásban jól hasznosíthatók. A szülők a gyermek fejlődésének ismeretében reális képet alkothatnak saját gyermekeik fejlődéséről. A gyermek óvodáskort megelőző időszakának információit átadva az óvónővel együttműködve segítik az óvodai nevelés hatékonyságát. Eközben megismerik gyermekük képességeit, róluk reális képet alakítanak ki, melyek az esetleges túlzó elvárásokból fakadó kudarcok megelőzését és kiemelkedő tehetség felismerését és megfelelő gondozását is szolgálják. Pszichológiai hozadéka, az egyéni foglalkozás önértékelésben megnyilvánuló pozitívuma, a gyermek képességeinek minden területre vonatkozó kibontakoztatása.

Az óvodából kilépő gyermekről összegyűjtött információk segítenek az iskolai élet megkezdését és az iskolai haladás tempóját optimális időben és mértékben maghatározni.

A fejlesztés lehetősége

A gyermekportfólió digitalizált feldolgozása, melyhez iskolásként saját tanulási, foglalkozási tervvel csatlakozhat a tanuló.

10.2. A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere

A pedagógiai munka tervezése, elemzése a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési, fejlesztési eljárások folyamatos írásbeliséget kívánnak:
Az óvodavezetői éves munkatervet készít, melyet a nevelőtestület fogad el.
Az óvónők tervező munkája
- a csoportnapló vezetése – heti terv és napi feljegyzések
- a hiányzási napló, étkezők nyilvántartása
- a portfolió vezetése
- és az év végi értékelés során valósul meg.

10.3. A helyi nevelési program értékelése

A helyi nevelési program értékelésével választ kapunk a program gyakorlatban történő beválására. A program céljait és a megvalósulás szintjét összevetve elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat.

A módosított helyi nevelési program bevezetése előtt az óvodapedagógusok és az óvoda minden dolgozója több fordulóban ismerkedik a célokkal és feladatokkal. Közös kidolgozás során mindenki véleményével alakítja, formálja azt. Megismertetjük a szülőkkel, betekintést engedünk a folyamatba.

A program megvalósulásának ellenőrzése tervszerű, előre megbeszélt szempontok alapján és spontán alkalomszerű ellenőrzésekkel történik.
Nevelési rendszerünk felépítéséből, szerkezetéből adódóan a folyamat komplex ellenőrzése (1-2 hétig egy csoport folyamatos látogatása) vezethet eredményre. A heti terv végrehajtásánál megfogalmazott folyamatosság, folytathatóság csak így ellenőrizhető, értékelhető.

Az ellenőrzések célja

A hiányosságok feltárása, a nevelési célkitűzések, a program szellemiségének megjelenése a mindennapi munkában.
Hatása a gyermekek fejlődésében, a nevelők munkakedvére, mit mutatnak a szülők visszajelzései.

Éves vezetői munkaterv konkrét feladatokat tartalmaz az ellenőrzés rendszerére vonatkozóan, megjelölve az ellenőrzésben, értékelésben résztvevőket (vezető helyettes, munkaközösség vezető).
Az ellenőrzés általános tapasztalatait értékeljük, megvitatjuk, a hiányosságokat megszüntetjük, a jó módszereket bevezetésre, megvalósításra ajánljuk.

Programunk célkitűzéseit mindenkinek kötelező betartani, a mindennapi munkában az óvónők felkészültsége, egyénisége, módszertani szabadsága érvényesül.

Felülvizsgálata a törvénymódosításnak megfelelően és a nevelőközösség által meghatározott időben történik - az iskolába lépő gyermekek vizsgálataival a nevelés eredményessége megítélhető.

A felülvizsgálat az alábbiakra terjed ki

- az óvodai nevelés országos alapprogramja és a helyi program követelményeinek összevetése,
- a helyi program globális koncepciójának megítélése,
- a globális koncepció és a fejlesztési tervek (csoporttervek) összevetése,
- a fejlesztés területeinek összehasonlítása,
- az ellenőrzés, értékelés bírálata,
- a feltételek vizsgálata - személyi, tárgyi, anyagi körülmények,
- közvetlen megfigyelések, tevékenységek megtekintése, megbeszélések, bemutatók.

Szervezése

Munkacsoport létrehozása, munkaprogram elkészítése, vizsgálat megtervezése, kidolgozása, lebonyolítása. Következtetések levonása.
Az IMIP- ben meghatározottak szerinti értékelő munkába szakértő, szaktanácsadó segítségét vesszük igénybe.

Irodalomjegyzék

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja 1996. 2009.
2. Az óvodai nevelés programja 1989.
3. Nagy Jenőné: Segédletek az óvodai nevelési program elkészítéséhez
4. Alternatív törekvések Magyarországon II. 1995.
5. Dr. Daróczy Erzsébet, Dr. Kovács György, Dr. Krajcsovszky József: Óvodapedagógia 1991.A gondolkodás fejlődése és fejlesztése óvodáskorban 1989.
6. Bakonyi Anna: Irányzatok, alternatívitás az óvodai nevelés területén 1995.
7. Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék - mozgás, kommunikáció 1996.
8. Képességfejlesztés játékban, tanulásban /Hajdú Bihar Megyei Pedagógiai Intézet 1994.
9. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában 1992.
10. Dr. Tótszőllősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában 1994.
11. Forrai Katalin: Ének az óvodában 1993.
12. Zilahi Józsefné: Nevelés az óvodában verssel - mesével 1989.
13. Dr. Fejes Erzsébet - Kanczler Gyuláné dr.: Mesélő természet 1995.
14. Baranyai Sándorné: Értük - velük - Környezetvédelem 1997.
15. Népszokások és az óvodai nevelés /Szarvas/1991.
16. Napról - napra a mi kalendáriumunk/Debrecen/1992.
17. Dömötör Tekla: Magyar népszokások 1983.
18. Baranyai Sándorné: Velünk élő néphagyományok /Debrecen/1992.
19. Epochális rendszerű tanulási folyamat az óvodában /Debrecen/1994.
20. Gerő Zsuzsa: Gyermekrajzok esztétikuma.
21. Kondacs Mihályné - Podmanicski Mária /főiskolai jegyzet/ Vizuális nevelés az óvodában 1994.
22. Óvodások szomatikus nevelése /Veszprém/1988.
23. Bakonyiné Vincze Ágnes, Nagyné Kasza Ilona: Mozgás - öröm a szabadban 1989.
24. Családpedagógiai ismeretek 1993.
25. Óvodavezetők kézikönyve I-II. OKKER Okt. Iroda 1994.
26. Együtt az első osztályban Majorossy Judit Budapest 1992.
27. Személyes bánásmód- aktív módszerek DOB füzetek Budapest 1990.
28. Óvodai Élet XII.. évfolyam 2. OKKER Budapest 2004.
29. Talpai Tiborné - Makó Józsefné: Négy Vándor Környezeti nevelésre épülő, személyiségfejlesztő és néphagyományőrző helyi óvodai nevelési program Szerzői Kiadás Baracs, 1998.
30. Falus-Kimmel: A portfólió. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár. Gondolat Kiadó Kör. ELTE BTK Neveléstudományi Intézet. Budapest, 2003.
31. Mikonya György. A tanításművészet módszere, Budapest: Gondolat Kiadó, 2005.
32. Schaffhauser Franz: A nevelés alanyi feltételei, Telosz, Budapest, 2000
33. Kelemen Gyula: Környezetvédelem - Környezeti nevelés jegyzet, Dunaújváros, DUF 1998.

A Négy Vándor Helyi Óvodai Nevelési Program érvényessége

A beválást folyamatosan tervezzük követni a nevelőtestülettel a szülőket is bevonva, tájékoztatva.

A program érvényes: 2018. szeptember 01-től határozatlan ideig.

Felülvizsgálatának időpontját 2023. -ra tervezzük.

Záradék

A Baracsi Négy Vándor Óvoda módosított helyi nevelési programját megismertük.
A módosítást az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának változásai, a bevezetés óta szerzett tapasztalataink és szakmai fejlődésünk indokolják.

A Baracsi Négy Vándor Óvoda NEVELŐTESTÜLETE 2018. augusztus 25. napján tartott nevelőtestületi értekezletén, a módosított Pedagógiai Programot (100%-ban) elfogadta.

Az óvoda nevelőtestülete: Aláírás

1. Bebesiné Kovács Zsófia
2. Bula Istvánné
3. Dobrovicsné Lengyel Edit
4. Fazekas Kitti
5. Farkas Árpádné
6. Frühvald Mónika
7. Garbacz Mónika
8. Németh Dóra

A Baracsi Négy Vándor Óvoda módosított Pedagógiai Programját: Fazekas Kitti óvodavezető jóváhagyta.

Baracs, 2018. augusztus 31. Fazekas Kitti
óvodavezető

A módosított programot megismerte, véleményezte és elfogadásra javasolta az óvoda Szülői Közössége.

Baracs, 2018. augusztus 31.

Szülői Közösség elnöke

Mellékletek

1. Kötelező eszköz és felszerelések

2. Tehetségpont Regisztrációs Lap

3. Tehetségpont regisztráció visszaigazolása

4. Éves terv

1. sz. melléklet

A nevelési program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések

Az 1/1998. (VII.24) OM rendeletben meghatározott nevelési, oktatási intézmények kötelező (minimum) eszközök és felszerelések teljes körű beszerzésére sor került.
A működéshez szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésre állnak.
A pótlások ütemezését az eszköznorma figyelembevételével évente tervezzük az aktuális létszámnak és a szükségleteknek megfelelően.
A 2010/11 –es nevelési évtől a 2.1/2 éves gyermekek felvétele során célirányosan, a velük kapcsolatos ellátásra /gondozás/ való tekintettel kellett terveznünk.
Nevelési programunkhoz megvalósításához szükséges speciális felszerelésekkel rendelkezünk.

Beszerzések során előnyben részesülő eszközök és felszerelések:

- A kötelező eszköz és felszerelés jegyzéknek való megfelelés

- Egyéni fejlesztést szolgáló eszközök

- Program specifikus berendezési tárgyak, eszközök

- A kompetencia alapú óvodai nevelést segítő speciális eszközök

- A tehetségprogramhoz kapcsolódó eszközök

Óvodánk a helyi óvodai nevelési program végrehajtásához szükséges infrastrukturális eszközökkel rendelkezik.

2. sz. melléklet

Tehetségpont Regisztrációs Lap

1. A Tehetségpontot megalakító szervezetek, illetve magánszemélyek
ÁMK Négy Vándor Óvoda 2427 Baracs Széchenyi út 102. 8 fős nevelőtestülete
Természet - Ember - Hagyomány Értékőrző Egyesület

2. Mi teszi Önöket alkalmassá/elhivatottá e kezdeményezésre?
Környezeti nevelésen alapuló személyiségfejlesztő és néphagyomány ápoló helyi nevelési programunk szerint komplex módon valósítjuk meg nevelési feladatainkat. Kiemelten kezeljük a gyermekek szabad tevékenység választásának jogát és ehhez igyekszünk biztosítani a lehetőségeket. Tudjuk, hogy minél komplexebb a gyermek környezetéből érkező kihívás, annál nagyobb az esélye a tehetség megnyílvánulásának, felszínre kerülésének.
A gyermekek egyéni képességei legjobban az általa szabadon választott tevékenységben fejleszthetők, mert itt vannak jelen teljes egyéniségükkel és belső motivációjukkal.
Nevelőtestületünk minden tagja fontosnak tartja, hogy az óvodai nevelőmunka során megtaláljuk az utat a gyermek személyiségéhez. Egyéni képességei kibontakoztatására biztosítjuk a külső tényezőket, a szocio-kulturális és nevelési-oktatási feltételeket, a személyes erősítő tényezőket.
A tehetség felismerése óvodás korban elsősorban a képességek, készségek azonosításában, felfedezésében valósul meg.
Legfontosabb tehetségazonosító módszer a gyermekre figyelés, a gyermek sokrétű ismerete.
Óvodapedagógusaink figyelmet fordítanak a rejtőző tehetségre, ebben különleges szerepet tulajdonítunk a kreativitásnak.
A kreativitás mindenekelőtt a játékban jelenik meg, ezért a gyermekek szabad játékát úgy segítjük, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései megvalósulhassanak.
A gyermek játékban megnyílvánuló kreativitása az első jel számunkra, melyet a tehetség felismerése szempontjából fontosnak tartunk.
Az óvodai életet úgy szervezzük, hogy a játék szerepe az egész nap folyamán előtérben legyen.
A gyermekek szociális helyzete nagy eltéréseket mutat. Óvodás gyermekeink 20%-a hátrányos helyzetű az anyagiak tekintetében. Pedagógiai értelemben az optimális fejlesztő környezet hiányosságai ennél sokkal nagyobb mértékben jelennek meg. A helytelen táplálkozástól a mozgásszegény életmódon keresztül a gyermek és szülő kapcsolatában megjelenő személyes kommunikáció problémáin át, sokfajta hátrány érinti a gyermekeket.
Nevelőtestületünk figyelme és felelőssége fokozott mértékben nyílvánul meg a hátrányos helyzetű gyermekek vonatkozásában. Az esélyegyenlőség értelmezése és megvalósítása tehetségük felfedezésben, kibontakoztatásában és a gyengeségek felismerésében, javításában napi kihívást jelent.
Nevelőközösségünk képzettsége magas szintű. A nyolc fő óvodapedagógus létszámból 5 fő szakvizsgát tett. Rendelkezünk fejlesztő pedagógusi, gyógypedagógusi, drámapedagógusi, gyermektánc oktatói, családpedagógusi, kineziológusi, óvodai gyógytestnevelői, pedagógia bölcsész és tanári szakos végzettséggel. A jelentős tudástöbbletet az egész nap tartó óvodai nevelés során hasznosítjuk.

3. Képviselő, illetve kapcsolattartó személy
x□ Neve: Makó Józsefné
x□ Postacíme: 2427 Baracs Széchenyi út 102.

x□ Email-címe: negyvandor@gmail.com
x□ Telefonja: 25-099-043, 30-365-65-97

4. A Tehetségpont tervezett hatóköre és együttműködései

A Tehetségpont tervezett hatóköre: Fenntartó önkormányzat
Kistérségi Intézményi Társulás óvodái
Dunaújváros Kistérség Óvodái
Kisgyermekes családok
Általános iskola
Művészeti Alapiskola
Védőnői körzet
Gyermekjóléti Szolgálat
Nevelési Tanácsadó
Helyi civil szervezetek
Helyi alapítvány
Közművelődési intézmény
Helyi és Kistérségi média
Óvodaújság
Elektronikus csatornák, weboldalak, honlapok
Mezőföldi Híd Térségfejlesztő Egyesület

Az együttműködést személyes találkozások, tehetségműhelyek nyitott napjain és cserelátogatásokon, tapasztalatcserék, konferenciák, bemutatók, pályázatok meghírdetése során kívánjuk megvalósítani.

5. A Tehetségpont specifikus és konkrét programjai

Óvodai tehetségpontunk specifikus tehetségformái:

Képességfejlesztés

Napraforgó tehetségműhelyünkben heti rendszerességgel megvalósuló

1. Mozgás és értelmi képességek fejlesztése
Vezeti: óvodai gyógytestnevelő óvodapedagógus
2. Gyermektánc, hagyományőrző néptánc Természet, ember, hagyomány témakörben ismeretek, tapasztalatok, élmények nyújtása komplex módon. Anyanyelv, irodalom, dráma, játék, zene.
Vezeti: óvodai gyermektáncoktató óvodapedagógus
3. Játszóház Mintázás, festés, rajzolás: a vizuális kifejezőképesség fejlesztése, az átélt tapasztalatok , élmények sokrétű megjelenítése. A néphagyomány kismesterségeinek bemutatása, gyakorlása, motívum kincsének megismerése, alkalmazása.
Vezeti: a megfelelő felkészültségű óvodapedagógus.

Konkrét programok, rendezvények:

1. Az évkör jeles napjai, évkör ünnepei.
2. Települési rendezvények programjaiban való megjelenés, bemutatkozás, szereplés.
3. Tapasztalatszerző kirándulások a természetbe és a hagyományőrzés jellegzetes helyszíneire.
4. Rajzpályázat meghírdetése. Rajzpályázatokon való részvétel.
5. Bemutatkozás a helyi televízióban. Március 15-höz kapcsolódó összeállítás komplex módon.

6. Pedagógiai és pszichológiai szempontból is megfelelő segítség

Pedagógiai szakmai szempontból nevelőtestületünk felkészültsége magas színtű. A tehetségpedagógia területen képzettséget / legalább 30 órás tanfolyam/ kívánunk szerezni. A kötelező továbbképzés teljesítésében orientáló tényező lesz a tehetségfejlesztés terület.

Az óvodai tehetségpont munkáját segítik:

- Dúró Zsuzsa tehetségfejlesztő szakértő
- Jónási Krisztián pszichológus, NLP tréner

A tehetségfejlesztés témakörben helyi és kistérségi szintű továbbképzéseket szervezünk elismert szakemberek közreműködésével óvodapedagógusok és szülők számára.

7. Anyagi fenntarthatóság, önfenntartás

A fenntarthatóság és az önfenntartás az alábbi területek által biztosítható:
- Pályázati támogatások igénybevétele
- Helyi alapítványi támogatás
- Szponzori támogatás
- Az intézmény részére felajánlott adó 1 % felhasználása
- Az intézmény költségvetésében való tervezés
- Szülői hozzájárulás max. önköltségi áron

8. Eredményesség és hatékonyság

A gyermekek fejlesztése egyéni fejlettségi szintjüknek és képességeiknek megfelelő módon helyi nevelési programunk fő feladata.
Óvodánkban évek óta alkalmazzuk a portfolió módszerét a gyermekek megismerésére és egyéni fejlődésük követésére.
A portfolio részei: a gyermek anamnézise, a család szociális helyzetének bemutatása, nevelési módszerek, az egyéni érdeklődés, az óvodai élet eseményei, az óvodai élet során létrehozott egyéni alkotások, egyéni megnyílvánulások.
Intézményi minőségirányítási programunk tartalmazza a gyermekek fejlettségi szintjének mérésére és értékelésére vonatkozó instrukciókat. Fontosnak tartjuk, hogy a mérések többnyire a pillanatnyi állapotot tükrözik, ezért elsődlegesen a nem számosságra épülő ún. „puha" mérési módszereket preferáljuk.
Ilyen módszerek:
- megfigyelés játék közben: érdeklődés, kreativitás, kommunikáció
- megfigyelés természetes környezetben, tevékenység közben, folyamatosan
- gyermekmunkák elemzése: családrajz, emberrajz, fa rajz /Zsoldos-Sindelár módszer/
- dokumentumelemzés – a portfolió fejlettséget tükröző részei: mozgás, játék, ábrázolás, beszéd, értelmi szint

Nagy eltérések esetén, - mely mindkét irányra érvényes - szakemberek közreműködését vesszük igénybe. A szülők bevonását, a velük való együttműködést nagyon fontosnak tartjuk az óvodai tehetséggondozásban, fejlesztésben. Nyílt napokon, fogadóórákon a portfólio vezetése során a gyermek tehetségének fejlesztése, dúsítása gyenge oldalainak erősítése rendszeresen előtérbe kerül. A nevelőtestület a tehetségpedagógia területén folyamatos önképzéssel és továbbképzéseken szerzett tudással segíti az eredményes és hatékony tehetségfejlesztést.

9. Munkastílus

A szülőkkel való együttműködés, a családok bevonása jellemzi óvodai nevelőmunkánk minden területét. Az óvoda nyitottsága lehetővé teszi az óvodás gyermekek kisebb testvéreinek bekapcsolódását az óvoda egyes programjaiba. Az elfogadó légkör a szülők bizalmát erősíti az óvoda irányában. A magas szintű pedagógiai munka elismerése a szülők által az óvodapedagógusok motivációját erősíti.

Munkastílusunkat a partneri együttműködés, az egymástól való tanulás, a kölcsönösség, a gyermekre vonatkozó információk átadása és a gyermekről való együttgondolkodás jellemzi.

Alulírottak vállaljuk, hogy

- Összegyűjtjük és összefogjuk a hatókörünkben lévő (azaz intézményi, helyi, térségi vagy regionális) tehetséggondozó kezdeményezéseket, az ilyen kezdeményezésben aktív és ez iránt érdeklődő embereket, intézményeket és erőforrásokat
- részt veszünk a Tehetségpontok hálózatában: (1) a többi Tehetségponttól érkező információkat saját hatókörünkben terjesztjük, azokkal a hozzánk fordulókat megismertetjük, (2) saját magunk által szervezett, illetve a hatókörünkben lévő, a tehetséggondozással kapcsolatos eseményekről és lehetőségekről informáljuk a többi Tehetségpontot
- folyamatosan keressük az együttműködést a tehetséggondozásban érintett környezetünk minden tagjával
- a hozzánk fordulóknak pedagógiai és pszichológiai szempontból is megfelelő segítséget biztosítunk az érdeklődő fiatalok tehetségének minél jobb felismerése és segítése érdekében vagy saját erőnkből, vagy külső segítség formájában
- törekszünk a Tehetségpont anyagi fenntarthatóságára, önfenntartására, azonban szolgáltatásainkat csak non-profit módon, maximum önköltségi áron ajánljuk fel, a Tehetségpontokkal és a Magyar Géniusz Programmal kapcsolatos tájékoztatásért pénzt nem kérünk el
- részt veszünk munkánk eredményességének és hatékonyságának ellenőrzésében, magunk is törekszünk visszajelzések szerzésére arról, hogy tanácsadó, tehetséggondozó munkánk mennyire volt eredményes és hatékony
- munkánkban megteremtjük és megőrizzük a személyes és „civil jelleget”, azaz elkerüljük a hivatalszerű, bürokratikus működést.

Tanúsítjuk, hogy a Tehetségpont működésének elindításához rendelkezünk a fenntartó hozzájárulásával (költségvetési intézmény esetén), illetve a megfelelő testületek jóváhagyásával (civil és más szervezetek esetén).

Helység: Baracs,
Dátum: 2010. ápr. 28.

A kapcsolattartó személy:

Név: Makó Józsefné óvodavezető
Lakcím: 2427 Baracs Táncsics út 23.

A Tehetségpont megalapításában részt vevő további személyek,
illetve szervezetek képviselői:

Név: Dobrovicsné Lengyel Edit
óvodapedagógus
Lakcím: 2427 Baracs Rákóczi út 11/a
Tisztség: Tehetségműhely vezető

Név: Horváthné Farkas Mónika védőnő
Lakcím: 2400 Dunaújváros Fáy A. út 7.
Tisztség: TEH Értékőrző Egyesület alelnöke

3.sz. melléklet

Tárgy: regisztráció visszaigazolása

Makó Józsefné részére
Négy Vándor Óvoda

Baracs

Tisztelt Tehetségpontot Szervező Kolléganő!

Örömmel értesítem arról, hogy a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács ezzel megbízott szakmai munkabizottsága a **Tehetségpontként történő működésükre vonatkozó regisztrációs kérelmüket elfogadta**, amihez ezúton gratulálok**.**

A regisztráció jóváhagyásából eredően mostantól jogosultak használni mind a „Tehetségpont" megjelölést, mind pedig dokumentumaikon a Tehetségsegítő Tanács logoját. Egyben jelzem önnek, hogy a Tehetségpontjuk önök által megadott adatait felhelyeztük a honlapunkra is: www.tehetsegpont.hu

Amellett, hogy üdvözöljük önöket a Tehetségpontok egyre bővülő és a **hálózati együttműködés** útján elindult családjában, ösztönözzük önöket arra is, hogy munkájukban mielőbb **vegyék fel a kapcsolatot** a többi környezetükben és/vagy a hasonló tehetségsegítő területen működő Tehetségpontokkal. Ehhez segítséget ad önöknek a fenti honlapon, a regisztrált tehetségpontok keresőrendszere.

Tájékoztatom önt arról is, hogy a Tehetségsegítő Tanács munkáját koordináló Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége a múlt évben a **Magyar Géniusz Integrált Tehetségsegítő Programmal** sikeresen pályázott a tehetségpontok tartalmi munkájának segítésére, szolgáltató hálózatának kiépítésére. Ennek keretében a múlt évben megkezdtük a **Tehetségpontok működési akkreditációját**, amit most ismét nyitottá teszünk.
A Programról, a projektiroda elérhetőségeiről a program honlapján lehet tájékozódni (www.geniuszportal.hu), amelyen a tehetségpontok találhatnak **a Programról aktuális híranyagokat**, valamint tervezzük konzultációk, képzések szervezését, illetve a tehetségpontok munkáját szolgáló módszertani anyagok közreadását is. Jelenleg mellékelem a legutóbb összeállított Hírlevelünket.

Végül a tehetségsegítő munkájukban további szakmai sikereket kívánok.

A Tehetségsegítő Tanács nevében üdvözlettel

Budapest 2010. május 15.

Rajnai Gábor sk.

4. sz. melléklet

Éves terv

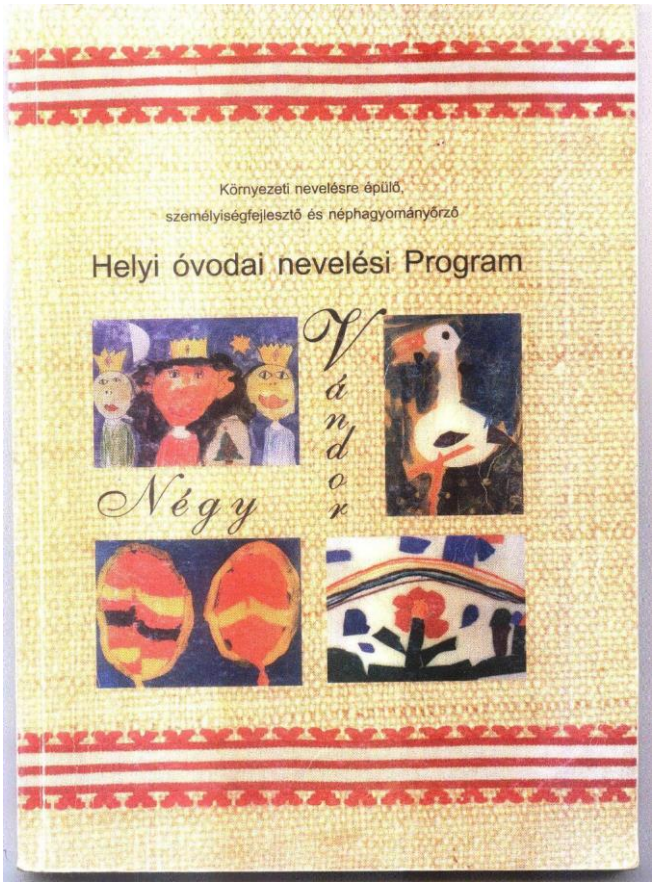

Az 1998-ban bevezetett program címlapja és belső oldala

SZEPTEMBER/ SZENT MIHÁLY HAVA/ MÉRLEG/

ANYANYELVI-IRODALOM	KÖRNYEZET-NÉPHAGYOMÁNY	ZENEI-NEVELÉS
Népi gyermekköltészetünk anyagának felelevenítése: dajkarímek, altatók, etetők mosdatók, ujjsorolók, stb. ősszelőhöz kapcsolódó irodalmi anyag ismétlése, bővítése kedvenc mesék felelevenítése nyelvi játékokkal, kezdeményezése kötetlen beszélgetések nyári élményekről eseményekről. *VERS:* Tarbay E.: Őszanyó Csanádi I.: Levélsöprő Weöres S. : Pletykázó anyók Csanádi I.: Búcsúzva köszöntő Móra F. : Cinege cipője *MESE:* A kisnyúl Móra F. : Madarak iskolája Sündisznócska lovagol A répa, Iciri-piciri A papucs	*GYERMEKEKKEL A TERMÉSZETBEN* Nyárutó-őszelő természeti jelenségei (virágok, gyümölcsök, bogarak, madarak megfigyelése) Természetvédelem. Vénasszonyok nyara. Aktuális munkák a kertben. KIRÁNDULÁS a Duna-partra, a folyók keletkezése, természeti jelenségek. *ÓVODA* Ismerkedjenek óvodai környezetükkel, a felnőttekkel, az óvodában dolgozó felnőttek munkája. Szimuláció játékok, beszélgetés. *CSALÁD* Beszélgetés és játékhelyzetek a témában. A család neve, otthona, családhangok. Idősek, fiatalok viselkedése, feladatai a családban. Szülők foglalkozása. *TESTÜNK* Az emberi test részeinek megismertetése. Testrészek funkciói. Testápolás szükségessége. Táplálkozás, testedzés, egészség. Az orvos gyógyító munkája – játék. *KÖLTÖZŐ MADARAK* /szept. 8. kisasszony-nap/ Ezen a napon indulnak útnak a fecskék. Gyülekezésük figyelése. A dióverés ideje is. CSILLAGÁSZATI ŐSZ /szept. 24. / Őszi napéjegyenlőség, világosság, sötétség. NAPSZAKOK (szimulációs játék) MIHÁLY-NAP /szept. 29./ Régen bérfizető, pásztorfogadó nap volt. Az állatokat ekkor hajtották a téli szállásra. Ezen a napon megszakad a fű gyökere, megszűnik a mézelés, a halak a víz fenekére húzódnak. KIRÁNDULÁS A TERMÉNYSZÁRÍTÓHOZ, A HALASTÓHOZ ÉS A TEHENÉSZETBE	Alkalomszerű helyzetek kihasználása az éneklés megszerettetésére, a bensőséges kapcsolat kialakítására. Az előző évben megismert dalok alkalomszerű ismétlése, kibővítése hangszerekkel. Zörejhangok (dió, mogyoró, kavics, falevél) gyors-lassú, összehasonlítása mozgásban beszédben, énekben. Anyag: Tente baba, csillag süt, csigabiga, sétálunk, borsót főztem, de jó a dió, erre csörög a dió, fecskét látok Zene h. :Lajcsi altató
VIZUÁLIS NEVELÉS		**MATEMATIKA**
Csoportszoba díszítése, átrendezése. Firkálgatás, rajzolás, festés a gyermek kedve, érdeklődése, szerint (állandóan rendelkezésre álló eszköz) Udvari rajzok, kavicskirakások, Homokvár építés. Termések, falevelek virágok színének, formájának megfigyelése, ábrázolása. Termésekből báb-, játékkészítés Préselés, ragasztás, átnyomtatás, körülfestés. Nagyméretű őszi kép terméslenyomat festéssel, berakással Családrajz Játékeszközök készítése.		Személyes összehasonlítása – ki nőtt magasabbra Termések válogatása, viszonyítások, tulajdonságaik. Számosság megállapítása, névutók gyakorlása. Halmazok létrehozása, számlálás 6-ig. Sorszámnevek Relációk

A HÓNAP MESTERSÉGE: **rongybaba készítése**. A HÓNAP ESEMÉNYE: **vásár.**
A HÓNAP SZÍNE: **sárga**

OKTÓBER/MINDSZENT HAVA/SKORPIÓ/

ANYANYELVI-IRODALOM	KÖRNYEZET-NÉPHAGYOMÁNY	ZENEI NEVELÉS
	GYERMEKEKKEL A TERMÉSZETBEN Időjárás változások megfigyelése a természet alkalmazkodása. Levelek hullása, pára, köd, eső, szél hatása a növényekre, állatokra, emberre. Kísérletek a levegővel. Őszi munkák megfigyelése: szüret, almaszedés, Táplálkozás. Befőzés. Betakarítás. Kerti munkák, kerti szerszámok. *KÖZLEKEDÉS* Helyes közlekedés gyakorlása, a közlekedés irányításának megfigyelése. Figyeljék meg a környezetükben a járműveket, hasonlítsák össze a személy-és a teherszállító járműveket. *OKTÓBER 4* Állatok világnapja. *BÚCSÚ* /OKT. 10./ Az eseményt megelőző készülődés, takarítás, udvarrendezés, sütés. Beszélgetés a vendégvárásról. *CSALÁD- ROKON* Élmények kijátszása *SZÜRET* Szőlő- és gyümölcsszüret megfigyelése. Részvétel a munkában. Ismerkedés a munkafolyamattal, az eszközökkel /prés, daráló, must stb./ szüreti szokások felelevenítése. ŐSZI GYÜMÖLCSÖK.	
VIZUÁLIS NEVELÉS	NEMZETI ÜNNEP /okt. 23./ Ismerkedés nemzeti és községi jelképeinkkel/himnusz, zászló, címer/. LÁTOGATÁS A POLGÁRMESTERI HIVATALBAN. FAÜLTETÉS NAPJA /okt. 31./ Facsemeték ültetésének napja – törzs Bekötése, hogy a nyúl ne rágja meg.	MATEMATIKA

A HÓNAP MESTERSÉGE, ESEMÉNYE: **szüreti, mulattság.**

A HÓNAP SZÍNE: **piros**

NOVEMBER/ SZENT ANDRÁS HAVA/NYILAS/

ANYANYELVI-IRODALOM	KÖRNYEZETI-NÉPHAGYOMÁNY	ZENEI NEVELÉS
	GYERMEKEKKEL A TERMÉSZETBEN *Ősz végi időjárás jelenségei, a természet jellemző színei, a természet télre való felkészülése. Növények takarása (rózsatövek, szőlő) állatok készülődése (bogarak, sün, rovarok stb.)* *Betakarítások (zöldség, sárgarépa) szántóföldi (kukorica, napraforgó stb.) az őszi évszak 3 hónapjának neve.* *FOGÁSZATI HÓNAP* /ÉRZÉKSZERVEK, TESTÜNK ÓVÁSA TISZTÁLKODÁS/ *MINDENSZENTEK* Az emberi élet fordulójának eseménye. Egyéni élmények, tapasztalatok elmondása. *MÁRTON- NAP* Időjárás-jóslás. HÁZI SZÁRNYASOK AZ UDVAR LAKÓI (lúd, kakas, tyúk, kacsa pulyka). *ŐSZI PIAC* Az őszi piac gazdagsága. Termények, gyümölcsök. Vásárlás. Mi hol termett? Hol tároljuk? Mit készítünk belőle? PIAC JÁTÉK. UTAZÁS DUNAÚJVÁROSBA. KÖZLEKEDÉS IRÁNYÍTÁSA. *KATALIN-NAP* /nov.25./ Karácsonyra vonatkozó időjárás jóslat. Késő őszi, tél eleji időjárási jelenségek (zúzmara, köd, dér, stb.) KATALIN ÁG: *jóslás a jövő évi termésre.* *ANDRÁS-NAP* */nov.30./* *A hagyomány szerint ezen a napon kellett a nyájat a farkasoktól védeni. Ekkor ér véget az új borral kezdődő kisfarsang és kezdődik a DISZNÓVÁGÁS.*	
VIZUÁLIS NEVELÉS		MATEMATIKA

A HÓNAP MESTERSÉGE: **szövés, fonás, gyöngyfűzés**. A HÓNAP ESEMÉNYE: **András-napi őszbúcsúztató**.

A HÓNAP SZÍNE: **barna**

DECEMBER/KARÁCSONY HAVA/BAK/

ANYANYELVI-IRODALOM	KÖRNYEZET-NÉPHAGYOMÁNY	ZENEI NEVELÉS
	GYERMEKEKKEL A TERMÉSZETBEN Ősz és tél közötti átmenet /különbségek megfigyelése/. Téli időjárás, jelenségek folyamatos figyelemmel kísérése /jégvirág, jégcsap, hó, fagyos, olvadás/. Mi történik a hóval, jéggel melegben. Az időjárás hatása állatokra, emberekre /madáretetés, öltözködés stb./. *BORBÁLA* /dec.4./ Borbála napján vízbe állított gally karácsonyra kivirágzik. /meggy- cseresznye-, vagy mandulaág./ megfigyelés folyamatosan – élet-feltételek. *POSTA* Üdvözlőlapok az ünnepekre barátoknak, ismerősöknek. *MIKULÁS* /dec. 6./ Mikulás-várás, takarítás, cipőtisztítás, ajándékkészítés, ajándékozás. LUCA-NAP /dec.13./ A napszakhoz kapcsolódó hagyomány felelevenítése, bemutatása. Kotyolás más csoportokban. Karácsonyi Luca-búza előkészítése, a csírázás előfeltételei. *CSILLAGÁSZATI TÉL* /dec.21./ Az év legrövidebb napja, sötétség világosság, éjszaka hajnal fogalmai. NAPSZAKOS A hét napjai. KARÁCSONY /dec.24.25. 26./ A karácsony hagyományának felelevenítése, bibliai története. Óvónők bábozása. Ajándékkészítés, mézes-kalácsfigura, karácsonyi szokások. CSALÁD	
VIZUÁLIS NEVELÉS		MATEMATIKA

A HÓNAP MESTERSÉGE: **mézeskalácssütés**. A HÓNAP ESEMÉNYE: **Lucázás.**
A HÓNAP SZÍNE: **zöld, fekete.**

JANUÁR/BOLDOGASSZONY HAVA/VÍZÖNTŐ/

<table>
<tr><td>ANYANYELVI-IRODALOM</td><td rowspan="4">KÖRNYEZETI-NÉPHAGYOMÁNY
GYERMEKEKKEL A TERMÉSZETBEN
Természet, időjárás, növények, állatok megfigyelése. A téli erdő. Az ember és az állatok.
ERDEI-MEZEI állatok/madár- és vadetetés. /fakitermelés.
ASZTALOSMŰHELY.
Kísérletek vízzel, hóval, jéggel.

ÚJÉV
/jan.6./
Évkezdet. A jókívánságok és a vidámság napja. Újévi köszöntők. Évkezdet jelölése a naptárban.

VÍZKERESZT
Háromkirály, Gáspár, Menyhért, Boldizsár napja. Bibliai története. FARSANG kezdete.

A KENYÉR
A búza történetének megismertetése a vetéstől a kenyér születéséig. Látogatás a PÉKSÉGBE.

TÉLI KÖZLEKEDÉS ÉS SPROT
Baleset és egészségvédelem. Téli Duna, téli erdő. KIRÁNDULÁS A DUNA-PARTRA.

FÁBIÁN- ÉS SEBESTYÉN-NAP
/jan.20./
Kukoricacső vízbe állítva- jóslás az új termésre.

VINCE
/jan. 22./
A bor termésének jóslása az időjárásból.

PÁLFORDULÓ
/jan.25./
Túl vagyunk a tél felén. Az idő jobbrafordulása. Időjárási jövendölések, mondókák utalnak erre.</td><td>ZENEI NEVELÉS</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td>VIZUÁLIS NEVELÉS</td><td>MATEMATIKA</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
</table>

A HÓNAP MESTERSÉGE: **fonás – varrás.** A HÓNAP ESEMÉNYE: **háromkirály-járás.**
A HÓNAP SZÍNE: **fehér.**

FEBRUÁR/BÖJTELŐ HAVA/HALAK/

ANYANYELVI-IRODALOM	KÖRNYEZET-NÉPHAGYOMÁNY	ZENEI NEVELÉS
	GYERMEKEKKEL A TERMÉSZETBEN A télvégi időjárás – fagyás - olvadás. Hajtatás (jácint, tulipán). Hóvirágok, krókuszka – tavaszvárás. Madarak megfigyelése (őszapó, csúszka). A három téli hónap neve. *GYERTYASZENTELŐ* /feb.2./ Időjárás-megfigyelés, időjárás-jóslás. A medve és árnyéka. FÉNY ÉS ÁRNYÉK. A fény hatása a színekre. Hőmérő használata. *MÁTYÁS-NAP* /feb.3./ Beszélgetés a Balázs-járás régi szokásról. Téli egészségvédelem. Vitaminok fontossága táplálkozásunkban. Látogatás az ORVOSI RENDELŐBEN. TESTÜNK RÉSZEI *FARSANG* A farsang hagyományainak bemutatása. Óvodánkra vonatkozó szokások felelevenítése. Jelmezek, hagyományos ételek készítése. Farsangi mulatság csoportonként. Állat-alakoskodás, téltemetés az egész óvodára vonatkozóan. *MÁTYÁS-NAP* /feb.24./ Időjárási regulák fűződnek a naphoz.(jégtörő, és ontja a sípokat a madaraknak.)	
VIZUÁLIS NEVELÉS		MATEMATIKA

A HÓNAP MESTERSÉGE: **Álarc- és farsangi maskara készítés.**
A HÓNAP ESEMÉNYE: **Népi lakodalmas, Állat alakoskodás.**
A HÓNAP SZÍNE: **kék**

MÁRCIUS/BÖJTMÁS HAVA/KOS/

ANYANYELVI-IRODALOM	KÖRNYEZET-NÉPHAGYOMÁNY GYERMEKEKKEL A TERMÉSZETBEN	ZENEI NEVELÉS
	A természet ébredése, tavaszkezdet. Időjárás-változás, azok hatása a növényekre, állatokra (rügyek, első virágok, stb.) a madarak építeni kezdik fészküket. Költöző madarak. Tavaszi munkák a kertbe. A TALAJ – vizsgálódások. NŐNAP: KÖZÖS KÖSZÖNTŐ *GERGELY-NAP* /március 12./ A hagyomány szerint ezen a napon toborozták a leendő iskolásokat. Látogatás: ISKOLA-TORNATEREM. *NEMZETI ÜNNEP* /március 15./ Petőfi-emlékhely felkeresése. Ismerkedés népi építészetünkkel, régi bútorokkal, edényekkel. KISKŐRÖS, SZALKSZENTMÁRTON (kirándulás) emlékmű látogatás – kisebb csoportok. Falvak, város, főváros, hazánk Mo. *SÁNDOR, JÓZSEF, BENEDEK* /március 18. 19. 21./ Időjósló napok. Tavaszi napéjegyenlőség. József napján ha süt a nap, eljött a vetés időpontja. *VÍZ VILÁGNAPJA* /március 22./ A folyók és élővilágúk. A tavak közti különbség. KÖRNYEZETVÉDELEM. *GYÜMÖLCSOLTÓ BOLDOGASSZONY* /március 25./ Gyümölcsfa- és szőlőoltás kezdete, zöldségvetés ideje. Fecskehozó nap.	
VIZUÁLIS NEVELÉS		MATEMATIKA

A HÓNAP MESTERSÉGE: **fazekasság.** A HÓNAP ESEMÉNYE: **Gergely-járás**
A HÓNAP SZÍNE: **világoszöld**

ÁPRILIS/SZENT GYÖRGY HAVA/BIKA/

ANYANYELVI- IRODALOM	KÖRNYEZETI-NÉPHAGYOMÁNY	ZENEI NEVELÉS
	GYERMEKEKKEL A TERMÉSZETBEN Tavaszi jelenségek, időjárás változások. Virágzó fák, bokrok, kerti virágok (tulipán, jácint, nárcisz stb.) Virágmagvak ültetése a kiskertbe. Költöző madarak fészek keresése. Megszólalnak a békák, előjönnek a csigák, gyíkok, lepkék, katicák, stb. HÁZIÁLLATOK KICSINYEI: látogatás falusi udvarba. KIRÁNDULÁS A TÓPARTRA. *ÁPRILIS 1.* Április bolondja- ókori tavaszkezdő tréfás örömünnep. *VIRÁGVASÁRNAP* KISZEHAJTÁS A tél ill. azt jelző bábu kiűzése, vízbe dobása. A tavasz első jeleinek, időjárás, növények, állatok megfigyelése. *HÚSVÉT* A természet újjászületésének ünnepe. A tojás az új életet, a víz a frissességet, megújulást jelképezi. Húsvéti készülődés, nagytakarítás, szokások, kukoricapattogtatás, tojásfestés, kalácssütés.	
VIZUÁLIS NEVELÉS	*FEHÉR VASÁRNAP* Komatál küldés és ún. játszó kezdete, mely pünkösdig tart. *A FÖLD NAPJA* /április 22./ KIRÁNDULÁS A MATESZ DOMBRA. *SZENT GYÖRGY-NAP* A nyájak és a pásztorok ünnepe, tavaszi gonoszjáró napként számontartott. ezen a napon hajtották ki a csordát a legelőre. HÁZIÁLLATOK: szarvasmarha, ló, sertés megfigyelése. Látogatás a TEHENÉSZETBEN. *MÁRK-NAP* /április 25./ Búzaszentelés, határjárás	MATEMATIKA

A HÓNAP MESTERSÉGE:**írókázás, tojásfesték.** A HÓNAP ESEMÉNYE: **kiszehajtás, komatál küldés.**

A HÓNAP SZÍNE: **rózsaszín.**

MÁJUS/PÜNKÖSD/ IKREK/

ANYANYELVI-IRODALOM	KÖRNYEZET- NÉPHAGYOMÁNY	ZENEI NEVELÉS
	GYERMEKEKKEL A TERMÉSZETBEN A természet teljes szépségében pompázik. erdő mező, rétek, kertek, virágai. Színek, formák, összehasonlítása. Gyümölcsök. Virág-átültetések. TALAJ. kerti veteményezés folytatása (bab, lencse.) kikelnek a kismadarak- a szülők szorgalmasan etetik. Bogarak megfigyelése. KÖRNYEZETVÉDELEM. KIRÁNDULÁS: GYÖNGYSZEDÉS A FÖLDVÁRI ERDŐBEN. A három tavaszi hónap neve. *MÁJUS 1.* Hagyománya a májusfa állítása és a majális. Májusfa díszítése az óvoda udvarán, játszóház. *ANYÁK NAPJA* Édesanyák, nagymamák köszöntése csoportonként. A CSALÁD. *FAGYOSSZENTEK* /május 2. 3.4./ Pongrác, Szervác, Bonifác. Időjárás megfigyelés, növények védése, óvása a késői fagyoktól. *MADARAK ÉS FÁK NAPJA* Természetvédelem- KIRÁNDULÁS A DUNA-PARTRA. KIÁLLÍTÁS. *GYERMEKNAP* BUDAPESTI ÁLLATKERT ÉS REPTÉR Egzotikus állatok megfigyelése *(életmódjuk, életterük).* *PÜNKÖSD ÉVZÁRÓ* A pünkösdi király és királyné választás szokásának felelevenítése.versengések. a nagycsoportosok óvodai búcsúztatása. Évközi emlékek felelevenítése. Az ember fejlődésének, növekedésének érzékeltetése - óvodásból iskolás lesz.	
VIZUÁLIS NEVELÉS		MATEMATIKA

A HÓNAP MESTERSÉGE: **koszorú és vesszőfonás.** A HÓNAP ESEMÉNYE: **gyermeknap évzáró.**
A HÓNAP SZÍNE: **összes szín**